

2017 Birliğin Durumu Konuşması: Satır Araları ve AB için Altıncı Senaryo

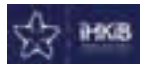
Federal
Almanya'nın
Seçimi: Sonuçlar
Ne Anlama
Geliyor?

Avrupa'nın
Geleceği
Senaryolarında
Macron'un Yeni
Avrupa Projesi

Yedinci Raporunun
Ardından
Türkiye-AB
Mülteci İşbirliği
Ne Durumda?

İKV KURUCU VE MÜTEVELLİ KURUMLARI

İKTİSADİ KALKINMA VAKFI DERGİSİ İKV'den

Yaz aylarını geride bırakarak, sonbahara adım attığımız bu dönemde, küresel sahnede ve AB gündeminde peş peşe önemli gelişmeler meydana geliyor. Küresel gündemdeki en önemli olaylardan biri kuşkusuz ki BM'nin 72'nci Genel Kurul toplantısı oldu. Arka planda ABD ve Kuzey Kore arasındaki restleşmenin tüm dünyayı ve özellikle Pasifik bölgesini gerilime sevk ettiği bir ortamda, uluslararası sorunların ele alındığı Genel Kurul, giderek küçülen dünyamızın ortak meselelerine çözüm için küresel mekanizmalara duyulan ihtiyacı bir kez daha gözler önüne serdi.

AB gündeminde ise sadece önümüzdeki 5 seneyi değil ama uzun vadede AB'nin geleceğini etkileyecek önemli olaylar gerçekleşti. Bunları şöyle sıralamak mümkün: Komisyon Başkanı Jean-Claude Juncker'in Birliğin Durumu konuşması, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un Paris Sorbonne Üniversitesi'nde AB'nin geleceğine ilişkin yapmış olduğu konuşma ve Almanya'da 24 Eylül 2017 tarihinde gerçekleşen ulusal seçimler. Bu 3 gelişme de AB'nin geleceğini etkileyecek önemli olaylar.

İlk iki konuşma Avrupa'nın ana yürütme organı olan Komisyon'un en üst görevlisinin AB'nin geleceğine ilişkin görüşlerini içerirken, AB'nin lider ülkelerinden biri olan Fransa'nın bu süreçte yaklaşımını Fransa Cumhurbaşkanı Macron ortaya koydu. Macron son yıllarda daha yakın ve daha derin bir AB fikrini en hararetle savunan liderlerin başında geliyor. Ancak Fransa Cumhurbaşkanı'nın AB'nin geleceğine ilişkin vizyonunu hayata geçirebilmesi için AB kurum temsilcilerinin ötesinde Üye Devletleri ikna etmesi şart. Üye Devletler arasında ise özellikle Almanya'nın Macron'a destek verip vermeyeceği kilit önem taşıyor.

AB'nin geleceğine ilişkin reform önerilerine yönelik ise, Fransa Cumhurbaşkanı Macron'un ilerici fikirlerinin yanında, Almanya Başbakanı Merkel'in vereceği destek, bu planların ne ölçüde gerçekleşip gerçekleşmeyeceğini belirleyecek.

24 Eylül'de gerçekleşen Almanya seçimleri bu açıdan da önem taşıyor. Seçimlerin 3 önemli sonucu oldu: Merkel'in bir dönem daha Başbakanlık yapacağı kesinleşti. Ancak ikinci olarak bunun yine bir koalisyon çerçevesinde olacağı

ve koalisyonun bu kez Sosyal Demokrat Parti ile değil, büyük bir olasılıkla Hür Demokrat Parti ve Yeşiller Partisi ile gerçekleşeceği öngörülüyor. Dolayısıyla Merkel'in böyle bir olası koalisyon yapısı içinde dengeyi sağlaması ve AB'ye

ilişkin farklı görüşler arasında bir uyum yaratması biraz daha güç gibi görünüyor.

Bu ayki sayımızda AB'nin geleceğine ilişkin yukarıda bahsi geçen ve pek çok diğer gelişmeyi ayrıntılı şekilde ele aldık. Küresel gündem, AB gündemi ve Türkiye

ve AB ilişkileri konularında güncel ve önemli konuları yazarlarımız sizler için araştırdı ve değerlendirdi. AB-Ukrayna Ortaklık Anlaşması'ndan, Yunan ekonomisinin son durumuna, Küresel ticaretteki gelişmelerden, Türkiye-AB mülteci

işbirliğine, Avrasya Birliği önerilerinden, Brüksel'den bakınca Türkiye-AB ilişkilerinin nasıl görüldüğüne kadar birçok başlığın, farklı açılardan ele alındığı Derгимizin faydalı olması ümidiyle, keyifli okumalar dileriz. ■

221

EYLÜL 2017

İKVDEN

İKV FAALİYETLERİ

- 6 TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, EUROCHAMBRES Ortak Üyeler Toplantısına Katıldı
- 7 TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu EUROCHAMBRES Başkanlık Divanı'na Katıldı
- 8 KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı, İKV ve TOBB Tarafından Düzenlenen Konferansta Konuştu
- 12 "Seçimlerin Ardından Almanya ile İlişkilerin Normalleşeceğini Umuyoruz"
- 13 İKV Başkanı Zeytinoğlu, Estonya Büyükelçisi Marin Mottus ile Görüştü
- 14 AB'nin Türkiye Yaklaşımında Sağduyu Ön Plana Çıkmaya Başladı
- 15 İKV Genel Sekreteri Nas, Kadir Has Üniversitesi'nde Almanya Seçimlerini Değerlendirdi
- 15 İKV, Gümrük Birliği'ni İzmir'de Masaya Yatırdı
- 16 İKV, Mülteci İşbirliği Konulu Kitabını Bir Panel ile Tanıttı
- 17 İKV'nin Hazırladığı '2017 Birliğin Durumu' Konuşmasının Resmi Olmayan Çevirisi Yayımlandı

GÜNDEM

- 18 AB Gündemi
- 20 Türkiye-AB Gündemi

GÖRÜŞ

- 22 2017 Birliğin Durumu Konuşması: Satır Araları ve AB için Altıncı Senaryo
- 28 Federal Almanya'nın Seçimi: Sonuçlar Ne Anlama Geliyor?
- 32 Avrupa'nın Geleceği Senaryolarında Macron'un Yeni Avrupa Projesi

DOSYA

- 36 Avrasya Gümrük Birliği Üyeliği Gerçekleşirse Türkiye'de Eksen Kayması Olur
- 44 Yedinci Raporunun Ardından Türkiye-AB Mülteci İşbirliği Ne Durumda?
- 48 AB'den Küresel Ticaretin Yönetişiminde Liderlik Adımları

EKONOMİ MASASI

- 52 Yunanistan Ekonomisi İstikrar Yolunda: Aşırı Açık Prosedürü'ne Son

İNOGRAFIKLERLE AB

54 AB'deki İltica Başvurularına İlişkin Son Veriler

POLİTİK AVRUPA

56 AB-Ukrayna Ortaklık Anlaşması Zorlu Sürecin Sonunda Yürürlükte

İŞ DÜNYASININ AB PERSPEKTİFİ

60 Dördüncü Sanayi Devrimi'nde Kadın Çalışanlar

KÜRESEL GÜNDEM

62 Artan Küresel Tehditlere Uluslararası Toplumdan Tepkilerin Gölgesinde 72'nci BM Genel Kurulu

ERASMUS'UN 30'UNCU YILI

66 Erasmus+ Merkezi Çağrılar

EKOLOJİ PENCERESİ

68 AB'de Sürdürülebilirlik Anlayışı: Białowieża Ormanı Üzerinden Bir Analiz

SEMBOL ŞEHİRLER

72 Stad Lëtzebuerg, Ville de Luxembourg, Stadt Luxemburg: Lüksemburg

GÜNCEL HUKUK

74 ABAD ve Entegrasyon: K&A Kararı

BRÜKSEL'DEN BAKINCA

76 Türkiye-AB İlişkilerinin Geleceği?

EYLÜL 2017 / SAYI: 221

İktisadi Kalkınma Vakfı adına Sahibi:
Ayhan Zeytinoglu

Sorumlu Yayın Yönetmeni:
Doç. Dr. Çiğdem Nas

Yayın Koordinatörü:
M. Gökhan Kilit

Yazı İşleri:
Sema Gençay Çapanoğlu
Ahmet Ceran
Selvi Eren

Yönetim Yeri:
Esentepe Mahallesi, Harman Sokak
TOBB Plaza, No:10 Kat: 7-8, Levent
34394 İstanbul
Tel: 0212-270 93 00
Faks: 0212-270 30 22
E-posta: ikv@ikv.org.tr

Brüksel Temsilciliği:
Avenue de l'Yser 5-6 1040
Brüksel / Belçika
Tel: 00322-646 40 40
Faks: 00322-646 95 38
E-posta: ikvnet@skynet.be

Yayın Türü: Yaygın süreli

Baskı Yeri ve Tarihi: İstanbul, Eylül 2017

Genel Yönetmen
Gürhan Demirbaş
Genel Yönetmen Yardımcısı
Eser Soygüder Yıldız

Görsel Yönetmen
Hakan Kahveci

Editör
Hüseyin Vatansver

Grafik&Tasarım
Şahin Bingöl

Fotoğraf Editörü
Eren Aktaş

Kurumsal Satış Yöneticisi
Özlem Adaş
Tel: 0212 440 27 65

Reklam Müdürü
Nazlı Demirel
Tel: 0212 440 27 69

İletişim
Tel: 0212 440 27 63 - 0212 440 29 68
e-posta: ajansd@dunya.com
www.ajansdyayincilik.com

Baskı
Gezegen Basım Ltd. Şti
www.gezegenbasim.com.tr
Tel: 0212 325 71 25

Dergideki yazılar, kaynak gösterilerek, kısmen veya tamamen yayımlanabilir.

Dergide yayınlanan makaleler ve katkılarda yazarlar tarafından açıklanan görüşler ve tercih edilen rapor ve kaynaklarda belirtilen görüşler, İKV Dergisi'nin, yayın kurullarının, yayıncının veya editörlerin görüşlerini yansıtmamaktadır. Bilgi ve görüşlerin sorumluluğu tamamen yazarlara aittir.

İKV dergisi ile ilgili her türlü bilgi ve talep için:
ikv@ikv.org.tr

TOBB Başkanı Hisarcıkıoğlu EUROCHAMBRES Ortak Üyeler Toplantısına Katıldı

Avrupa Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği (EUROCHAMBRES) Ortak Üyeler Komitesi toplantısı 27 Eylül 2017 tarihinde Moskova'da yapıldı. TOBB Başkanı, EUROCHAMBRES Başkan Vekili ve EUROCHAMBRES Avrupa Genişleme ve Komşuluk Politikaları Komitesi Başkanı M. Rifat Hisarcıkıoğlu'nun başkanlığında ve Rusya Federasyonu Ticaret ve Sanayi Odası (TSO) Başkanı Sergey Katyrin'in ev sahipliğindeki toplantıya; EUROCHAMBRES Başkanı Richard Weber, EUROCHAMBRES CEO'su Arnaldo Abruzzini, Azerbaycan, Belarus, Bosna Hersek, Gürcistan, Karadağ, Makedonya ve Moldova'nın Odalar

Birliği temsilcileri katıldı.

Toplantıda dünya ekonomisi, Avrupa Birliği'ndeki gelişmeler ile korumacılık ve küreselleşme karşıtı eğilimler ele alındı. Avrupa iş dünyasının bu konuda ortak neler yapabileceği değerlendirildi. Rusya'ya uygulanan AB ekonomik yaptırımları konuşuldu.

Hisarcıkıoğlu toplantının açılışında yaptığı konuşmada; AB bütünleşme süreci ve özellikle Türkiye-AB Gümrük Birliği'nin güncellenmesinin önemine vurgu yaptı. Toplantı kapsamında ayrıca EUROCHAMBRES Yönetim Kurulu'nda AB üyesi olmayan ülkeleri temsil edecek 5 yönetim kurulu üyesi seçildi. ■

TOBB Başkanı Hisarcıkıoğlu EUROCHAMBRES Başkanlık Divanı'na Katıldı

TOBBA Başkanı ve EUROCHAMBRES Başkan Vekili M. Rifat Hisarcıkıoğlu, 28 Eylöl 2017 tarihinde Brüksel'de gerçekleştirilen EUROCHAMBRES Başkanlık Divanı'na katıldı. Almanya, Fransa, Avusturya, İsveç, İrlanda, Polonya, Yunanistan ve İspanya iş dünyası başkanlarının katıldığı toplantıda, AB ekonomisi ve EUROCHAMBRES'in öncelikleri ele alındı. Toplantıda, Türkiye ekonomisine ilişkin bilgi veren Hisarcıkıoğlu, Moskova'da bir önceki gün gerçekleştirilen Ortak Üyeler Komitesi toplantısında yapılan ön seçim sonuçlarını açıkladı.

Hisarcıkıoğlu, Brüksel'de ortak eğitim programı kapsamında staj yapan TOBB ETÜ öğrencileriyle de bir araya geldi. ■

KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı, İKV ve TOBB Tarafından Düzenlenen Konferansta Konuştu

Crans Montana'daki görüşmelerin ardından edinilen kazanımlar ve kaçırılan fırsatlar, iş dünyası ile birlikte KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı tarafından değerlendirildi.

KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı'nın katılımlarıyla İKV ve TOBB tarafından ortaklaşa olarak düzenlenen "Güncel Gelişmeler Işığında Kıbrıs Görüşmelerinin Geleceği ve Türkiye için Çıkarımlar" başlıklı konferans, 14 Eylül 2017 tarihinde gerçekleştirildi. Açış konuşmaları; TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu ve Kıbrıs Türk Ticaret Odası (KTTO) Başkanı Fikri Toros tarafından gerçekleştirilen konferansta, Kıbrıs müzakerelerindeki son durum ve Crans-Montana görüşmelerinde yaşanan tıkanıklığın ardından sürecin geleceğine ilişkin senaryolar ele alındı.

Konferansın ilk açış konuşmasını

gerçekleştiren İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, İKV'nin son dönem çalışmaları arasında önemli yer tutan Kıbrıs meselesinin, Türkiye'nin katılım müzakerelerini engellemek amacıyla bir araç olarak kullanıldığını belirterek sözlerine başladı. AB'nin, GKRY'yi adanın tamamını temsilen üyeliğe kabul etmesinin stratejik bir hata olduğunu, bunun sadece çözüm sürecini zorlaştırmakla kalmadığını ve 12 yılı geride bırakan Türkiye'nin AB katılım müzakereleri sürecinin istenen hızda ilerleyememesinin birincil nedeni olduğunu ifade etti. Bu noktada, toplamda 14 faslın AB Konseyi ve GKRY tarafından engellendiğini hatırlatan İKV Başkanı, bu fasıllar arasında Adalet, Özgürlük ve

Güvenlik ile Yargı ve Temel Haklar gibi Türkiye'ye yönelik eleştirilerin temelindeki fasılların yanında Enerji ve Dış, Güvenlik ve Savunma Politikası gibi AB'nin hayati çıkarlarını da ilgilendiren fasılların bulunduğunu kaydetti. İKV Başkanı, bu durum nedeniyle Türkiye-AB ilişkilerinin omurgasını oluşturması gereken katılım müzakerelerinin etkinliğini büyük ölçüde yitirdiğini vurguladı.

“Kıbrıs Türkleri de Dönüşümlü Başkanlığı Eşit Sürelerle Yürütebilir”

Sözlerine, kısa bir süre önce, Kıbrıs'ta çözüm için nefeslerin Annan Planı'ndan bu yana ilk kez yeniden tekrar tutulduğunu vurgulayarak devam eden Zeytinoğlu, Haziran ayı sonunda Crans Montana'da başlayan görüşmelerin Türk tarafının kararlılığına rağmen Rum tarafının uzlaşmaz tavrı sebebiyle sonuçsuz kaldığını dile getirdi. Rum tarafının dönüşümlü

başkanlığa itirazlarına da değinen İKV Başkanı Zeytinoğlu, AB'deki dönüşümlü başkanlık modeline atıfta bulunarak, 400 bin nüfuslu Malta'nın AB Dönem Başkanlığı'nı yürütmesine benzer şekilde Rumlardan sayıca az olmalarına karşın Kıbrıs Türklerinin de dönüşümlü başkanlığı eşit sürelerle yürütebileceğinin altını çizdi.

KKTC'nin sağlıklı ekonomik ve ticari ilişkiler geliştirebilmesinin hayati önem taşıdığını vurgulayan İKV Başkanı Zeytinoğlu, Türk iş dünyasına bu noktada önemli görevler düştüğünün altını çizdi. İKV Başkanı, sözlerini uluslararası camia-yı Kıbrıslı Türklerin maruz kaldığı hukuk dışı izolasyonlara karşı somut adımlar atmaya davet ederek noktalandı.

“İzolasyona Tabi Kalan KKTC Ekonomisi Dünyayla Rekabet Edebilir Hale Getirilmeli”

İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu'nun ardından söz alan KTTO Başkanı Fikri Toros, açış konuşmasında, hassas bir dönemden geçen Doğu Akdeniz ve Orta Doğu bölgesinin daha demokratik ve reformist uygulamalara ihtiyacı olduğunu altını çizdi. Kıbrıs çözüm sürecinin yalnızca adada yaşayan iki toplumun refahı ve istikrarı için değil, bölgesel güvenliğin sağlanması için de bir zorunluluk olduğunu vurgulayan Toros, Crans Montana'daki görüşmelerin olumlu yanlarına dikkat çekti. KTTO Başkanı Toros, Türkiye ve Kıbrıslı Türkler için derin bir hayal kırıklığı yaratan sonuca rağmen Kıbrıs sorununun esaslarının ilk kez bu kadar detaylı şekilde tartışıldığını ve önemli yakınlaşmaların gerçekleştiğini kaydetti. Çözüm sürecinin ilerlemesi için önyargılardan arınmanın yanında doğru ekonomik ve siyasi vizyonların belirlenmesinin esas olduğunu dile getiren KTTO Başkanı, Türkiye-Yunanistan sosyoekonomik ilişkilerini örnek gösterdi.

Sözlerinin devamında son 54 yıldır uluslararası toplumdan tecrit edilen Kıbrıs Türk halkının güvencesini sağlayan yegâne ülkenin Türkiye olduğunu belirten Toros, ekonomik kalkınma odaklı reformların Kıbrıs Türk toplumunun

tüm komşu ülkelerle ticari ilişkilerin gelişmesinde belirleyici rol oynayacağını altını çizdi. Bu nedenle önümüzdeki dönemde Kıbrıs Türk ekonomisinin AB kurumlarına uyumlaştırılması konusuna daha büyük önem verileceğini vurguladı. KTTO'nun, ekonomide AB mevzuatına uyum çalışmalarına ağırlık vereceğini belirten Toros, yıllarca izolasyona tabi kalan ekonominin dünyayla rekabet edebilir hale getirilmesinin önemine dikkat çekti.

“KKTC, Türkiye için Oldukça Önemli Bir Ortak”

KTTO Başkanı Fikri Toros'un ardından açış konuşmasını gerçekleştiren TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklioğlu, KKTC'nin; ticaret, turizm, eğitim ve yatırımlar açısından Türkiye için oldukça önemli bir ortak olduğunu dile getirdi. KKTC ile Türkiye arasındaki tarihi, kültürel ve iktisadi bağlara dikkat çeken TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu, Türk iş dünyası olarak Kıbrıs Türklerinin zenginleşmesini istediklerini belirtti. Kıbrıs Türklerinin yanında olacaklarını vurgulayan TOBB Başkanı, Kıbrıs'ta adil ve kalıcı çözüme desteklerinin her zaman süreceğinin altını çizdi.

Doğrudan yabancı yatırımların ekonomik kalkınma için hayati önemine dikkat çeken TOBB Başkanı, yatırımların artırılması için uygun yatırım ortamının yaratılmasının son derece önemli olduğunu vurguladı. TOBB ve KTTO'nun girişimiyle 2011 yılında Yatırım Danışma Konseyi'nin oluşturulduğunu hatırlatan TOBB Başkanı, söz konusu mekanizmanın sürdürülmesinin önemine değindi. TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu, ekonomik olarak güçlenen Kıbrıs Türk tarafının çözüm sürecindeki elinin de güçleneceğini ve sürecin daha hızlı ilerleyeceğini düşündüğünü sözlerine ekledi.

“Lefkoşa Ekonomik Forumu'nu Sürdürmek İstiyoruz”

TOBB Başkanı Hisarcıklioğlu, Haziran 2014'te, TOBB'un KTTO, Rum tarafı Ticaret ve Sanayi Odası ile Yunanistan Ticaret ve Sanayi Odaları Birliği'yle hayata

TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu iş dünyası olarak, KKTC'ye çok daha fazla yatırım yapmayı ve Kıbrıs'ın Doğu Akdeniz'de bir refah adası haline gelmesini arzuladıklarını söyledi.

geçirdiği Lefkoşa Ekonomik Forumu'nun, iş dünyasının çözüm müzakerelerine desteğini vurgulamak açısından önemli bir platform görevi gördüğünü kaydetti ve bu diyalog platformunu sürdürmek istediklerini belirtti.

TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, konuşmasında, Kıbrıs ekonomisi için büyük potansiyel arz eden turizm ve eğitim sektörlerine de dikkat çekti. Turizm konusunda Türkiye'nin KKTC için güzel bir örnek teşkil ettiğini kaydeden TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, 1980'lerde yılda sadece 300 bin turist ziyaret ettiği ülkemizin bugün dünyanın en önemli 6'ncı turizm destinasyonu haline geldiğini söyledi. Aynı şekilde, eğitim alanında da KKTC'nin ciddi bir potansiyele sahip olduğunu vurgulayan TOBB Başkanı, ülkedeki 15 üniversitede 93 bin öğrencini eğitim aldığını

hatırlattı. TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, özellikle yükseköğretim sektörünün KKTC ekonomisine ciddi anlamda katkı sağladığını da sözlerine ekledi ve Kıbrıs'ın uluslararası bir eğitim adası ve çekim merkezi haline gelebileceğini vurguladı. TOBB Başkanı Hisarcıkloğlu, iş dünyası olarak, KKTC'ye çok daha fazla yatırım yapmayı ve Kıbrıs'ın Doğu Akdeniz'de bir refah adası haline gelmesini arzuladıklarını dile getirerek sözlerini tamamladı.

“Crans Montana’da Önemli Bir Fırsat Heba Edildi”

Açış konuşmalarının ardından söz alan KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı konuşmasına 50 yıllık geçmişe sahip Kıbrıs görüşmelerindeki kırılma noktalarına ve kaçırılan fırsatlara değinerek başladı. KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa

Akıncı, 2004 yılında sürecin referandum aşamasına geldiğini ancak Türk tarafının, diğer toplumun iradesiyle çözümsüzlüğün sürmesi neticesinde AB dışında kaldığını ve son olarak Crans Montana’da önemli bir fırsatın heba edildiğini kaydetti.

Konuşmasında Kıbrıs görüşmelerinin son iki yılına değinen Cumhurbaşkanı Akıncı, birinci yılında görüşmelerin nispeten olumlu seyrettiğini ve yeni yaklaşımların sağlandığını, Eylül 2016’dan itibaren ise isteksiz, gerçekçi ve makul çizgiden oldukça uzak bir Rum liderliğiyle karşılaştıklarını aktardı. Sürecin beşli konferans aşamasına ulaşmasında başta Kıbrıs Türk tarafının çözüm odaklı tutumunun ve Türkiye’nin desteğinin önemli rol oynadığını belirten Cumhurbaşkanı Akıncı, Yunanistan ve Rum tarafının beşli konferansa ayak sürüyerek katıldıklarını kaydetti. Rum tarafının konferansa “sıfır asker, sıfır garanti” söylemiyle geldiğini ve konferansı aynı söylemle terk ettiğini ifade eden Akıncı, diğer paydaşların gerçekte çözümü istemeyen tarafın kim olduğunu bir kez daha gördüklerini söyledi.

Adada Çözüm, Türkiye ile AB İlişkilerine de Olumlu Yansiyacak

KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı, sözlerini Kıbrıs’ta kabul edilebilir ve makul bir çözümün sağlayacağı kazanımlara değinerek sürdürdü. Akıncı, çözümün Kıbrıslı Türklere ve Rumlara, dünyada ve bölgede hüküm süren ayrışmaların tersine birleşme, adanın çevresindeki doğal zenginlikleri birlikte değerlendirme ve Türkiye ile bir bütün olarak dost olabilmek fırsatı sunduğunu kaydetti. Adada çözümün, Türkiye ile Yunanistan ve Türkiye ile AB arasındaki ilişkilere de olumlu yansiyacağını altını çizen KKTC Cumhurbaşkanı, İsrail gazının ve ada açıklarındaki muhtemel gazın birleştirilerek Türkiye üzerinden AB’ye aktarımının hem AB hem de Türkiye’ye yarar sağlayacağını, KKTC’ye Türkiye’den ulaşan sudan Güney Kıbrıs’ın yararlanmasının ve Kıbrıs Türk halkının belirsizlikten kurtulmasının sağlanabileceğini belirtti. Akıncı, Rum liderliğinin

isteksizliğinin ve Rum toplumunun güç ve yetki paylaşımına dayalı bir çözüme hazır olmamasının çözüme ulaşılmasını engellediğine dikkat çekti.

Çözüm için Rum tarafında zihniyet dönüşümüne olan ihtiyacı vurgulayan KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı, GKRY’nin içinde bulunduğu seçim döneminin Rumların gerçekte ne istediklerini sorgulamaları için önemli bir sürece işaret ettiğini kaydetti. KKTC’nin çözüm odaklı siyasetinden vazgeçmeyeceğini, ancak ucu açık süreçlere girmeye niyeti olmadığı mesajını veren KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı, Rum tarafı seçim süreci sürerken çözüm sürecinde yeni gelişmeler yaşanmasını beklemenin gerçekçi olmadığını kaydederek, çıkacak sonuç ışığında yeniden bir değerlendirme yapılması gerektiğini belirtti.

“Türkiye’nin AB Perspektifinden Vazgeçmemesi Gerektiğine İnanıyorum”

Konuşmasında, AB üyeliği hedefine de değinen KKTC Cumhurbaşkanı Mustafa Akıncı, bunun bir hayal olmadığını, aksine Kıbrıslı Türklere için de Türkiye için de gıda güvenliğinden çevreye, demokrasi ve insan haklarından üretim ve rekabete kadar her alanda daha adil ve

kaliteli bir hayat arzusu olduğunu kaydetti. KKTC’nin, Türkiye’nin AB perspektifinden vazgeçmemesi gerektiğine inandığını ve aynı şekilde Türkiye’den de adadaki çözüm süreci için destek beklediğini belirten Cumhurbaşkanı Akıncı, AB’nin de gerek Kıbrıs Türklerine gerekse Türkiye’ye karşı olumlu yaklaşım sergilemesinin önemine değindi. Cumhurbaşkanı Akıncı, bu hedeflere kısa vadede ulaşılmasa bile gerekli koşullar için çaba sarf etmeyi her iki tarafın da ihmal etmemesi gerektiğinin altını çizdi.

Bu noktada, Cumhurbaşkanı Akıncı KKTC’nin; çeşitli alanlarda hayata geçirilmesi gereken reformları tamamlamasının, dış ilişkilerini olabildiğince ilerletmesinin, yatırım ortamını geliştirmesinin ve hâlihazırda haksız ambargoların kaldırılması için elinden geleni yapmasının hayati önem teşkil ettiğini belirtti.

Konuşmasında ayrıca 15 Temmuz darbe girişimine de değinen KKTC Cumhurbaşkanı Akıncı, tüm şehitleri saygı ve rahmetle andığını ifade ederken bu büyük badirenin yaralarının bir an önce sarılması ve devlet içindeki paralel yapılanmanın demokrasi ve hukuk içinde bertaraf edilmesinin en kısa zamanda tamamlanması yönündeki temennilerini ilettili. ■

“Seçimlerin Ardından Almanya ile İlişkilerin Normalleşeceğini Umuyoruz”

İktisadi Kalkınma Vakfı (İKV) Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, 24 Eylül 2017 tarihinde Almanya’da gerçekleşen federal seçimleri değerlendirdi. Seçim sonuçlarına göre Hristiyan Demokrat Parti (CDU) lideri ve hâlihazırda başbakan olan Angela Merkel dördüncü defa seçildi. Başbakan Merkel’in Federal Almanya tarihi açısından önemli bir başarıya imza attığını söyleyen İKV Başkanı Zeytinoğlu, seçim sonuçlarının ülkemizi de yakından ilgilendirdiğini belirtti. Zeytinoğlu, Almanya seçimlerinin sonuçları hakkındaki açıklamalarına şöyle devam etti:

“Malumunuz bu yaz Türkiye-Almanya arasındaki ilişkilerde gerginlik iyice tırmanmıştı. Ancak her iki ülke arasındaki ekonomik, ticari, tarihi ve kültürel bağlar, Almanya’nın AB ilişkileri açısından belirleyici konumu ve bunun yanında Almanya’da yaşayan 3 milyonun üzerinde Türkiye kökenli vatandaş düşünüldüğünde bu gerginliğin her iki tarafa da zarar verdiği ortadadır. Dün gece açıklanan seçim sonuçları önümüzdeki günlerde Almanya’da bir koalisyon hükümeti oluşturulacağını gösteriyor. İktidardaki Merkel liderliğindeki Hristiyan Demokratlar yüzde 33,7,

Sosyal Demokratlar yüzde 20,7, Sol Parti yüzde 8,5, Yeşiller yüzde 8,8, Hür Demokratlar (liberaller) yüzde 10,9 ve Almanya için Alternatif Partisi (AfD) yüzde 12,4 oranında oy aldı. Ciddi bir oy kaybına uğrayan Sosyal Demokratlar bu sefer koalisyon ortağı olmayacaklar. Bu durumda Merkel'in Hür Demokratlar ve Yeşiller ile bir koalisyon oluşturması bekleniyor."

Almanya'da yeni kurulacak hükümetin Türkiye ile ilişkilerde daha soğukkanlı ve yapıcı bir söylem benimsemesinin önemini vurgulayan İKV Başkanı Zeytinoğlu sözlerine şu şekilde devam etti:

"Almanya ve AB'nin geleceği açısından son derece çarpıcı olan göçmen karşıtı tavrıyla bilinen AfD'nin üçüncü parti olarak seçimlerden çıkması ve Almanya Parlamentosunda 85 civarında milletvekili ile temsil edilecek olmasıdır. Bu tüm politikacıları popülist söylem konusunda dikkatli olmayan çağırın bir uyarı niteliğinde. Bu nedenle seçim sonrası oluşacak yeni Alman hükümetiyle birlikte Türkiye-Almanya ilişkilerindeki sorunları aşmak, göçmen politikası konusundaki iş birliğimizi sürdürmek, Gümrük Birliği'nin modernizasyonu müzakerelerine gecikmeden başlamak suretiyle liberal ticaretin daha da gelişmesine katkıda bulunmak

giderek artan popülist ve aşırı sağcı söylemlere en etkili cevap olacaktır."

"Bir Zirve Toplantısının Son Derece Yerinde Olacağını Düşünüyoruz"

Açıklamaların ardından Başkan Zeytinoğlu, Türkiye ve Almanya arasında atılabilecek adımlara ilişkin önerilerini sundu:

"Almanya'da seçimlerin hemen sonrasında Cumhurbaşkanı Erdoğan ve Başbakan Merkel'i bir araya getirecek bir Zirve toplantısının düzenlenmesi son derece faydalı olur. En üst düzeyde iki tarafın birbirlerine görüşlerini aktarmalarını sağlayacak olan böyle bir Zirve, ortak bir yol haritasının çıkarılması için de başlangıç adımını oluşturacaktır. Devletlerarası ilişkilere koşturarak iş dünyası, sivil toplum ve üniversiteler arası ilişkilerin de artırılması ve güçlendirilmesi Türkiye ve Almanya arasında sürdürülebilir ilişkiler açısından destekleyici ve ufuk açıcı olacaktır. Bu noktada İKV olarak üzerimize düşeni yapmaya devam edeceğiz. Yayın, araştırma, seminer ve toplantılar yoluyla AB ve Almanya gibi Üye Devletler nezdinde girişimlerimizi sürdüreceğiz.

"Türkiye, AB'nin Geleceğinde Bir Denge Faktörü Olabilir"

Almanya'da yeni hükümetin tavrı Brexit sonrası AB'nin gelecek senaryoları açısından da son derecede kritik. Fransa'da Cumhurbaşkanı Macron ile birlikte güçlü bir Fransa-Almanya ittifakının pekiştirilmesi, Britanya'nın ayrılması ile güç kaybedecek olan AB'nin geleceği açısından belirleyici olacak. Bu yeni Avrupa'da Türkiye bir denge faktörü olarak AB'nin geleceği planlarında yerini almalı. Bunun için de en kısa sürede AB değerleri doğrultusunda, ekonomik, siyasal ve sosyal reformları hızlandırıp AB sürecimizi canlandırmalıyız.

Sivil Toplum ve İş Dünyası Arasında Temaslar Artırılmalı

Alman kamuoyunda Türkiye'nin imajının oldukça sorunlu olduğunu biliyoruz. Böyle bir ortamda, Alman hükümetinin Türkiye'ye yönelik adımlar atması da zorlaşıyor. İki taraf arasındaki ilişkileri düzeltmek için sivil toplum kuruluşlarına önemli bir görev düşüyor. İKV olarak biz de bu süreçte Türkiye'nin imajını düzeltmeye ve Türkiye'nin Alman medyası ve kamuoyu tarafından anlaşılmasına yönelik bazı faaliyetlerde bulunacağız. İlk etapta sivil toplum ve düşünce kuruluşları ile yuvarlak masa toplantıları düzenleyeceğiz." ■

İKV Başkanı Zeytinoğlu, Estonya Büyükelçisi Marin Mottus ile Görüştü

İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, 22 Eylül 2017 tarihinde Estonya Büyükelçisi Marin Mottus ile bir araya geldi. Görüşmede İKV'nin tarihçesi ve faaliyetleri hakkında bilgi veren İKV Başkanı Zeytinoğlu, Türkiye-AB ilişkilerindeki güncel

gelişmeleri de değerlendirdi. AB Dönem Başkanlığı'nı yürüten Estonya ile ilişkilerimizin geliştirilmesi konusuna değinen Zeytinoğlu, önümüzdeki dönemde İKV tarafından gerçekleştirilecek faaliyetler hakkında da bilgi aktardı. ■

AB'nin Türkiye Yaklaşımında Sağduyu Ön Plana Çıkmaya Başladı

Merkel'in açıklaması üzerine Üye Devletlerin yorumlarını değerlendiren İKV Başkanı Zeytinoğlu, "Merkel'in Türkiye ile Almanya arasında yaşanan sorunları AB sürecine yansıtması AB içinde de taraftar bulamadı" dedi.

Almanya Başbakanı Angela Merkel'in Türkiye'nin AB müzakerelerinin kesilmesi yönündeki açıklamalarına tepkiler devam ediyor. Bu kapsamda, Fransa, Yunanistan, Finlandiya, Litvanya ve Malta gibi bazı Üye Devletlerin liderleri, müzakerelerin kesilmesi suretiyle Türkiye'nin AB'den dışlanmasını doğru bulmadıkları yönünde açıklamalar yaptı. İsveç ve Hollanda gibi diğer bazı Üye Devletler ise bu konunun Almanya'daki seçimler sonrasında ele alınmasını uygun gördüklerini açıkladılar.

İKV Başkanı Ayhan Zeytinoğlu, Mer-

kel'in açıklaması üzerine Üye Devletlerin yaptıkları yorumları analiz etti ve Merkel'in Türkiye konusunda yalnız kaldığını ve Türkiye ile Almanya arasında yaşanan sorunları AB sürecine yansıtmasının AB içinde de taraftar bulamadığını belirtti. Zeytinoğlu şunları söyledi:

"Almanya'da 24 Eylül'deki seçimler öncesinde Türkiye ile ilişkiler ve özellikle Türkiye'nin AB müzakereleri gerek Başbakan Merkel, gerekse SPD lideri Schulz tarafından gündeme getirildi. Merkel'in müzakerelerin kesilmesi ve Türkiye'nin hiçbir zaman AB üyesi olmayacağı yönündeki açıklamaları AB'yi

de yönlendirme amacı taşıyordu. Önce Dış ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Mogherini ve sonra da AB üyesi diğer devletlerden gelen açıklamalar ise Almanya'nın bu yöndeki çabalarının sonuçsuz kaldığını gösteriyor. AB'nin Türkiye politikasında sağduyu ön plana çıkıyor diyebiliriz. Avrupalı siyasetçiler ve liderler Türkiye'yi bu şekilde dışlamanın sonuç vermeyeceğini anladılar. Müzakereleri keserek AB ile Türkiye arasındaki ilişkileri iyice çıkmaza sokmak yerine yapıcı bir angajman politikasının daha akıllıca olacağını görüyorlar.”

“Türkiye'nin AB Perspektifi, AB'nin Geleceğine İlişkin Projelerde Kilitleniyor”

İKV Başkanı Zeytinoğlu, İsveç ve Hollanda gibi bazı Üye Devletlerin ise Türkiye'nin AB müzakerelerinin geleceği konusunun Almanya'daki seçimler sonrasında görüşülmesini tercih ettiklerini belirtti ve tüm bu tartışmaların AB'nin geleceği ekseninde ele alınmasının önemine şu sözlerle işaret etti:

“Avrupa ve AB'nin Brexit sonrasında nasıl şekilleneceği bu noktada belirleyici olacak. Fransa Cumhurbaşkanı Macron'un son günlerde AB'nin geleceğine ilişkin temaslarda bulunduğunu ve bu konuda halkın katılımını sağlamak için yurttaş konvansiyonları oluşturmayı planladığını görüyoruz. Kuşkusuz ki AB yeniden şekillenirken Türkiye'nin AB adaylığı konusu da ele alınacak. Avrupa'nın geleceği Türkiye olmadan düşünülemez. AB'nin geleceğinde Türkiye'nin nasıl bir yere sahip olacağı ise, önümüzdeki 1-2 yıl içinde netlik kazanacak. Burada Türkiye'nin etkin mi edilgen mi olacağı, AB'nin tamamen dışında kalıp bir ortak ülke olarak mı değerlendirileceği gibi konular acilen ele almamız gereken öncelikleri oluşturuyor. Türkiye'nin Avrupa ve AB'de belirleyici bir konumda olabilmesi için hızla AB gündemini yeniden canlandırması ve ekonomik, sosyal ve siyasal alanlarda reformlara ağırlık vermesi lazım gelir.” ■

İKV Genel Sekreteri Nas, Kadir Has Üniversitesi'nde Almanya Seçimlerini Değerlendirdi

İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas, 27 Eylül 2017 tarihinde, Kadir Has Üniversitesi Uluslararası İlişkiler ve Avrupa Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (CIES) tarafından düzenlenen “Almanya Seçimleri ve Seçimlerin Avrupa'ya ve Türkiye-AB İlişkilerine Etkileri” konulu panele konuşmacı olarak katıldı.

Panelde, 24 Eylül 2017 tarihinde gerçekleşen Almanya Federal seçimlerinin; Türkiye-Almanya ilişkileri,

Türkiye-AB ilişkileri ve AB'nin geleceğine olası etkileri ele alındı. Kadir Has Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümü Başkanı Prof. Dr. Serhat Güvenç'in moderatörlüğünde gerçekleşen panelde, İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Nas'ın yanında, İstanbul Politikalar Merkezi Kıdemli Araştırmacısı ve Sabancı Üniversitesi Sanat ve Sosyal Bilimler Fakültesi Profesörü Ahmet Evin ile CNN Türk'ten gazeteci Ahu Özyurt konuştu. ■

İKV, Gümrük Birliği'ni İzmir'de Masaya Yatırdı

İKV tarafından 2015 yılından beri yürütülmekte olan Türkiye-AB ilişkilerinde Ufuk Turu projesi kapsamında 28 Eylül 2017 tarihinde Ege İhracatçı Birlikleri ev sahipliğinde “Türkiye'nin AB Gündemi: Güncellenen Gümrük Birliğinin İş Dünyasına Etkileri” adlı toplantı düzenlendi.

Toplantıda İKV Genel Sekreteri

Doç. Dr. Çiğdem Nas Gümrük Birliği'nin güncellenmesi süreci hakkında bilgi verirken İKV Strateji ve İş Geliştirme Müdürü M. Gökhan Kilit Gümrük Birliği'nin güncellenmesinin tarım sektörü üzerine etkilerini ele aldı. Seminerde son olarak İKV Araştırma Müdürü Çisel İleri tarafından iş dünyasının faydalanabileceği AB fonları aktarıldı. ■

İK V, Mülteci İşbirliği Konulu Kitabını Bir Panel ile Tanıttı

İK V tarafından yayına hazırlanan “Türkiye-AB İlişkilerinde Yeni Bir Konu: Mülteci Sorunu ve Türkiye-AB İşbirliği” başlıklı derleme kitap çalışmasının tanıtım paneli 14 Eylül 2017 tarihinde, İstanbul TOBB Plaza’da alanında uzman isimlerin katılımıyla düzenlendi.

Panelin açış konuşmaları İKV Genel Sekreteri Doç. Dr. Çiğdem Nas ve kitabın editörlerinden Dokuz Eylül Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yaprak Gülcan tarafından gerçekleştirilirken, kitabın yazarları iki oturumda çalışmalarını anlattı. Son olarak ise Hacettepe Üniversitesi Göç ve Siyaset Araştırmaları Merkezi Müdürü Doç. Dr. M. Murat Erdoğan kapanış sunumu gerçekleştirdi.

İK V Genel Sekreteri Doç. Dr. Nas, açış konuşmasında İKV’nin son dönem çalışmalarına ilişkin bilgi verdikten ve bu

anlamda mülteci işbirliği konusuna son dönemde İKV’nin atfettiği öneme vurgu yaparken her koşula rağmen Türkiye-AB mülteci işbirliğinin devam ettiğini hatırlattı. Doç. Dr. Nas’ın ardından sözü alan Prof. Dr. Gülcan mülteci sorunu hakkındaki güncel verileri katılımcılarla paylaştı. Prof. Dr. Gülcan konunun geçtiğimiz dönemlerde insani boyutunun önde olduğunu, güncel konjoktürde ise meselenin daha çok sayılar üzerinden yürüdüğünü hatırlattı. Prof. Dr. Gülcan açış konuşmasında son olarak Türkiye’nin ve AB’nin bu alanda ortak politikalara duyduğu azami ihtiyacın altını çizdi.

“Mülteci Krizi, AB Tarafından Sonuç Odaklı ve Çıkar Temelli Bir Biçimde Ele Alındı”

Açış konuşmalarının ardından Avrupa değerleri üzerinden mülteci sorununun ele alındığı ve oturum başkanlığının Dokuz Eylül Üniversitesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Sedef Akgüngör tarafından gerçekleştirildiği birinci oturuma geçildi. Birinci oturumda ilk sözü alan MEF Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Beken

Saatçioğlu, AB'nin değerler-çıkırlar ikilemi üzerinden konuyu ele aldı. Doç. Dr. Saatçioğlu mülteci krizinin, AB tarafından sonuç odaklı ve çıkar temelli bir biçimde ele alındığını öne sürdü; bu durumun haklarda ve dayanışma değerinde geriye gidiş yola açıldığını vurguladı.

Doç. Dr. Saatçioğlu'nun ardından çalışmasının sonuçlarını paylaşan Bahçeşehir Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Selcen Öner katılımcılara AB'de aşırı sağ politik eğilimlerin yükselişinin mülteci meselesiyle ilişkisine dair görüşlerini sundu. Tanıtımı gerçekleştirilen derleme kitap çalışmasında Almanya ve Avusturya üzerine odaklandığını belirten Doç. Dr. Öner, aşırı sağın Avusturya'da Almanya'ya oranla daha güçlü temsil edildiğini ifade etti. Son olarak Doç. Dr. Öner, Surlar Avrupası konseptine doğru gidiş eğiliminin altını çizdi ve aşırı sağın yükselişinin yakından takip edilmesi gerektiğini uyarısında bulundu.

İlk oturumun son konuşmacısı Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Aşlı Şirin Öner, AB bazında geçici koruma uygulamaları hakkında bilgi verdi. İlgili AB müktesebatına ilişkin detaylı görüşlerini paylaşan Yrd. Doç. Dr. Öner, fiili olarak geçici koruma sisteminin bypass edildiğini öne sürdü. Bu duruma siyasi irade ve dayanışma eksikliğinin sebep olduğunu vurguladı.

Panelin ikinci oturumunda ise derleme kitap çalışmasının bir diğer editörü, Dokuz Eylül Öğretim Üyesi Prof. Dr. Yeşim Kuştepelili'nin oturum başkanlığında Türkiye'nin AB katılım süreci bağlamında mülteci işbirliği ele alındı. İkinci oturumun ilk konuşmacısı Marmara Üniversitesi Öğretim Üyesi Doç. Dr. Yonca Özer, Türkiye-AB ilişkilerinin tüm boyutlarını ele alan kapsamlı bir analizle, AB'nin Türkiye üzerindeki koşulluluk politikalarını mülteci meselesi açısından değerlendirdi. Doç. Dr. Özer, mülteci işbirliğinin ilk döneminde AB'nin Türkiye'ye uyguladığı koşulluluk politikalarında yumuşamaya gittiğini, bunun da o dönem vize serbestliği diyaloguna yansımaya dikkat çekti. Mülteci işbirliğinin katılım müzakereleri dışında ele alınmış olmasına rağmen müzakereleri de etkilediğini değerlendirdi.

Zorunlu Göç, Güneydoğu Bölgesinde Tarımsal Sektörde İşsizliği Artırdı

İkinci oturumun ikinci konuşmasında, çalışmanın editörlerinden Prof. Dr. Gülcan tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi Öğretim Üyesi Yrd. Doç. Dr. Burçak Müge Vural'ın Suriyeli sığınmacıların Türk ekonomisine etkilerini ele alan çalışması tanıtıldı. Göçün ekonomiye etkisine ilişkin uygulanan politikaların bölgesel ve/veya sektörel olması gerektiğinin

altı çizildi. Zorunlu göçün sonuçlarının kesin olmadığı; İstanbul ve Kocaeli gibi sanayi kentlerinde göçün sanayi sektöründe absorbe edilip işsizliği azalttığı, Güneydoğu bölgesinde tarımsal sektörde işsizliği artırdığı tespit edildi.

İkinci oturumun son konuşmacısı İKV Uzmanı Ahmet Ceran konuşmasında mevcut uluslararası hukuk ve yönetim mekanizmalarının benzersiz seviyelere ulaşan kitlesel göç fenomenine çözüm getirmekte yetersiz kaldığını belirterek konuşmasına başladı. Türkiye-AB Mülteci Uzlaşısı gibi alternatif modellerin daha etkin hale getirilmesi için idari kapasitenin, yönetim aygıtlarının güçlendirilmesi; güvenli üçüncü ülke statüsünün tayini gibi konularda ise daha objektif ve hukuka dayalı yaklaşımların benimsenmesi gerektiğinin altını çizdi. İKV Uzmanı Ceran akademi, sivil toplum ve uluslararası organizasyonların göç yönetim süreçlerini daha yakından ve şeffaf biçimde gözlemleyebileceği bir atmosferin önemini vurguladı.

Panel oturumlarının ardından sözü alan Doç. Dr. Erdoğan, mülteci krizinin Türkiye ve AB'de ele alınış biçimine dair kapsamlı bir sunum gerçekleştirdi. Türkiye-AB mülteci işbirliğinin pragmatik bir düzleme taşınıp Türkiye'nin kazanılmış Avrupalılığını zedeleyecek yaklaşımlarla yıpratılmaması gerektiğinin altını çizdi. ■

İKV'nin Hazırladığı '2017 Birliğin Durumu' Konuşmasının Resmi Olmayan Çevirisi Yayımlandı

Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker tarafından AP Genel Kurulunda 13 Eylül 2017 tarihinde gerçekleştirilen Birliğin Durumu (State of the Union 2017) konuşmasının İKV tarafından hazırlanan resmi olmayan çevirisi yayımlandı.

Her yıl Komisyon Başkanı, AP Genel Kurulunda AP ve Komisyon Üyelerine hitap ederek AB'nin son dönemde karşı karşıya kaldığı gelişmeler, AB'nin gelece-

ği ve AB değerlerine ilişkin bir konuşma gerçekleştiriyor. 2017 Birliğin Durumu konuşmasının temasını daha güçlü bir entegrasyon ve "daha uzaklara yelken açmak" oluşturuyor.

Komisyon Başkanı Juncker tarafından gerçekleştirilen 2017 Birliğin Durumu konuşmasının İKV tarafından hazırlanan resmi olmayan çevirisine İKV'nin internet sitesinden ulaşılabilir. ■

1 Eylül

AB-Ukrayna Ortaklık Anlaşması Yürürlüğe Girdi

AB ile Ukrayna arasındaki Ortaklık Anlaşması tüm kapsamı ile birlikte 1 Eylül 2017 tarihinde yürürlüğe girdi.

13 Eylül

Komisyon Başkanı Juncker'in Birliğin Durumu Konuşması

Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker, 13 Eylül 2017 tarihinde, Strazburg'da AP üyelerine hitaben "Birliğin Durumu" konuşmasını gerçekleştirdi. Konuşma, Avrupa bütünleşmesinin gelecekte izleyeceği rotaya ilişkin içerdiği ipuçlarıyla dikkat çekti.

6 Eylül

ABAD, Mülteci Kotası İtirazını Reddedti

Macaristan ve Slovakya, mülteci kotası ile ilgili olarak AB'ye karşı açtıkları davayı kaybetti. ABAD; AB üyesi ülkelerin, paylarına düşen mültecileri kabul etmeleri gerektiğine, aksi takdirde bu ülkelere ceza verilebileceğine hükmetti.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

22 Eylül

Theresa May'den Brexit Açıklaması

Birleşik Krallık Başbakanı Theresa May, İtalya'nın Floransa kentinde, Santa Maria Nuova yerleşkesinde yaptığı konuşmada, Brexit için yumuşak bir ayrılma süreci ve Brexit sonrasında da stratejik partnerlik temelinde bir gelecek öngördüğünü belirtti.

24 Eylül

Almanya'da Genel Seçimler Gerçekleşti

Almanya'da genel seçimleri, Angela Merkel'in liderliğindeki Hristiyan Demokratik Birlik (CDU/CSU) kazandı. 4'üncü kez genel seçimleri kazanan Merkel, 4 yıl önceki seçimlere kıyasla yüzde 9 oy kaybetti.

26 Eylül

Avrupa'da Gıda Güvenliği Krizi ve Şeffaflık Sorunu

Hollanda ve Belçika'da yüzlerce tavuk çiftliğinin kapatılması, sorumlulara soruşturma açılması ve milyonlarca yumurtanın imha edilmesiyle sonuçlanan kriz nedeniyle 26 Eylül'de Brüksel'de bakanlar seviyesinde görüşmeler gerçekleşti.

18 Eylül

Komisyon; Akıllı, Yenilikçi ve Sürdürülebilir Bir Endüstri için Girişim Başlattı

Avrupa Komisyonu Başkanı Juncker tarafından 13 Eylül'de yapılan Birliğin Durumu konuşmasının ardından Komisyon, Avrupa endüstrilerinin sürdürülebilir büyüme ve istihdamına yönelik "Sanayi Politikası Stratejisi"ni açıkladı.

19-25 Eylül

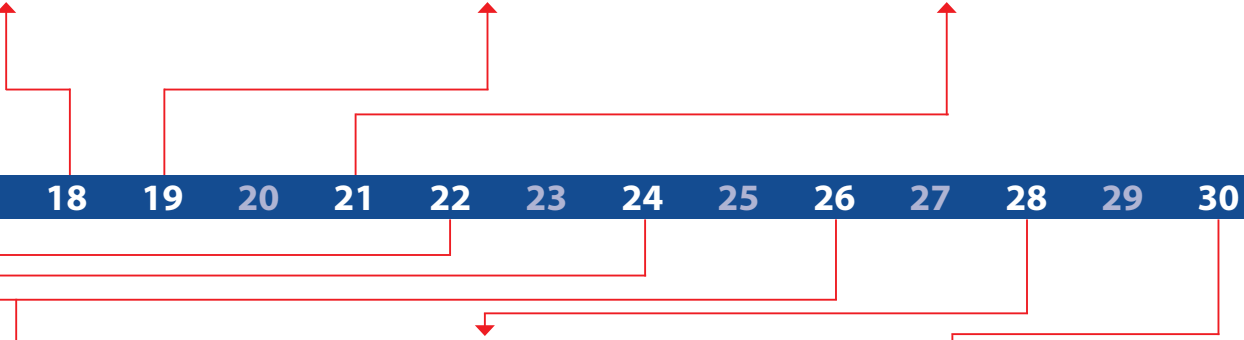
BM 72'nci Genel Kurulu Gerçekleşti

Görevi Peter Thompson'dan devralan Miroslav Lajcak, BM Genel Kurulu'nun yeni Başkanı oldu. Dünya liderlerinin katılımıyla Genel Kurul oturumları, 25 Eylül tarihine kadar devam etti.

21 Eylül

AB-Kanada Kapsamlı Ticaret Anlaşması (CETA) Yürürlüğe Girdi

Kanada ile AB arasında 21 Eylül tarihi itibarıyla serbest ticaret başladı. Kanada-AB ve üye ülkeler arasında imzalanan Kapsamlı Ekonomik ve Ticaret Anlaşması (CETA), Kanada ve AB arasındaki tarifelerin yüzde 98'ini kaldıracak.

26 Eylül

Fransa Cumhurbaşkanı Macron, Sorbonne Üniversitesi'nde Konuştu

Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron AB'nin günümüzde, çok yavaş ve etkisiz olduğunu söyledi. Macron, AB ülkelerinin liderlerine bu meseleyi ele alma çağrısında bulundu.

28-29 Eylül

Tallinn Dijital Zirvesi Düzenlendi

AB Dönem Başkanı Estonya'da, AB ülkelerinin liderlerinin katılımıyla Tallinn Dijital Zirvesi düzenlendi. AB ülkelerinin liderleri; dijitalleşme ve teknolojik gelişimin, devlet, sanayi, toplum ve ekonomiye etkilerini görüşmek üzere bir araya geldi.

30 Eylül

İspanya Hükümeti, Barcelona'ya 10 Bin Kişilik Takviye Kolluk Gücü Gönderdi

Katalonya özerk yönetimi, yapılacak bağımsızlık referandumunu gerçekleştirmek konusunda kararlılığını korurken; merkezi İspanya hükümeti referandumu engellemek için önlemlerini artırdı.

3 Eylül

Merkel ve Schulz'dan Açık Oturumda Müzakereleri Askıya Alma Mesajı

Almanya'da Hristiyan Demokrat Parti (CDU) lideri Angela Merkel ile Sosyal Demokrat Parti (SPD) lideri Martin Schulz katıldıkları bir televizyon programında seçimi kazandıkları takdirde Türkiye ile müzakereleri durduracaklarını belirtti.

4-5 Eylül

Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu BLED Stratejik Forumu'na Katıldı

Bakan Çavuşoğlu, katıldığı Forumun "Yeni Gerçekler için Yeni Bir Vizyon" panelinde insani sorunlara çözüm ve Avrupa'da yükselen popülizme karşı önlem alınması hususlarında yeni bir vizyon geliştirmenin önemi üzerinde durdu.

6 Eylül

Cumhurbaşkanı Erdoğan İİ Başkanları Toplantısı'nda AB'yi Gündeme Aldı

AK Parti Genişletilmiş İl Başkanları toplantısında bir konuşma gerçekleştiren Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Almanya'nın tutumuna ve son dönemde AB ile yaşanan vize konusundaki anlaşmazlıklar gibi olumsuzluklara tepki gösterdi.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16

14 Eylül

Cumhurbaşkanı Erdoğan, Fransa Dışişleri Bakanı Le Drian'ı Kabul Etti

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan, Fransa Dışişleri Bakanı Jean Yves Le Drian'ı Cumhurbaşkanlığı Külliyesinde kabul etti.

14 Eylül

Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü Kalın'dan Komisyon Başkanı Juncker'e Yanıt

Komisyon Başkanı Juncker'in Türkiye'nin tutumuna yönelik eleştirisine cevapten Cumhurbaşkanlığı Sözcüsü İbrahim Kalın, "AB, Avrupa değerlerinden uzaklaşıyor. Yükselen ırkçılık, göçmen karşıtlığı, İslamofobi gibi hadiseleri hangi AB değerleriyle bağdaştırabilirsiniz" açıklamasında bulundu.

19 Eylül

Cumhurbaşkanı Erdoğan BM 72'nci Genel Kuruluna Katıldı

Nükleer silahsızlanma, iklim değişikliği, Arakan krizi, göç gibi konuların ele alındığı Genel Kurul'a müteakiben Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan bir dizi ikili görüşme gerçekleştirdi.

7-8 Eylül

AB Gayriresmi Dışişleri Bakanları Toplantısı Gerçekleşti

7 Eylül tarihinde Estonya Dönem Başkanlığı tarafından düzenlenen akşam yemeğine katılan AB Bakanı ve Başmüzakereci Ömer Çelik, 8 Eylülde ise "Radikalleşme ve şiddet içeren aşırıçılıkla mücadele ve engelleme" başlıklı oturuma katılarak bir konuşma yaptı.

10 Eylül

Cumhurbaşkanı Erdoğan Bosna-Hersek Başkanlık Konseyi Üyesi İzetbegoviç'i Kabul Etti

Bosna-Hersek Başkanlık Konseyi Üyesi Bakir İzetbegoviç Kazakistan'ın başkenti Astana'da temaslarını sürdüren Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından kabul edildi.

13 Eylül

Bakan Çelik, Londra'da İslamofobi Konulu Toplantıya Katıldı

Avrupa'da artış gösteren dini ve ırksal ayrımcılığa karşı neler yapılabileceğine dair fikir alışverişinde bulunulan toplantıda AB Bakanı ve Başmüzakereci Ömer Çelik, İngiltere'nin önde gelen Müslüman, Hristiyan ve Yahudi toplum temsilcileri ile bir araya geldi.

16 17 18 19 20 21 22 23 24 25 26 27 28 29 30

21 Eylül

Erasmus+ 30'uncu Yıl Etkinliği Düzenlendi

Erasmus+'ın 30'uncu yılı kapsamında, Polonya Büyükelçiliği'nin ev sahipliğinde gerçekleşen etkinlikte Erasmus+ programının öğrencilere kattığı vizyon ve son 3 yılda Polonya'nın Türk öğrencilerin en çok tercih ettiği ülke olduğu vurgulandı.

21 Eylül

Avrupa İşbirliği Günü Kutlandı

"Bisiklet, Yürüyüş ve Kano ile Sınır Ötesinde Doğal Yaşamı Keşfet" sloganı ile AB Bakanlığı Müsteşarı Büyükelçi Selim Yenel'in ev sahipliğinde Interreg-IPA Bulgaristan-Türkiye Sınır Ötesi İşbirliği Programı kapsamında Avrupa İşbirliği Günü kutlandı.

28 Eylül

AB Bakanı Ömer Çelik Madrid Ziyaretinde Bulundu

AB Bakanı ve Başmüzakereci Ömer Çelik'in Madrid temaslarında, Türkiye-AB ilişkilerindeki son gelişmeler, Türkiye-İspanya ilişkileri, terörle mücadele ve geniş çerçevede işbirliği imkanları hakkında görüş alışverişinde bulunuldu.

2017 Birliğin Durumu Konuşması: Satır Araları ve AB için Altıncı Senaryo

Yeliz ŞAHİN
İKV Kıdemli Uzmanı

Avrupa Komisyonu Başkanı Juncker, üçüncü kez yaptığı Birliğin Durumu konuşmasında, Avrupa bütünleşmesinin geleceğine yönelik vizyonunu iddialı bir yol haritasıyla birlikte sundu.

Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker, 13 Eylül 2017 tarihinde, Strazburg'da AP üyelerine hitaben "Birliğin Durumu" konuşmasını gerçekleştirdi¹. Lizbon Antlaşması'nın getirdiği yeniliklerden biri olan Birliğin Durumu konuşması, Komisyonun yıllık politika önceliklerine ve sunacağı girişimlere ışık tuttuğu ve AP üyelerine görüşlerini sunma imkânı verdiği için

yılın en önemli politika olaylarından biri olarak anılıyor ve 2010 yılından bu yana her yıl, AB çevrelerince yakından takip ediliyor. Bu yılki Birliğin Durumu konuşması, Avrupa bütünleşmesinin gelecekte izleyeceği rotaya ilişkin içerdiği ipuçları nedeniyle daha heyecanlı bir bekleyişe sahne oldu.

Juncker Komisyonu'nun, Brexit ve mülteci krizinin damga vurduğu görev

süresinden umut verici bir miras yaratabilmesi için zaman daralıyor. Birliğin Durumu konuşması; Juncker Komisyonu'nun, Birleşik Krallık'ın AB'den ayrılma sürecini yöneten Komisyon değil, Avrupa bütünleşmesine yeni bir ivme kazandıran ve adeta AB'nin küllerinden doğmasını sağlayan Komisyon olarak hatırlanmak için atacağı adımları ortaya koyma şansı tanıdığı için önemle bekleniyordu.

Komisyonun Politika Programı: Öngörülen Girişimler Mercak Altında

Juncker'in üçüncü Birliğin Durumu konuşmasında, AB'nin varoluşsal kriz-

den geçtiği değerlendirmesiyle söze başladığı geçen yılki konuşmasına kıyasla daha iyimser bir ton hâkimdi. 2017 Birliğin Durumu konuşması, içerdiği iddialı reformlar nedeniyle bazı analistler tarafından Juncker'in "*Jacques Delors* anı" olarak nitelendirildi². "Daha bütünleşmiş, daha güçlü ve daha demokratik bir AB" teması çerçevesinde şekillenen Birliğin Durumu konuşmasında, Juncker, Bratislava Zirvesi ve Roma Antlaşması'nın 60'ıncı yıl dönümü gibi vesilelerle Üye Devletlerin birbirlerine ve AB'ye olan bağlılık yeminlerini tazelediklerine dikkat çekti ve "Yelkenlerimizdeki rüzgârı yakalayalım"

diyerek, yakalanan ivmenin sürdürülmesi gerektiğinin altını çizdi.

Juncker, konuşmasının ilk bölümünde; ticaret, sanayi, siber güvenlik, göç ve mülteci krizi gibi konularda Komisyonun yakın dönemde sunacağı girişimlere odaklandı. Avustralya ve Yeni Zelanda ile STA müzakerelerine başlanması, STA müzakere yetki belgelerinin şeffaflığının artırılması, AB'de stratejik yatırımlarda bulunmak isteyen yabancı firmaların yakın takibe alınması, ticaret alanında öngörülen başlıca girişimleri oluşturdu. Yeni bir Sanayi Politikası Stratejisi'nin açıklanması, siber saldırılara karşı Avrupa Siber Güvenlik Ajansı'nın kurulması, ►►

Juncker
“Muhakemeden
eyleme geçme zamanı
geldi” sözleriyle
Beyaz Kitap’ta
ortaya koyduğu
beş senaryoya bir
yenisini ekledi:
“Daha bütünleşmiş,
daha güçlü ve daha
demokratik bir Birlik”.

düzensiz göçmenlerin geri gönderilmesi, yasal yollar ve Afrika ülkeleri ile dayanışmanın artırılması konularında teklifler sunulması, Juncker Komisyonunun öngördüğü diğer girişimlerin satır başlarını oluşturdu.

Juncker’in Altıncı Senaryosu

2017 Birliğin Durumu konuşması, Birleşik Krallık’ın AB’den ayrılma kararı alması sonrasında başlatılan ve Komisyonun, Mart 2017’de açıkladığı beş farklı gelecek senaryosu ortaya koyan Beyaz Kitap ile hız kazanan Avrupa bütünleşmesinin geleceğine dair muhakeme sürecinde, Juncker’e AB’nin geleceğine dair kendi vizyonunu ortaya koyma fırsatı sunduğu için önem taşıyordu. Nitekim Juncker, Eylül ayı başında *Politico*’ya verdiği mü-

lakatta, bu yılki Birliğin Durumu konuşmasının 2018 yılında gerçekleştireceği konuşmaya kıyasla daha önemli olduğu mesajını vermiş ve kendi görüşlerini aktaracağını duyurmuştu³.

Avrupa bütünleşmesinin farklı evrelerinde; uzun yıllar Lüksemburg Başbakanı ve Avro Grubu Başkanı şimdi de Komisyon Başkanı gibi farklı rollerde edindiği deneyimi ve Avrupa projesine olan derin bağlılığını yansıtan oldukça duygusal bir konuşma gerçekleştiren Juncker, “Muhakemeden eyleme geçme zamanı geldi” sözleriyle Beyaz Kitap’ta ortaya koyduğu beş senaryoya bir yenisini ekledi: “Daha bütünleşmiş, daha güçlü ve daha demokratik bir Birlik”. Juncker bu kapsamda, AB’nin geleceğinin; özgürlük, eşitlik ve hukukun üstünlüğü temel değerlerinin

üzerine inşa edilmesi gerektiğini ortaya koydu.

Daha bütünleşmiş bir Birliğin aynı zamanda daha kapsayıcı bir Birlik olması gerektiğinin altını çizen Juncker; Avrupa bütünleşmesinin en önemli başarı hikâyelerini ve çok vitesli Avrupa'nın en belirgin örneklerini oluşturan sınır kontrollerinin bulunmadığı Schengen Alanı'na ve tek para birimini kullanan 19 ülkenin dâhil olduğu Avro Alanı'na atıfta bulundu. Bu bağlamda Juncker, AB sınırlarının güvenliğinin artırılması için 2007 yılında AB üyesi olan Bulgaristan ve Romanya'nın bir an önce, 2013 yılında üye olan Hırvatistan'ın da gerekli koşulları getirir getirmez Schengen Alanı'nda dâhil olması gerektiğini vurguladı.

"Opt out" (dışında kalma hakkı) elde eden iki ülke (Danimarka ve Birleşik Krallık) dışındaki tüm üye ülkelerin Maastricht kriterlerini karşılama halinde tek para birimini benimseme yükümlülüğü bulunduğunu hatırlatan Juncker, Avro'nun; belli bir grubun değil, AB'nin tamamının tek para birimi olarak tasarlandığının altını çizdi. Juncker bu doğrultuda, Avro Alanı'na dahil olmak isteyen ülkeleri teşvik etmek üzere teknik ve finansal destek sağlayacak Avro Alanı Katılım Aracı'nın hayata geçirilmesini önerdi. Juncker'in üzerinde durduğu diğer hususlar ise Bankacılık Birliği'nin bir an önce tamamlanması, üye ülkeler arasında Avrupa Sosyal Haklar Sütunu üzerinde uzlaşmanın sağlanması ve sosyal adalete dair ortak bir anlayış geliştirilmesi amacıyla Avrupa Sosyal Standartlar Birliği oluşturulması doğrultusunda çalışılmasıydı.

Juncker'in konuşmasında öne çıkan bir diğer tema; eski Doğu Bloku ülkelerinde gıdadan kozmetiğe Batı Avrupa'daki muadillerine kıyasla daha düşük kalitede ürünlerin piyasaya sürülmesi oldu. Nitekim Macaristan Başbakanı Victor Orbán bunu "son dönemin en büyük skandalı", Bulgaristan Başbakanı Boyko Borisov ise "gıda apartheid'i" olarak nitelendirmişti⁴.

"Eşitler Birliğinde ikinci sınıf tüketiciler olamaz" sözleriyle yasal olmayan bu tür uygulamalara tepki gösteren Juncker, bunların önüne geçilmesi için ulusal gıda otoritelerine daha fazla yetki verilmesi gerektiğini savundu.

Konuşmasında, genişleme politikasına da değinen Juncker, AB'nin komşu bölgelerde istikrarı sağlamak istiyorsa Batı Balkan ülkelerine inandırıcı bir üyelik perspektifi sunmayı sürdürmesi gerektiğini kaydetti. Juncker, Temmuz 2014'te görevine başlamadan yaptığı açıklamayı yineleyerek, hiçbir aday ülkenin üyeliğe hazır olmadığını belirtti ve mevcut Komisyonun görev süresi doluncaya kadar, yani 2019 sonuna kadar yeni bir genişleme dalgasının gerçekleşmeyeceğini vurguladı. Buna rağmen AB'nin genişlemeyi sürdüreceğinin sinyallerini veren Juncker, AB'nin bundan sonraki süreçte 27 üyeden daha kalabalık olacağını altını çizdi ve aday ülkeleri; hukukun üstünlüğü, adalet ve temel hakları temel öncelik edinmeye çağırdı. Juncker'in Türkiye'ye yönelik sözleri, Batı Balkan ülkelerine ilişkin sözleri karşısında oldukça eleştirildi. Türkiye'nin dev adımlarla AB'den uzaklaşmakta olduğu görüşünü aktaran Komisyon Başkanı'nın hedefinde hukukun üstünlüğü, basın ve ifade özgürlüğü vardı.

Juncker, sözlerini Tek Pazar'a değinerek sürdürdü. Tek Pazar konusunda, karar almanın daha etkili hale getirilmesi doğrultusunda nitelikli çoğunluk metodunun yaygınlaştırılması gerektiğini savunan Juncker, Ortak Konsolide Kurumlar Vergisi Matrahı, KDV ve finansal işlemler vergisi gibi konularda nitelikli çoğunluk metodunun geçerli olması gerektiğinin altını çizdi.

Ekonomik ve Parasal Birliğin (EPB) durumunu değerlendiren Juncker, Avro Alanı'nın şoklara karşı daha dayanıklı hale geldiğini vurgularken Avrupa İstikrar Mekanizması'nın kademeli olarak Avrupa Para Fonu'na evrilmesi gerektiğini belirtti. EPB ile ilgili sözlerine, EPB'nin geleceğine yönelik tekliflere atıfta bu-

lunarak devam eden Juncker, Avro Grubu'na başkanlık edecek ve aynı zamanda AB'nin krizdeki ülkelere yönelik finansal araçlarının eşgüdümünü sağlayacak bir Avrupa Ekonomi ve Maliye Bakanı atanması gerektiğini belirtti. Juncker, Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un Avro Alanı için ayrı bir parlamento ve ayrı bir bütçe oluşturulması yönündeki görüşlerine ise "paralel yapılar oluşturmaya gerek yok" diyerek karşı çıktı. Juncker'in bu sözleri, EPB'nin geleceği konusunda Merkel'in görüşlerine daha yakın bir çizgi benimsediği şeklinde yorumlandı.

Juncker'in, AB'nin güvenliğinin sağlanması konusunda değindiği temel konulardan biri terörle mücadele oldu. AB'nin terörle mücadele konusunda daha da güçlenmesi gerektiğini savunan Juncker, ulus aşırı terör tehditlerinin daha etkili şekilde ele alınabilmesi için teröristler ve yabancı savaşçıların verilerinin istihbarat teşkilatlarıyla otomatikman paylaşılmasını sağlamak üzere bir Avrupa istihbarat birimi oluşturulması ve Avrupa Savcılık Ofisinin ulus aşırı terör suçlarını kovuşturmakla görevlendirme çağrısında bulundu.

AB'nin daha güçlü bir küresel aktör olması gerektiğini vurgulayan Juncker'in, Birliğin uluslararası arenadaki ağırlığının artırılması için getirdiği öneri; dış politika alanında karar almanın hızlandırılması oldu. Bu kapsamda Juncker, Üye Devletleri karar almanın oybirliğinden nitelikli çoğunluk esasına kaydırılabileceği alanları belirlemeye teşvik etti. Son dönemde Avrupa Savunma Kış Paketi ve Avrupa Savunma Fonu gibi girişimlerle gündemde olan savunma alanında ise ileride atılacak adımların belirlenmesi gerektiğinin altını çizen Juncker, NATO'nun da desteklediği üzere Avrupa Savunma Birliği'nin 2025'e kadar hayata geçirilmesi gerektiğini vurguladı.

Kurumsal reformlara da odaklanan Juncker, AB'nin daha fazla katma değer yaratabileceği alanlara ağırlık vermesi ►►

Juncker'in değindiği kurumsal reformlar arasında AB liderlerinden en fazla tepkiyi alan şüphesiz Avrupa Komisyonu Başkanlığı ve Lizbon Antlaşması ile oluşturulan AB Konseyi Başkanlığı makamlarının birleştirilmesini önermesi oldu.

gerektiğini savundu. Bu çerçevede orantısallık ve yerindelik ilkelerinin önemi üzerinde duran Juncker, Komisyon Birinci Başkan Yardımcısı Frans Timmermans'ın başkanlığında bir görev gücü oluşturulacağını açıkladı.

Daha demokratik bir Birlik hedefi doğrultusunda Juncker; iyi yönetim ve AP seçimlerine ilişkin önemli açıklamalarda bulundu. AB karşıtı ve aşırı partilerin AB fonlarından yararlanmalarının önüne geçilmesi amacıyla siyasi partilere ve vakıflara finansman sağlanmasına ilişkin yeni kurallar getirildiğini duyuran Juncker, Avrupa seçimleri için ulus aşırı listeler oluşturulması görüşünü savundu. Beyaz Kitap sürecinde AB'nin geleceğine yönelik farklı platformlarda, yüzlerce görüşme ile sürdü-

rülen tartışmaların, 2018 yılında Fransa Cumhurbaşkanı Macron'un ortaya koyduğu gibi AB genelinde demokratik konvansiyonlarla devam ettirilmesi gerektiğini belirtti.

Juncker'in daha demokratik bir Birlik hedefi kapsamında üzerinde durduğu diğer noktalar ise Komisyon üyelerinin AP seçimlerine herkesle eşit kurallarda aday olabilmelerini sağlayan ve görev süreleri dolduktan sonraki davranışlarını da bağlayan yeni kuralların oluşturulması ve ilk kez kendisinin Komisyon Başkanı seçilmesine vesile olan 2014 AP seçimlerinde uygulanan öncü adaylar "*Spitzenkandidaten*" sürecinin devam etmesiydi.

Juncker'in değindiği kurumsal reformlar arasında AB liderlerinden en

fazla tepkiyi alan ise şüphesiz Avrupa Komisyonu Başkanlığı ve Lizbon Antlaşması ile oluşturulan AB Konseyi Başkanlığı makamlarının birleştirilmesini önermesi oldu. Gemi analogisine sıkça başvurduğu konuşmasında, bu önerisini “Gemiye idare eden tek kaptan olursa Avrupa daha iyi anlaşılır” sözleriyle destekleyen Juncker’in bu önerisi, farklı tepkiler aldı. Bazıları Juncker’in bu öneriyi federal eğilimlerin yüksek olduğu AP’nin takdirini kazanmak, diğerleri ise tartışma yaratmak için ortaya koyduğu yorumunda bulundular. AB liderlerinden Danimarka Başbakanı Lars Rasmussen ise *Twitter* üzerinden yaptığı açıklamada, Konseyin üye ülkeleri temsil eden önemli bir kurum olduğunu belirterek, kurumların yetki

ve rollerinin karıştırılmaması gerektiği uyarısında bulundu⁵.

Juncker’in Yol Haritası

Juncker, altıncı senaryo olarak nitelendirdiği “daha bütünleşmiş, daha güçlü ve daha demokratik bir AB”ye erişmek için Mart 2019’a kadar yapılması gerekenleri içeren yol haritasını AB Konseyi dönem başkanlığını yürütecek ülkeler olan Estonya, Bulgaristan, Avusturya ve Romanya liderleri ile AB kurumlarının başkanlarına iletildiğini açıkladı. Bu kapsamda, Mart 2018’de AB bütçesinin geleceğine dair sunulacak planın yukarıda söz edilen girişimlerin yerine getirilmesinde belirleyici olacağını altını çizdi.

Brexit’e de AB’nin geleceği bağlamında yalnızca kısaca değinen Juncker, Birleşik Krallık’ın AB’den ayrılması öngörülen 29 Mart 2019 tarihinin AB için oldukça üzücü ve trajik bir an olacağını ifade ederken bu tarihten bir gün sonrasına odaklandı ve AB’nin, 27’ler Avrupası’na dönüşeceği 30 Mart 2019’a güçlü şekilde hazırlanması gerektiğini vurguladı. Juncker, bu tarihte, AB Dönem Başkanı Romanya’nın ev sahipliğinde Sibiu şehrinde; daha bütünleşmiş, daha demokratik ve daha güçlü bir Birlik yaratmak için gerekli kararları almak üzere özel bir zirvenin toplanması çağrısında bulundu.

30 Mart 2019’da AB vatandaşlarının, nasıl bir Avrupa’ya uyanacaklarının da demokrasiyle bir sonraki randevuları olan Mayıs 2019 AP seçimlerindeki tavrını da belirleyeceğine dikkat çeken Juncker, reformların uygulanmasının önemine değindi. Juncker, son olarak, AB vatandaşlarının AP seçimleri için sandığa gittiklerinde AB’nin kendilerine yarar sağlayan bir oluşum olduğundan zerre kadar şüphe duymadan oy kullanmalarının reformların gerçekleştirilmesine bağlı olduğunu vurguladı.

Çok Vitesli Değil, Tek Vitesli Avrupa mı?

Beyaz Kitap sürecindeki tartışmalar,

AB için Brexit sonrasında “çok katmanlı” ya da “çok vitesli” bir geleceğe işaret ederken Juncker’in konuşmasında Avrupa bütünleşmesi için AB-27’nin hep birlikte ileriye gideceği bir geleceği tasvir etmesi oldukça çarpıcıydı. “Çok vitesli Avrupa”, AB bütünleşmesinin itici gücü Fransa ve Almanya tarafından destekleniyor. Bu görüş, 6 Mart 2017 tarihinde, Versay’da Avro Alanı’nın en güçlü dört ekonomisini bir araya getiren mini zirvede, İtalya ve İspanya tarafından da benimsenmişti. Hatta Komisyon Başkanı’nın da Avrupa bütünleşmesi için tercih ettiği rotanın çok vitesli Avrupa olduğu görüşü yaygındı. Buna karşın konuşmasında, hâlihazırda çok vitesli Avrupa’nın uygulanmakta olduğu iki temel proje olan 22 üye ülkeyi kapsayan Schengen Alanı ve 19 üye ülkeyi kapsayan Avro Alanı’nın tüm üye ülkeleri kapsamaması gerektiğine dikkat çekmesi, Komisyon Başkanı’nın bu düşünceden uzaklaştığını ortaya koydu. Juncker’in çok vitesli Avrupa’yı destekleyen bir açıklama yapmaması, ikinci sınıf AB üyesi olarak nitelendirilecekleri korkusunu taşıyan Doğu Avrupalı Üye Devletleri bir nebze rahatlatırsa da Avrupa bütünleşmesinin gelecekteki rotasına ilişkin soru işaretlerini artırdı. ■

¹ 2017 Birliğin Durumu konuşmasının İKV uzmanları tarafından hazırlanan çevirisine erişmek için: http://www.ikv.org.tr/images/files/SOTEU%202017_1IKV%20ceviri.pdf

² Max Emanuel Mannweiler, “#SOTEU – Mr Juncker’s Delors moment?”, 19.09.2017, Blog Post, Jacques Delors Institute, Berlin, <http://www.delorsinstitut.de/en/allgemein-en/soteu-mr-junckers-delors-moment/> Erişim tarihi: 27.09.2017

³ Florian Eder ve David M. Herszenhorn, “State of the Juncker”, Politico, 06.09.2017, <https://www.politico.eu/article/jean-claude-juncker-interview-state-of-the-union/> Erişim tarihi: 28.09.2017

⁴ Daniel Boffey, “Europe’s ‘food apartheid’: are brands in the east lower quality than in the west?”, The Guardian, 15.09.2017, <https://www.theguardian.com/inequality/2017/sep/15/europes-food-apartheid-are-brands-in-the-east-lower-quality-than-in-the-west> Erişim tarihi: 28.09.2017

⁵ Maia De La Baume, Florian Eder ve Quentin Ariès, “Juncker’s one-president proposal draws few cheers”, Politico, 13.09.2017, <https://www.politico.eu/article/jean-claude-juncker-donald-tusk-commission-european-council-one-president-proposal-draws-few-cheers/> Erişim tarihi: 28.09.2017

Federal Almanya'nın Seçimi: Sonuçlar Ne Anlama Geliyor?

Çisel İLERİ
İKV Araştırma Müdürü

Federal Almanya seçiminden beklendiği gibi Angela Merkel galip geldi. Ancak bir yandan koalisyon arayışları devam ederken diğer yandan radikal sağ partinin ilk defa *Bundestag*'a -üstelik üçüncü parti olarak- girmesinin yankıları sürüyor.

Almanya'da 24 Eylül 2017 tarihinde gerçekleşen federal seçimlerde beklenildiği gibi ipi göğüsleyen Hristiyan Demokratların lideri Angela Merkel oldu. Dördüncü defa şansölye olacak Merkel zorlu koalisyon görüşmelerini gerçekleştirirken, bu seçimin sürprizi olarak radikal sağ partinin ilk defa Alman Federal Meclisi *Bundestag*'a girmesi öne sürülüyor. Tüm bunların AB'nin geleceği

ve son dönemde gerginleşen Türkiye-AB ilişkileri açısından yansımaları bulunması bekleniyor.

Son yıllarda seçimler tıpkı Brexit referandumunda ve ABD seçimlerinde olduğu gibi en tecrübeli anket şirketlerini bile şaşırtacak şekilde sonuçlanıyor. Öte yandan yükselen popülizm karşısında merkezde yer alan partilerin ve daha ılımlı siyasi görüşlerin ise iktidarlarını,

oy kaybına uğrayarak koruyabildikleri görülüyor. Özellikle Brexit sonrası bu yıl AB'nin geleceği masaya yatırılmışken art arda gelen Hollanda, Fransa ve son olarak Almanya'daki seçimler AB'nin önümüzdeki dönemde nasıl şekilleneceği açısından büyük önem taşıyordu. Tüm bunların ortasında Almanya'da seçimler öncesi çok da büyük bir sürpriz beklenmiyor, her ne kadar ilkbahar döneminde AP başkanlığını bırakarak Sosyal Demokrat Parti'nin (*Sozialdemokratische Partei Deutschlands* - SPD) başına geçen Martin Schulz'un etkisiyle "büyük koalisyon"un ortağı iki partinin arasındaki fark son derece azalsa da anketler bu rüzgârın kısa süreli olduğunu ve yaklaşık yüzde 38 oyla Merkel'in dördüncü defa şansölye seçileceğini gösteriyordu. Kısacası makul Alman seçmeni 24 Eylül akşamı kimseyi şaşırtmayacak sonuçlar ortaya koyacaktı. Beklenen de gerçek oldu ve Angela

Merkel seçimlerden galip ayrıldı; ancak beklenenin aksine bu sonuç, damakta kötü his bırakan bir zafer oldu. "Büyük koalisyon"un iki ortağı da bir önceki seçime oranla ciddi oy kaybı yaşadılar, SPD İkinci Dünya Savaşı sonrası dönemdeki en kötü seçim sonucunu elde etti. Tüm bunların ötesinde asıl sürprizi "utangaç seçmen" yaptı, kamuoyu araştırmalarının gösterdiğinin çok daha üstünde bir oy alarak Almanya için Alternatif Partisi (*Alternative für Deutschland*-AfD) üçüncü parti olarak *Bundestag*'a girdi.

24 Eylül seçimlerinin sonuçlarını değerlendirmeden önce kısaca Almanya'daki seçim sistemine bakmak gerekiyor. Hâlihazırda 61,5 milyon seçmenin bulunduğu Almanya'da bu seçmenlerin 31,7 milyonu kadın, 29,8 milyonu erkek ve 22 milyonu 60 yaş üzeri... En fazla seçmenin yaşadığı bölgeler ise Kuzey Ren-Vestfalya (13,2 milyon kişi), Bavyera (9,5 milyon kişi) ve Baden-Württemberg (7,8 milyon kişi). Seçmenler, federal seçimlerde oy pusulasında iki tercih yapıyorlar. İlkinde doğrudan aday gösterilen politikacılardan kendi bölgelerini temsil edecek isimler arasından, ikincisinde ise seçimlere katılan partiler arasında bir tercih yapıyorlar. 598 sandalyeye sahip *Bundestag*'a 299 milletvekili kendi bölgelerini temsilen doğrudan giriyor. Geri kalanlar ise partilere verilen oy oranlarına göre dağılıyor. Bunun dışında siyasi partilerin

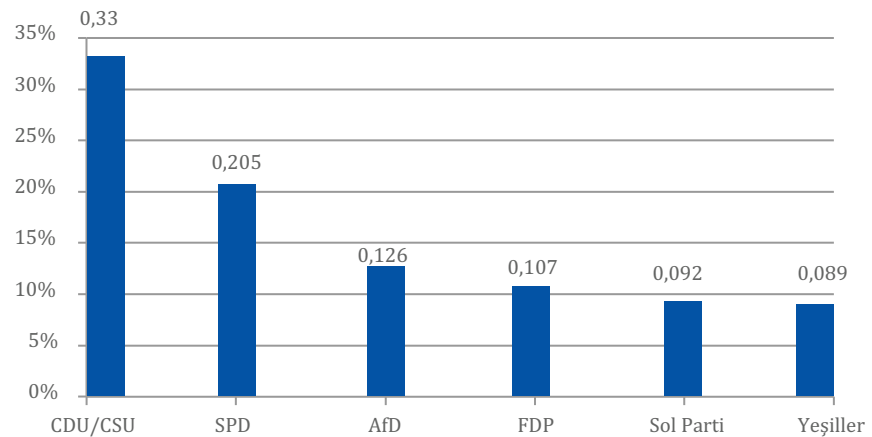
Bundestag'a girebilmeleri için yüzde 5 olan seçim barajını da aşmaları gerekiyor.

Seçim Sonuçları Neyi Gösteriyor?

Katılım oranı yüzde 76,2 olarak gerçekleşen seçimlerin sonucunda Hristiyan Demokrat Birlik (*Christlich Demokratische Union*-CDU) seçimlere beraber girdiği Hristiyan Sosyal Birlik Partisi (*Christlich-Soziale Union in Bayern*-CSU) ile oyların yüzde 33'ünü alarak beklenildiği gibi seçimlerden birinci parti olarak çıktı. Onu "büyük koalisyon"daki ortağı SPD yüzde 20,5 oyla izledi. Üçüncü parti yüzde 12,6 ile AfD olurken onu yüzde 10,7 ile Hür Demokratlar Partisi (*Freie Demokratische Partei*-FDP), yüzde 9,2 ile Sol Parti (*Die Linke*) ve yüzde 8,9 ile Yeşiller Partisi (*Bündnis 90/Die Grünen*) izledi.

Aslına bakıldığında Merkel dördüncü defa seçilerek, Konrad Adenauer ve Helmut Kohl'den sonra Almanya tarihinde üçüncü defa en uzun süre şansölye makamına oturan kişi olacak. Ancak bu zafere gölge düşüren iki unsur dikkat çekiyor. İlk CDU/CSU'nun geçen seçimlere kıyasla yaklaşık yüzde 8,5 oranında oy kaybetmesi. İkincisi ise AfD'nin üçüncü parti olarak parlamentoya girmesi. Hristiyan Demokratların eriyen oylarının ve AfD'nin yükselişinin sebebi olarak ise Merkel'in mültecilere yönelik izlediği açık

Tablo: Almanya Federal Seçimlerinin Sonuçları

Kaynak: *Deutsche Welle*

Hristiyan Demokratların eriyen oylarının ve AfD'nin yükselişinin sebebi olarak Merkel'in mültecilere yönelik izlediği açık kapı politikası gösteriliyor.

kapı politikası gösteriliyor. Seçim sonuçlarına bakıldığında "büyük koalisyon"un ortakları Hristiyan Demokratların AfD'ye 980 bin, Sosyal Demokratların ise 470 bin oy kaptırdığı görülüyor. Nitekim yapılan araştırmalara göre, AfD seçmeninin yüzde 89'u Merkel'in açık kapı politikasının Alman vatandaşlarının endişelerini göz ardı ettiğini düşünüyor, yüzde 85'i daha güçlü sınır kontrolleri istiyor ve yüzde 82'si 12 yıllık Merkel iktidarının artık sona ermesi gerektiğini düşünüyor. Kaderin ilginç bir cilvesi olsa gerek, seçim sonuçlarına göre AfD'nin en çok oy aldığı bölgeler, göçmen yoğunluğunun en az olduğu yerler.

AFD'nin özellikle Doğu Almanya'da yükselişte olması da son derece dikkat çekici. Doğu-batı kıyaslaması yapıldığında AfD ve Sol Parti hariç diğer tüm partilerin batıda daha fazla oy aldığı gö-

rülüyor. Örneğin seçimlerin galibi Hristiyan Demokratlar batıda yüzde 34,3 oy alırken doğuda oy oranları yüzde 27,4. Buna karşılık batıda yüzde 7,2 oy alan Sol Parti'nin doğudaki oyu yüzde 17,3, batıda yüzde 10,7 oy alan AfD'nin oyu doğuda yüzde 20,5'e yükseliyor. Radikal sağ ve solun doğuda bu derece yüksek oy alması (ikisi birlikte yüzde 40'ları buluyor) ise iki Almanya'nın birleşmesi sonucu halen entegrasyonun tam olarak tamamlanamamasına ve doğu ile batı arasındaki sosyo-ekonomik farklılıkların sürmesine bağlıyor. Kısaca Brexit referandumunda olduğu gibi kendini "kaybeden" olarak gören kesimler, denenmiş sistem partileri yerine radikal alternatiflere yöneliyor.

Yaş dağılımına göre oy tercihlerine bakıldığında ise AfD'nin en fazla oy aldığı kesimin 35-44 yaş grubu olduğu görülüyor. Bu yaş grubundaki seçmenin ilk

tercihi CDU/CSU (yüzde 30) olurken ikinci tercihi yüzde 17 ile AfD. AfD'yi en az destekleyenler ise 18-24 yaş arası gençler ve 70 yaş üzeri seçmen.

Almanya Seçimlerinin Sonuçları AB'yi ve Türkiye ile Olan İlişkileri Etkileyecek

24 Eylül akşamı ortaya çıkan tablo Almanya'nın önümüzdeki dönemde yine bir koalisyonla idare edileceğini gösteriyor. Bu noktada üç seçenekten bahsetmek mümkün. İlki mevcut "büyük koalisyon"un devamı. Yani CDU/CSU ile SPD koalisyonu. Merkel seçim sonrası yaptığı konuşmada Sosyal Demokratlar ile koalisyon kurmaya yeşil ışık yakmış olsa da savaş sonrası dönemin en düşük oyunu alan SPD'nin lideri Martin Schulz bu sefer muhalefette kalarak yaralarını sarmayı ve partiyi toparlamayı tercih edeceğini belirtti. Diğer seçenek ise "Jamaika" denilen Hristiyan Demokratlar, Hür Demokratlar ve Yeşiller koalisyonu. Bununla ilgili de çeşitli sıkıntılar mevcut. Hâlihazırda kendi kardeş partisi CSU'nun lideri ve Baviera eyaleti Başbakanı olan Horst Seehofer 2018'de yapılacak eyalet seçimleri sırasında da bu görevini devam ettirmek istiyor. Seçimlerden üçüncü parti olarak çıkan AfD'ye daha fazla oy kaptırmamak için tutumunu sertleştirmesi bekleniyor. Öte yandan diğer koalisyon ortakları arasında bir denge kurmak da çok kolay gözüküyor. Son seçenek olarak da erken seçime gidilmesi telaffuz ediliyor. Ancak böylesi bir hamlenin radikal sağa daha da güçlendirebileceği düşünüldüğünde kimse bu seçeneği değerlendirmek istemiyor.

Fransa seçimlerinde AB yanlısı Macron'un galibiyetinden sonra AB'nin geleceğinin tartışıldığı bir dönemde yeniden güçlü Almanya-Fransa ekseninin oluşturulabileceği konuşuluyordu. Ancak Almanya seçimleri ardından Merkel'in sönük zaferi ve Macron'un görüşlerini büyük ölçüde paylaşan Sosyal Demokratların artık iktidarda olmayacağından hareketle, AB'nin geleceği konusunda endişe bulutları çok da hızlı dağılmayacak diyebiliriz.

Fransa Cumhurbaşkanı 26 Eylül 2017 tarihinde AB'nin geleceğine dair yaptığı konuşmada "küreselleşmenin yaşandığı bir dönemde Avrupa'yı kendi içinden güçlendirmek ve stratejik olarak yeni bir dış rota belirlemek istediğini" söylemişti. Macron AB'nin bütçe planlamasında reforma gidilmesi için Berlin'den destek isterken Avro Alanı için özel bir bütçe hazırlanmasını ve ayrı bir maliye bakanı atanmasını önermişti. Ancak Macron'un bu önerisine, potansiyel koalisyon ortağı Hür Demokratların sıcak bakmadığı ve eleştirdiği biliniyor.

Gerginlik Öncesine Dönüş Hızlı Olmayacak

Seçim öncesinde tarihinin en gergin dönemlerinden birini yaşayan Türkiye-Almanya ilişkileri açısından bakıldığında ise Almanya'da hangi koalisyon iktidara gelirse gelsin gerginlik öncesi günlere dönüşün çok hızlı olmayacağı da bir gerçek. Eylül ayında yapılan bir araştırma Almanların yüzde 84'ünün Türkiye'nin AB üyeliğine karşı olduğunu ve yüzde 88'i ise Almanya'nın Türkiye'ye karşı daha sert kararlar alması gerektiğini düşünüyor. Alman kamuoyunda belki de hiç olmadığı kadar güçlü Türkiye karşıtı rüzgârlar eserken Alman siyasetçilerin daha ılımlı bir Türkiye politikası benimsemesini beklemek gerçekçi olmayacaktır.

Buna rağmen elbette arzu edilen her iki tarafın da ilişkileri daha fazla germeden mutedil bir dil kullanması. Ancak Merkel'in *Bundestag*'da üçüncü parti konumundaki AfD baskısı nedeniyle kısa va-

dede seçim öncesi belirtilen yeni Türkiye politikasından geri adım atmayacağı öngörülebilir. Ayrıca pek çok uzman seçim sonuçlarını radikal partiler lehine etkileyen mülteci politikasında önümüzdeki dönemde sertleşme olmasını bekliyor. Bu durumda akıllara iki soru geliyor. İlki Türkiye ile mülteci uzlaşımın geleceği, ikincisi Almanya'da yaşayan 3 milyona yakın Türkiye kökenli kişilerin bu durumdan nasıl etkileneceği. Seçim öncesinde AfD'li Gauland'ın Türk kökenli Federal Uyum Bakanı Özoguz için ırkçı ifadeler kullandığını bu noktada hatırlamak gerekiyor. Dolayısıyla uyum ve entegrasyon konusunda bugüne kadar elde edilen kazanımların yitirilmemesi hem Almanya'da yaşan Türkiye kökenli vatandaşlar açısından da Türkiye-Almanya ilişkileri açısından da son derece önemli.

Seçim öncesi Türkiye ile AB ilişkilerinin yeniden masaya yatırılacağı sözü veren Merkel için önümüzdeki dönemde Liderler Zirvesinde konuyu gündeme taşınması halinde müzakerelerin askıya alınması hususunda AB ülkeleri arasında bir konsensüs bulunmadığı 7 Eylül 2017'de Tallinn'de gerçekleşen AB Dışişleri Bakanları Toplantısında ortaya çıkmıştı. Ancak bu yılın sonuna kadar Gümrük Birliği'nin modernizasyonu müzakerelerinin başlamasını da artık beklememek gerekiyor. Ünlü bir Alman atasözü "en iyi fikirler sonradan gelir" der. Temennimiz 2017'nin bundan sonraki döneminde hem Türkiye-Almanya hem de Türkiye-AB ilişkileri için seçim sürecindeki den daha iyi fikirlerin gelmesi. ■

Avrupa'nın Geleceği Senaryolarında Macron'un Yeni Avrupa Projesi

Selvi EREN
İKV Uzman Yardımcısı

Tutkulu bir AB yanlısı olan Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron'un, 26 Eylül günü Sorbonne Üniversitesi'nde yaptığı konuşmada tarif ettiği Avrupa projesi, gelecek senaryoları tartışmalarına bir yenisini ekleyecek gibi görünüyor.

Politik kimliğinin önemli bir parçasını oluşturan AB yanlısı fikirleriyle ön plana çıkan Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, kurguladığı "Avrupa Projesi"ni hayata geçirme sinyallerini vererek AB'nin geleceğinde söz sahibi olmak istediğini bir kez daha gösterdi. Brexit'in yanı sıra Avusturya, Hollanda ve Fransa'daki seçimlerde AB şüpheli politikacıların kazandığı yüksek oy oranları Avrupa bütünleşmesinde tehlike çanlarının çal-

maya başladığının sinyallerini vermişti. Bu anlamda katı AB şüpheli, sistem ve göç karşıtı Marine Le Pen'i cumhurbaşkanlığı seçimlerinde güçlü şekilde yenen Emmanuel Macron, popülist görüşlere karşı sembolik bir zafer kazanmış oldu. Bu nedenle politik gündemini AB çerçevesinde şekillendiren siyasi kariyerinin başındaki 25'inci Fransa Cumhurbaşkanı, AB'nin savunduğu liberal ve çok kültürlü değerlerin temsilcisi haline geldi.

“Yeni Avrupa” için Gereken Dönüşümler

AB şüpheciliği ve sağ popülizme karşı ulusal seçimlerde kazanılan zaferin devam etmesi için Avrupa'nın geleceğini kurgulama senaryolarının somut politikalara dönüşmesi gerekiyor. Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker, 13 Eylül günü gerçekleştirdiği “Birliğin Durumu¹” konuşmasında “Daha bütünleşmiş, daha güçlü ve daha demokratik bir Avrupa inşa etmenin tam zamanı” olduğunu belirtti. Geçen yıl düzenlenen Bratislava Zirvesi'nde kabul edilen rotaya sadık kalınması gerektiğini vurgulayan Juncker ortak politika alanlarında atılması gereken adımlara da değindi.

Komisyon Başkanı'nın konuşmasının

dan 13 gün sonra Fransa Cumhurbaşkanı Macron da “Daha güçlü, bütünleşmiş ve demokratik bir Avrupa” oluşturmak için Avrupalıların ipleri eline alması gerektiği çağrısında bulundu. Ortak politika alanlarında gereken değişimler hakkındaki önerilerini aktaran Cumhurbaşkanı, küreselleşme sürecine uyumun önemine dikkat çekti. Küreselleşmenin yarattığı eşitsizliklerle ve krizlerle mücadele ederek süreci bireylerin ve ulusların yararına çevirmek doğrultusunda Avrupalıların ayrışma noktalarına değil ortak değerlere odaklanması gerektiğini belirtti. “Avrupalıların, Avrupa için mücadeleyi bıraktıkları için şu anki sorunların yaşandığını” dile getiren Macron, AB'nin geleceğinin politikacıların değil vatandaşların so-

rumluluğunda olduğu mesajını verdi. Bu yönüyle umut vadeden ve etkileyici olarak nitelendirilen Sorbonne konuşması, diğer yandan sunulan önerilerin uygulanabilirliği konusunda kafalarda soru işareti oluşturdu.

Yaklaşık iki saat süren konuşmasında Birliğin mevcut durumu ve geleceği hakkındaki eleştiri ve önerilerine yer veren Fransa Cumhurbaşkanı beş anahtar kavramın önemine dikkat çekti: Güvenlik, egemenlik, işbirliği, küresel ısınma ve dijital pazar. Emmanuel Macron, Avrupa'da “ortak strateji kültürü”nün eksik olduğunu dile getirirken “zayıf, yavaş ve etkisiz” bir Birliğin içinde yer aldıkları eleştirisinde bulundu. Ek olarak etkili bir şekilde ortak hareket etme kapasitesinin

Tablo: Macron'un "Yeni Avrupa" Projesinde Ön Plana Çıkan Öneriler

1. Almanya ile Siyasi, Ekonomik ve Sosyal İşbirliğinin Geliştirilmesi
2. Avrupa Genelinde Ortak Mali ve Sosyal Politikaların Uygulanması
3. Bir Parlamento ve Maliye Bakanı Tarafından Yönetilecek Avro Alanı Bütçesinin Oluşturulması
4. Organize Suçlar ve Terör ile Ortak Mücadele için Avrupa Savcılığının Oluşturulması ve Avrupa Askeri Akademisinin Kurulması
5. Mülteci Kriziyle Mücadele Etmek Amacıyla Ortak Sığınma Ofisinin Kurulması, Mültecilerin Eğitiminde Kullanılacak Bir Bütçe Oluşturulması
6. Ortak Tarım Politikasının Yenilenmesi ve Gıda Güvenliğini Sağlayacak Etkili Bir Kontrol Ofisinin Kurulması
7. Üye Ülkeler için Ortak Karbon Salınımı Vergisi ve Daha Düşük Standartlı Yabancı Üretimler için Sınır Vergisi Getirilmesi
8. Erasmus'un Yaygınlaştırılması ve 20 Ayrı Avrupa Üniversitesinin Açılması
9. Dijital Tek Pazar'daki Uygulamaların Tüm Üye Ülkeler için Ortak Olması, Dijital Inovasyon Ajansı Kurulması
10. 2019 AP Seçimlerinde Üye Ülkeler Dışında Temsilcilerin Yer Alması (Örneğin Birleşik Krallık), Avrupa Komisyonunda 30 Yerine 15 Üyenin Görev Alması

Avrupalıları doğrudan muhatap alan bir söylem benimseyen Macron'un entegrasyon sürecine şüpheyile yaklaşan bireyleri kendi tarafına çekmeye çalıştığı düşünülüyor.

eksikliği ve Üye Devletlerin farklı siyasi ve ekonomik dinamiklere sahip olması gibi etkenlerin Birliğin güvenilirliğini zedelediğini de söyledi. Var olan sorunları kabul ederek, tepkilerin ve şüphelerin haklı olduğu imajını veren Macron, eleştirileri reddetmek yerine onları kabul etmeyi tercih etti. Aynı zamanda "ortak strateji kültürü" oluşturulmasının her Avrupalının sorumluluğu olduğunu vurgulayarak, Avrupa'nın geleceğinde vatandaşların aktif rol alması gerektiğini belirtti. Bu yönüyle Avrupalıları doğrudan muhatap alan bir söylem benimseyen Macron'un entegrasyon sürecine şüpheyile yaklaşan bireyleri kendi tarafına çekmeye çalıştığı düşünülüyor.

Doğup büyüdüğü Amiens şehrinde 6 Nisan 2016 tarihinde başlattığı ne sağ ne sol, *En Marche!* Hareketi'yle cumhurbaşkanlığı seçimlerinde zafer kazanan Macron aynı zamanda cumhuriyet tarihinde yeni bir dönemi başlatan kişi. Cesur ve hırslı imajıyla eski Ekonomi Bakanı, cumhurbaşkanlığı yarışında "sistem kar-

sıtı" rakibi Le Pen ile birlikte 1958'den beri ülkeyi yöneten merkez sağ ve merkez sol adayları elemeyi başarmıştı. Yenilikçi, hırslı ve özgüveni yüksek karakteri ile doğru stratejilerinin yanı sıra *The Economist*'te² belirtildiği üzere Macron, seçim sürecinde oldukça şanslıydı. Şanslı sürecin ne kadar devam edeceği belli olmasa da anketler Emmanuel Macron'un popülerliğini kaybetmekte olduğuna dikkat çekiyor.

Le HuffPost ve *CNews* için düzenlenen anketler³ haziran ayında yüzde 39 olan Macron karşıtlığının eylül ayında yüzde 56'ya yükseldiğini belirtiyor. İşsizlik, güvenlik, göç ve vergi konularının en önemli sorunlar olarak nitelendirildiği Fransa'da vatandaşların sadece yüzde 7'si ekonominin iyiye gittiğini düşünüyor. Bu anlamda hem ulusal meselelerde hem de AB konusunda savunduğu politikaların hızlı ve etkili sonuçlarının olması, Fransa Cumhurbaşkanı için önem arz ediyor. Özellikle Almanya ile güçlendirilecek ticari ve politik işbirliğinin getirmesi beklenen

sonuçların bu nedenle kritik olduğunun altını çizmek gerekiyor. Şüphesiz ki Macron, Fransız siyasal sisteminde yarattığı çalkantılı değişimi Avrupa bütünleşmesinde de gerçekleştirmeyi amaçlıyor. Bunu gerçekleştirebilmesi ise Sorbonne Üniversitesi'nin amfi tiyatrosunda savunduğu fikirlerin üye ülke politikacıları ve vatandaşları tarafından benimsenmesiyle mümkün olabilir.

Macron, Charles de Gaulle ve François Mitterrand'ın İzinde

“Ne sağ ne de sol” olarak başladığı politik yolculuğuna hem sağ hem de sol olarak devam eden Macron, Fransız siyasetini yönlendirmiş iki önemli liderin izinden gittiğini her fırsatta vurguluyor: Charles de Gaulle ve François Mitterrand. Nitekim 13'üncü yüzyılda inşa edilen Sorbonne Üniversitesi'nin amfi tiyatrosunda Avrupa'nın geleceği hakkında konuşmayı tercih etmesi de bunu kanıtıyor. 1991 yılında dönemin Cumhurbaşkanı Mitterrand ile Fransız politikacı Philippe Séguin arasında gerçekleşen Maastricht Antlaşması konusundaki tartışmaya yine Sorbonne Üniversitesi ev sahipliği yapmıştı. Sıkı bir AB taraftarı olan Mitterrand, Fransız halkına referandumda evet oyu kullanma çağrısında bulunmuş ve güçlü muhalif fikirlere rağmen Avrupa entegrasyonunun derinleşmesini savunmuştu. Bu nedenle de yüzde 51'lik oy oranıyla Antlaşma'nın kabul edildiği referandum gününü (20 Eylül 1992) Fransa ve AB için tarihi bir gün olarak nitelendirmişti⁴.

Avrupa entegrasyonuna ilişkin iki zıt görüşün bir araya gelmesinden 26 yıl sonra Birliğin zor günler geçirdiği bu dönemde Emmanuel Macron, Mitterrand'ın mirasını devralmış gibi görünüyor. Sembollere ve tarihi referanslara önem veren merkezîyetçi liderin Sorbonne'da savunduğu görüşler sayesinde Mitterrand'ın kazandığı başarıyı elde etmeyi umut ettiğini söylemek yanlış olmaz. Buna ek olarak, 22 Ocak 2018'de Fransa ile Almanya arasında yeni bir Elysée Anlaşması imzalanmasını teklif eden Macron iki ülke arasındaki işbirliğinin 2024'e kadar güç-

lendirilmesini arzuladığını dile getirdi. Bu yönüyle Charles de Gaulle ile Konrad Adenauer'in 22 Ocak 1963'te imzaladığı işbirliği anlaşmasını bir adım öteye taşımayı hedefleyen Macron, Mitterrand'ın yanı sıra de Gaulle'ün adımlarını da takip ettiğini kanıtıyor. Her iki liderin işbirliği ve bütünleşme çabalarını tamamlamaya çalışan Macron, Avrupa entegrasyonunun iyileştirilmesi sürecinde hem kendisini hem de Fransa'yı lider konumuna getirmeyi hedefliyor. Bununla birlikte hem Fransa hem de AB için yenilikçi fikirleri olan ve bunları sonuna kadar savunan Macron, politik ve ekonomik önerilerinin uygulanabilir olduğunu kanıtlamalı. Bunu yapmak için de sadece popülist ve katı AB şüpheci görüşlerle değil eş zamanlı olarak AB içindeki bölünmüşlük ve çok seslilikle mücadele etmesi gerekiyor.

Mülteci krizi, işsizlik ve terör saldırıları başta olmak üzere birçok sorunun yönetiminde başarısız kalan entegrasyon sürecindeki aksaklıkları bir kısır döngüye çeviren unsurlar arasında AB şüpheciliğinin Avrupalılar arasında giderek daha fazla yaygınlaşması yer alıyor. Bu nedenle entegrasyonun, meşruiyetini geri kazanarak ilerleyebilmesi ve genişleyebilmesi için öncelikle mevcut sorunların çözülmesi gerekiyor. Çok yönlü ve eş zamanlı gerçekleştirilmesi gereken politika değişiklikleri öngören Macron'un önerilerinin merkez noktasını “ortak hareket etme” oluşturuyor. Her ne kadar Macron krizlerle mücadele etmenin tek yolunun bir bütün olarak hareket etmek olduğunu vurgulasa da daha ileri entegrasyonun nasıl sağlanacağı hakkında çok fazla soru işareti mevcut. 27 üye ülkenin çok kültürlülüğü içerisinde kusursuz bir işbirliği hayal eden Fransa Cumhurbaşkanı'nın önerilerinin en fazla eleştirildiği ve “ütopik” bulunduğu nokta da işte burada: Üye ülkeler arasındaki mevcut ekonomik, mali ve sosyal farklılıkların birkaç yılda aşılacak ortak standartlar benimsenmesinin gerçekçi olmadığı düşünülüyor. Bu konuda bazı araştırmalar⁵, sorunları daha ileri entegrasyonla çözmek formülünün pek işe yaramaması ihtimali sebebiyle krizler

ve bütünleşme süreci arasındaki ilişkiyi tersine çevirmek gerekebileceğini öne sürüyor. Bu da demek oluyor ki bütünleşmeyi güçlendirip sorunları çözmeyi beklemek yerine bütünleşmeyi teşvik etmek için olumlu değişimler yaratmak gerekiyor. Entegrasyon sürecinde büyük bir engel teşkil eden popülist ve AB şüpheci görüşlerin devam eden krizlerle birlikte güçlendiğini düşündüğümüzde söz konusu analizin doğru olduğunu varsayabiliriz.

Macron'un fikirleri bazıları tarafından heyecan verici bulunsa da başta Almanya olmak üzere Üye Devletlerin liderleri söz konusu önerilere temkinli yaklaşmayı tercih etti. 24 Eylül'deki Almanya federal seçimlerini kazanan Angela Merkel, Fransa Cumhurbaşkanı ile görüşeceklerini açıklamış olsa da Macron'un heyecanını paylaşmadığı aşikâr. Kendisini AB projesinin itici gücü olarak konumlandıran Fransız lider kolay yılmayan bir karaktere sahip; ancak Avrupa'nın geleceğini kendi vizyonu çerçevesinde şekillendirmek için çok fazla kişiyi ikna etmesi gerekiyor. Avrupa entegrasyonunun iyileştirilmesinde inisiyatif alan Fransız liderin benimsediği “birimiz hepimiz, hepimiz birimiz için” felsefesini yansıtan dayanışma çağrısına Avrupalı liderlerden nasıl bir cevap geleceğini önümüzdeki günlerde göreceğiz. Macron'un fikirlerinin Brexit sonrası AB'nin geleceğini kurgulayan senaryolara ne şekilde dâhil edileceği ve “yeni Avrupa”nın nasıl şekilleneceği ise daha uzun vadede gün yüzüne çıkacak gibi duruyor. ■

¹ http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_en.htm
Türkçesi için: http://www.ikv.org.tr/images/files/SOTEU%202017_IKV%20ceviri.pdf

² <https://www.economist.com/news/europe/21721808-mr-macron-who-never-previously-stood-election-faces-divided-country-and-heavy>

³ http://www.huffingtonpost.fr/2017/10/04/exclusif-la-popularite-demmanuel-macron-remonte-mais-il-est-de-plus-en-plus-clivant_a_2322391/

⁴ http://www.huffingtonpost.fr/2017/09/26/en-parlant-europe-a-la-sorbonne-macron-marche-encore-dans-les-pas-de-mitterrand_a_23223007/

⁵ Vincent Aussilloux et al., “Tirer le meilleur du marché unique européen”, Notes du conseil d'analyse économique 2017/2 (n° 38), p. 1-12. doi 10.3917/ncae.038.0001

Avrasya Gümrük Birliği Üyeliği Gerçekleşirse Türkiye'de Eksen Kayması Olur

Prof. Dr. S. Rıdvan Karluk, Almanya Başbakanı Merkel'in Gümrük Birliği'nin güncellenmesi ile ilgili çıkışı sonrasındaki gelişmeleri Türkiye ile AB arasındaki ortaklık anlaşmaları çerçevesinde İKV Dergisi için değerlendiriyor.

Prof. Dr. S. Rıdvan KARLUK

Almanya Başbakanı Merkel'in "Türkiye ile Gümrük Birliği'ni genişletmeyeceğiz" sözlerinin ardından Türkiye-Almanya ilişkilerindeki gerginlik giderek kopma noktasına geldi. Özellikle Almanya'daki seçimlerde oy kullanacak Türklere "Bu partilere oy vermeyin" çağrısının yapılması, ipleri kopma noktasına getirdi. Konu hakkında siyasetçilerin AB'nin ayrı, Almanya'nın

ayrı olduğu yönündeki demeçleri gerçeği yansıtmıyor. Çünkü Almanya, İngiltere'nin ayrılma sürecinden sonra Avrupa Birliği içindeki üç büyük karar alıcı ülkeden biri ve de en önemlisi. AB'de alınacak kararları etkilememesi düşünülemez. Almanya; Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Yunanistan, Fransa, Hollanda ve Avusturya gibi ülkeleri de yanına alarak AB'den istediği kararları zorlanmadan

çıkarcı. İlişkilerin giderek gerilmesi, bu ülkede yaşayan Türklerin hayatını zorlaştırır, Türkiye'deki vatandaşlar da kriz sebebiyle sıkıntıya girebilir.

İzmir'de Ağustos ayında "Ticari ve Ekonomik İşbirliğinde Yeni Dönem" başlığıyla düzenlenen Türkiye-Rusya İş Forumu'nda bir konuşma yapan Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, Merkel'in "Gümrük Birliği'ni güncellemeyeceğiz" demecinin yanlış olduğunu söylemiş, Türkiye'nin AB ile olan birlikten ayrılmadan Avrasya Gümrük Birliği'ne dâhil olmayı hedeflediklerini açıklamıştı¹.

Bakan Zeybekci Pamukkale'de 13 Aralık 2014 tarihinde düzenlenen Serbest Bölgeler Çalıştay'ında yaptığı ko-

nuşmada da "Avrasya Gümrük Birliği, Türkiye için vazgeçilmezdir. Biz orada olmak zorundayız. Körfez İşbirliği Teşkilatı içinde olmak zorundayız. Orta Afrika Birliği denen... birliğin içinde yer almak zorundayız" diyerek Türkiye'nin Avrasya Ekonomik (Gümrük) Birliği'nde yer alması gereği üzerinde durmuştu.

Bu istek bugünkü şartlarda gerçekleşemez. Çünkü, Ankara Anlaşması ve Katma Protokol değişmediği sürece GATT/WTO kuralları gereğince Türkiye aynı anda iki farklı gümrük birliği içinde olamaz². Sayın Bakan bu durumu bilmeden açıklamayı yapmış olabilir.

1982 yılında rahmetli Cumhurbaşkanı Turgut Özal'ın oluru ile Devlet

Planlama Teşkilatı'nda AET Dairesini (günümüzdeki AB Bakanlığı'nın nüvesi) kuran ve AB konusundaki iki temel kitabı 14 baskı yapan, bu konuda çok sayıda makalesi ve bildirisi olan bir öğretim üyesi olarak konuyu açıklamakta yarar görüyorum. Çünkü, kamuoyunun neyin olup, neyin olmayacağını bilmesi gerektiğini düşünüyorum.

Almanya Başbakanı Angela Merkel, başından beri Türkiye'nin AB üyeliğine karşı çıkan AB'deki etkin iki siyasetçiden birisi. Türkiye'nin AB üyeliği bir "ahdi yükümlülük" olmasına rağmen Merkel ile önceki Fransa Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy tarafından Türkiye'ye önerilen imtiyazlı ortaklık, uluslararası hukukta geçerli olan "ahde vefa" (*pacta sunt servanda*) kuralını yok saymak anlamına geliyor.

Ankara Anlaşması ve Katma Protokol'de imtiyazlı ortaklık şeklinde bir tanımlama yok. Türkiye AB ile gümrük birliğini gerçekleştirdiği için bir anlamda imtiyazlı ortak statüsünde konumlanıyor. AB'ye sonradan katılan ülkeler arasında Yunanistan dışında hiçbir ülke önce Gümrük Birliği'ne girerek üye olmadı. AB mevzuatına aykırı bir şekilde Türkiye'ye imtiyazlı ortaklık statüsü verilmesi söz konusu olursa, Lizbon ve Ankara Anlaşmaları ile Katma Protokol'ün değiştirilmesi hukuki zorunluluk olarak ortaya çıkar.

Müzakerelerin açıldığı 2005 yılında Avusturyalıların direnişini kıran İşçi Partisi milletvekili ve dönemin İngiliz Dışişleri Bakanı Jack Straw 2013 yılında yayımlanan kitabının 18'inci bölümünü AB ve Türkiye'ye ayırmıştı. "Hasta Adam Karşılık Veriyor: Avrupa ve Türkiye" başlıklı bölümde Straw, müzakere sürecinin başlamasından bu yana Angela Merkel ile Nicolas Sarkozy gibi Avrupalı siyasetçilerin Türkiye'nin AB üyeliğine karşı çıktığını hatırlatarak, bu iki siyasetçinin Türkiye'nin üyeliğini arzulamamasını, Türkiye'nin Müslüman ülke olmasına bağlamıştı:

"33 müzakere başlığının, 17'si engellenmiş durumda. Hiçbir aday ülkeye böy- ▶

Ankara Anlaşması, Türkiye'yi AET'ye "ortak üye" yapan, taraflar arasında gümrük birliğine dayanan ve ileride tam üyeliği öngören bir Ortaklık Anlaşması'dır.

*le davranılmamıştır. Acil sorun Kıbrıs'tır. Bu sorun, Fransa, Almanya ve İngiltere tek ses olursa çözülebilir. Fransa'nın eski Cumhurbaşkanı Nicolas Sarkozy, Avrupa'nın kendisine sınır çizmesi gerektiğini söylediğinde, coğrafi sınırları kastetmemiştir. Öyle olsaydı, Malta veya Güney Kıbrıs'ın alınmaması gerekirdi. Kastettiği dini sınırlardı. Tüm bunda kaybedecek olan AB'dir, Türkiye değil. Türkiye'nin AB'ye duyduğu ihtiyaçtan çok, AB'nin Türkiye'ye şu anda ihtiyacı vardır."*³

AB'nin bazı üyeleri Türkiye'yi tam üye olarak alma konusunda isteksiz; ama Türkiye'nin başka denizlere yelken açmasını da istemiyorlar. AB Devlet ve Hükümet Başkanları 17 Aralık 2004 tarihinde şu kararı aldılar: Eğer Türki-

ye AB'ye üye olamazsa, Türkiye'nin AB kurumlarına demirlenmesi (...is fully anchored in the European structures) söz konusudur. Demirlemek şu demektir: "Avrupa Birliği'ne eğer üye olamayacaksanız, AB'den fazla uzaklara da gitmeyin." Bu durumu Türkiye kabul edemez.

Türkiye'yi Avrupa Birliği'ne (ilk ismi ile AET'ye) ortak üye yapan Ortaklık Anlaşması (Ankara Anlaşması) 12 Eylül 1963 tarihinde Ankara'da imzalanmış ve 1 Aralık 1964 tarihinde yürürlüğe girmişti. Başbakan İsmet İnönü Anlaşma'nın imza töreninde, "Bu Anlaşma, Türkiye ve Zaman Avrupa'yı ebediyete kadar bağlamaktadır" diyerek çok önemli bir gerçeği açıklamıştı. Çünkü Ankara Anlaşması, Roma Anlaşması'nın

238'inci maddesine dayanıyor ve Türkiye-Topluluk ortaklığının temel ilkelerini belirliyor.

AET Komisyonu'nun o dönemdeki Başkanı Alman Profesör Walter Hallstein, Ankara Anlaşması'nın imzalanması dolayısıyla Ankara'daki törende yaptığı konuşmada, "*Belli bir geçiş döneminden sonra Türkiye'nin AET'ye tam üye olarak kabul edilmesi gerektiğini*" savunmuştu. Hallstein'in bu açıklamasının sebebi, Ankara Anlaşması'nın 28'inci maddesidir.

Anlaşma, Topluluk (AET) ile imzalandığı için Topluluk için doğrudan uygulanan bir Topluluk Hukuk Belgesi'dir. Topluluk üyesi ülkelerce imzalandığı için de Uluslararası Hukuk Belgesi'dir.

Ankara Anlaşması ve Katma Protokol, birincil Topluluk hukukudur. Ankara Anlaşması'nda taraflara fesih hakkı tanınmamakla birlikte yürürlük süresi de öngörülmedi. Bu sebeple, Anlaşma'nın amaçları gerçekleşene kadar yürürlükte kalması gerekiyor⁴. Ankara Anlaşması, Türkiye'yi AET'ye "ortak üye" yapan, taraflar arasında gümrük birliğine dayanan ve ileride tam üyeliği öngören bir Ortaklık Anlaşması'dır. Ana ilkeleri ve temelleri bakımından Roma Anlaşması'ndan esinlenmişti. Türkiye-Topluluk ortaklığının temel ilkelerini belirleyen bir çerçeve anlaşmadır. Anlaşma'nın, Türkiye'yi üyeliğe götüren bir ortaklık anlaşması olduğunu bazı Avrupalı hukukçu ve düşünürler de kabul ediyor. Türk-Alman ilişkilerinde uzman olan Heinz Kramer, Anlaşma'nın nihai aşamada Türkiye'nin AET'ye üye olabileceği bir ortaklık içerdiğini belirtirken, bu görüşünü Anlaşma'nın 28'inci maddesine dayandırmıştı.

Thomas Oppermann ise Anlaşma'nın üyeliğe giden bir ortaklık içerdiğini ve hedefinin tam üyelik olduğunu ortaya koymuştu. Sevince Davası'ndaki yargıçlardan Manfred Zuleeg de, Ankara Anlaşması'nın hedefinin tam üyelik olduğunu belirttikten sonra, Anlaşma'nın üyelik için ön koşul içermediğine değinmişti. Zuleeg, arka planındaki asıl amacın üyelik olduğunu ifade etmişti. Yunanistan'ın tam üyelik başvurusu üzerine hazırlanan Komisyon Görüşü ile ilgili belgede de Türkiye'nin Topluluk arasındaki yasal ilişkilerin nihai amacının tam üyelik olduğu, yoruma gerek bırakmayacak şekilde yer almıştı.

AB Adalet Divanı'nda açılan ilk davalardan olan Demirel Davası'nın Hukuk Sözcüsü Marco Darmon, Ankara Anlaşması'nın ayırt edici özelliğini, Anlaşma'nın Türk halkı ile AET'nin içinde bir araya gelmiş halklar arasında gittikçe daha sıkı bağlar kurma iradesine bağlamış ve şöyle demişti: "*...238'inci madde temelinde yapılan anlaşmayı AET-A'mn (Roma Anlaşması) 177'nci maddesi*

anlamında bir organın eylemi olarak değerlendirmek mümkündür."

Atina Anlaşması (md.72) ve Ankara Anlaşması (md.28), ortaklık ilişkilerini ileride anlaşmaya taraf olan devletlerin tam üyeliğine aktarmayı öngörülüyor. Ankara Anlaşması, Topluluk ile Türkiye arasında gittikçe gelişen bir gümrük birliğinin kurulmasını öngörmektedir. Anlaşma, aşamalı bir ön ortaklık yarattı. Katma Protokol, Ankara Anlaşması'nın 4'üncü, Geçici Protokol'ün 1'inci maddesine dayanılarak hazırlanmış bir Ön Katılım Anlaşması'dır (*preadhesion*). Bu durumdan çıkan sonuç şu: Geçiş döneminden sonraki dönemde Türkiye'nin AB üyesi olması Türkiye'nin hakkıdır.

Ankara Anlaşması'nın 25'inci maddesi gereğince akit taraflar, Anlaşma'nın uygulama ve yorumu ile ilgili olarak Türkiye'yi, Topluluğu, Topluluk üyesi bir devleti ilgilendiren her anlaşmazlığı Ortaklık Konseyi'ne getirebilirler. Konsey, anlaşmazlığı karar yolu ile çözebilir. Ayrıca anlaşmazlığı, Adalet Divanı'na veya mevcut herhangi bir başka yargı merciine götürmeyi kararlaştırabilir. Taraflardan her biri, kararın veya hükmün yerine getirilmesinin gerektirdiği önlemleri almakla yükümlüdür⁵.

Ortaklık Konseyi, Ankara Anlaşması'nın 22'nci maddesi uyarınca almış olduğu kararlar ile tarafları bağlar. Anlaşma'nın 22/1 maddesi şöyle: "*Anlaşma ile belirtilen amaçların gerçekleştirilmesi için ve Anlaşma'nın öngördüğü hallerde Ortaklık Konseyi'nin karar yetkisi vardır. İki taraftan her biri, alınmış kararların yerine getirilmesinin gerektirdiği tedbirleri almakla yükümlüdür.*" Ankara Anlaşması'nın 22'nci maddenin 3'üncü fıkrası ile ortaklık rejiminin uygulanması sırasında anlaşma hedeflerinden birisine ulaşmak için ortak bir eylemin gerekli görüldüğü durumlarda, Konsey'e uygun kararları alma görevi verildi.

Konsey, ulusal parlamentoların uzun süre gerektiren yasa çıkarma sürecini beklemek zorunda kalmaksızın yetki açıklarını kapatma imkânına sahip. Bu ►►

Ankara Anlaşması ve Katma Protokol değişmediği sürece Dünya Ticaret Örgütü kuralları gereğince Türkiye aynı anda iki farklı gümrük birliği içinde olamaz.

imkân, Gümrük Birliği'nin son döneminin gerçekleştirilmesinde kullanıldı ve Gümrük Birliği'ni tamamlayan 1/95 sayılı Ortaklık Konseyi Kararı (OKK) alınabildi. Bu OKK Türkiye'de yanlış olarak Gümrük Birliği Anlaşması olarak biliniyor; ama bu düzenleme anlaşma olmayıp, bir Ortaklık Konseyi Kararı'dır.

Ortaklık Konseyi Kararları, AB'nin ikincil hukukudur. Bu durum, Adalet Divanı'nın 2/76 ve 1/80 sayılı OKK bağlamında vermiş olduğu 20 Eylül 1990 tarihli Sevince Kararı ile kesinleşti. Sevince Kararı ile OKK'ların Topluluk hukukunun ayrılmaz parçaları oldukları ve doğrudan hukuki etkiye sahip oldukları belirlendi.

Avrupa Birliği Adalet Divanı, Demirel Kararı ile Türkiye-Topluluk ortaklığının bir önemli noktasına 1987 yılında

şöyle dikkati çekmişti: "... üçüncü bir ülke ile özel ve ayrıcalıklı ilişkiler yaratırken, 238'inci madde, üçüncü ülkelere karşı AET-A'nın (Roma Anlaşması) kapsadığı tüm alanlara ilişkin yükümlülüklerin yerine getirilmesini teminat altına alma yetkisini Topluluğa tanımak zorundadır." Divan bu Karar ile, ortaklık ilişkisi sonunda sınırlı da olsa ortak ülkenin Topluluk sistemine belirli bir katılmayı sağlamayı hükme bağlamıştı.

Ekonomi Bakanı Zeybekci, İzmir'de Türkiye'nin AB'den ayrılmadan Avrasya Gümrük Birliği'ne (doğrusu Avrasya Ekonomik Birliği ya da Topluluğu) dâhil olmayı hedeflediklerini söylerken, Dünya Ticaret Örgütü'nün (WTO) Gümrük Birliği ile ilgili hükümlerini göz ardı etti. Türkiye ile AB arasında Ankara Anlaşması ve Katma Protokol gibi tarafları

bağlayan uluslararası anlaşmalar ile karşılıklı alınan kararlar varken, GATT/ WTO hükümleri tarafları bağlar, Türkiye aynı anda hem AB ile Gümrük Birliği ve hem de Avrasya Gümrük Birliği içinde bulunamaz.

Olmaz ama varsayalım ki oldu, bu durumda AB'den sıfır gümrükle ithal edilen otomobiller Avrasya Gümrük Birliği üyesi ülkelere sıfır gümrükle girer ve serbest dolaşımında olur ki, bu mümkün değil.

Fakat Bakan Zeybekci'nin bir tespiti gerçekçidir. Sayın Bakan'ın AB yetkililerinin, güncellenmenin her iki tarafın da çıkarına olduğu, en üst düzeyde kazançlı çıkılacağı yönünde net beyanlarının bulunduğunu hatırlatması ve de 28 AB üyesi ülkenin oy birliğiyle bu güncelleme için yetki talebinin söz konusu olduğuna işaret etmesi doğrudur. Fakat daha sonra *"Gümrük Birliği'nin güncellenmesi bizim için olmazsa olmaz değildir"* açıklaması, yukarıdaki doğru tespiti ile çelişiyor.

Türkiye AB üyesi olamayabilir ama taraflar arasında iyi işleyen bir Gümrük Birliği mevcut. 31 Aralık 1995 tarihinde gerçekleşen Gümrük Birliği'nin güncelleştirilmesi tüm tarafların yararına olacak. 18-19 Temmuz 2017 tarihlerindeki AB-Türkiye Karma İstişare Komitesi'ne Business Europe adına konuşmacı olarak katılan Sofia Bournou, Gümrük Birliği'nin güncellenmesinin her iki taraf için de ekonomik yarar sağlayacak olmasının yanı sıra, Türkiye'deki siyasi ortamı olumlu yönde etkileyebilecek kapsamlı reformları da teşvik edebileceğini belirtti. Bournou, en kısa sürede Gümrük Birliği'ni güncelleme müzakerelerinin başlamasını Business Europe'un desteklediğini açıkladı: *"Business Europe calls for the launch of negotiations to update the Customs Union as soon as possible."*

Gümrük Birliği'nin güncelleştirilmesi 29 Kasım 2015 ve 18 Mart 2016 tarihlerinde yapılan AB-Türkiye zirve kararlarında yer aldı. AB Komisyonu'nun günlük basın toplantısında, Almanya'nın Türkiye ile Gümrük Birliği'nin güncel-

leştirilmesi çalışmalarının askıya alınmasının gündeme gelmesi üzerine AB Komisyonu Baş Sözcü Yardımcısı Mina Andreeva, AB-Türkiye Yüksek Düzeyli Diyalog Toplantısını hatırlatarak, *"Gümrük Birliği'nin güncelleştirilmesi bizim (üye ülkelere) teklif ettiğimiz bir şey"* ifadelerini kullandı.

Sözcü Carlos Martin Ruiz de Gordejuela ise AB'nin Türkiye ile ilişkisinin devam etmesinin son gelişmeler çerçevesinde gerekli olduğunu, katılım fonlarıyla reformlar, temel haklar, hukukun üstünlüğü gibi alanlara odaklanıldığını söyledi. Gordejuela, Komisyon'un 2016 sonunda Gümrük Birliği'nin güncellenmesi için AB Konseyi'nden yetki talep ettiğini şöyle hatırlatmıştı: *"Komisyon, Gümrük Birliği'nin güncelleştirilmesinin, her iki tarafta da önemli ekonomik yararlar sağlayacağını değerlendiriyor."*

Anlaşma'nın güncelleştirilmesiyle Gümrük Birliği; tarım, hizmetler, sanayi ve kamu alımları alanlarını kapsayacak şekilde genişleyecek, AB'nin üçüncü ülkelerle imzalayacağı serbest ticaret anlaşmalarında Türkiye'nin mağdur olması önleneyecek. Güncelleştirme ve derinleşme süreci, AB ile ABD arasında müzakereleri devam eden fakat Trump'ın ABD Başkanı seçilmesiyle duraklayan Transatlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı'na (TTIP) Türkiye'nin katılımını da kolaylaştıracak.

Trump'ın seçilmesinden önce, iki taraf yaklaşık 3 yıl boyunca Trans Atlantik Ticaret ve Yatırım Ortaklığı Anlaşması üzerinde müzakere ederek ticaretin önündeki engellerin birçoğunu ortadan kaldırmayı amaçlamıştı. Eğer TTIP gerçekleşirse, Türkiye'nin TTIP dışında kalması durumunda, Almanya'da yerleşik IFO Enstitüsü (*Institute for Economic Research*) tarafından Almanya Federal Ekonomi ve Teknoloji Bakanlığı adına 2013 yılında yapılan bir araştırmaya göre Türkiye'nin ekonomik kaybı 20 milyar dolar (milli gelirinin %2,5'i) civarında olacak. Derinleşme sürecinin Türkiye'yi tam üyelikten uzaklaştıracağı şeklinde tereddütler de söz konusu.

Ancak Türkiye'nin üyelik vizyonunun korunması, siyasi kriterlere uyum ile sağlanacak.

2014 yılında Dünya Bankası (WB) tarafından yayınlanan raporda Gümrük Birliği'nin derinleştirilmesinin Türkiye ekonomisi üzerinde olumlu etkileri olacağı vurgulandı. Tarım ürünleri ticaretindeki tarife ve tarife dışı engellerin kaldırılmasıyla birlikte hizmetler ticaretinin serbestleştirilmesi senaryosunda milli gelirin yüzde 0,46 oranında (cari rakamlarla yaklaşık 3,5 milyar dolar) artabileceği hesaplandı. Derinleştirilmiş Gümrük Birliği'nin ekonomik açıdan getireceği en büyük değişiklik, Türkiye ekonomisinin yaklaşık yüzde 70'ini oluşturan hizmetler sektörünün AB rekabetine açılacak olması. Bu gelişme, Türkiye'nin milli gelirini yüzde 0,2 oranında (2014 yılı rakamlarına göre 1,5 milyar dolar) artıracak. Sektörün Gümrük Birliği'ne dâhil edilmesi; bankacılık, ulaştırma, haberleşme, enerji ve turizm sektörlerini de olumlu etkileyecek.

Şimdi, gelelim Bakan Zeybekci'nin Türkiye'nin Rusya'nın başını çektiği Avrasya Gümrük Birliği'ne dâhil olmak için bu yıl başvuruda bulunulacağı açıklamasına. Konuya girmeden bir Latin özdeyişini hatırlatmak isterim: *"Suyun taşı delmesi gücünden değil sürekliliğindedir."* (*Gutta cavat lapidem non vi, sed sæpe cadendo*)

Bakan Zeybekci daha önce Pamukale'de 13 Aralık 2014 tarihinde düzenlenen Serbest Bölgeler Çalıştayında yaptığı konuşmada *"Avrasya Gümrük Birliği, Türkiye için vazgeçilmezdir. Biz orada olmak zorundayız. Körfez İşbirliği Teşkilatı içinde olmak zorundayız. Orta Afrika Birliği denen... birliğin içinde yer almak zorundayız"* diyerek Türkiye'nin doğru ifadeyle Avrasya Gümrük Birliği'nde yer almasını savunmuştu. Fakat Sayın Zeybekci 20 Mart 2017 tarihinde de *"Türkiye'nin yolculuğu, Avrupalı dostları ile birlikte medeniyet yolculuğudur"* derken haklıydı. Çünkü AB üyesi ülkeler ve özellikle Almanya ile Türkiye arasındaki ekonomik ilişkiler hiçbir

zaman AEB ve üyesi ülkelerle karşılaştırılmaz.

Almanya geçen yıl Türkiye'nin en çok mal sattığı ülke oldu. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı verilerine göre Almanya'ya olan ihracatın toplam ihracat içindeki payı yüzde 9,7'den yüzde 9,3'e düşmesine rağmen bu ülkeye ihracat 595 milyon dolar artarak 14 milyar 7 milyon dolara ulaştı. AB ile olan Gümrük Birliği'nden çıkarak Avrasya Gümrük Birliği'ne girmek, bu pazarı kaybetmek anlamına geliyor. Bu gelişme, Türkiye'nin ihracatını ve de döviz gelirlerini olumsuz etkileyerek cari açığın büyümesine yol açar.

17 Aralık 2004 tarihinde AB ile mü-

zakere tarihinin alınması üzerine, Brüksel'den yurda dönen dönemin Dışişleri Bakanı Abdullah Gül ve Başbakan Recep Tayyip Erdoğan Ankara'da törenlerle karşılanmış, Kızılay Meydanı'nda gündüz vakti havai fişekli tören düzenlenmişti. Başbakan Erdoğan yaptığı konuşmada şunları söylemişti: *"Aydınlık yarınların çağdaş Türkiye'si için çıktığımız yolda hamdolsun, dün müzakere süreciyle ilgili tarihi 3 Ekim olarak almış bulunuyoruz... Geçen süre içinde birçok gayretler oldu. Birçok liderin AB yolunda mücadelesi oldu. Aşama aşama şüphesiz bir yerlere gelindi... Bundan sonra şüphesiz önümüzde uzun, zorlu yollar var unutmayın. Bundan sonra ülkemizde*

2014 yılında Dünya Bankası tarafından yayımlanan etki analizinde Gümrük Birliği'nin derinleştirilmesinin Türkiye ekonomisi üzerinde olumlu etkileri olacağı vurgulandı.

demokrasi daha farklı bir şekilde güç bulacaktır... Türkiye çağdaş ülkeler arasındaki yerini almaya başlamıştır alacaktır.”

Cumhurbaşkanı Erdoğan AB ile ilgili temaslarda bulunmak üzere 5 Eylül 2015 tarihinde gittiği Brüksel’de “Avrupa Birliği stratejik hedeftir” demişti. Cumhurbaşkanı Abdullah Gül de 9 Mayıs 2013 tarihinde kutlanan Avrupa Günü’nde, Avrupa’nın tartışılmaz bir parçası olan Türkiye’nin AB üyeliğinin pek çok konuda AB’ye önemli artılar getireceğini açıklamıştı. Cumhurbaşkanı Erdoğan 9 Mayıs Avrupa Günü dolayısıyla yayınladığı mesajda da referandum sürecinde kapıyı kapattığı AB üyeliğini Türkiye için stratejik hedef olarak nitelemişti: “Tarihi, coğrafi ve kültürel olarak yüzyıllardır Avrupa’nın bir parçası olan ülkemiz, stratejik he-

def olarak gördüğü AB üyelik sürecini, karşılıklı saygı, eşitlik ve kazan-kazan anlayışı çerçevesinde devam ettirmek arzusundadır.”

Başbakan Ahmet Davutoğlu’nun 28 Ocak 2015, AB Bakanı Volkan Bozkır’ın 18 Mayıs 2016 tarihinde “AB bizim için stratejik bir hedeftir” ve Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu’nun 9 Ocak 2017 tarihindeki “Türkiye’nin olmadığı Avrupa eksiktir” açıklamaları, AB ile iplerin henüz kopma noktasına gelmediğini gösteriyor. Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek de “AB bizim için önemli bir çip, Batı’dan bir kopuş görmüyorum” tespitinde bulunmuştu. Diğer Başbakan Yardımcısı Nurettin Canikli de “Avrupa, bizim en büyük ekonomik ortaklarımızdan biridir. Bu ticaretten her iki taraf da çıkar sağlıyor. İki tarafın menfaatini

yükseltecek şekilde ilişkilerimiz devam edecektir” demişti.

Başbakan Binali Yıldırım 21 Ağustos 2017 tarihinde Singapur’da Türkiye’nin temel dış politika eksenleri bugün de güncelliğini koruduğunu açıkladı, “Avrupa Birliği, ülkemiz için stratejik hedef olmayı sürdürüyor” diyerek önemli bir tespitte bulundu: “AB ile çok boyutlu ve köklü ilişkilerimiz var. AB ile Gümrük Birliği içinde olan tek aday ülkeyiz. Türkiye, AB’nin beşinci büyük ticaret ortağı ve AB ile ticaretimiz yaklaşık 146 milyar dolar seviyesindedir. Gümrük Birliği’ni güncelleyerek ticaret hacmini iki katına çıkarmayı hedefliyoruz ve bunun başarılabilirliğini öngörüyoruz.”

Orta Asya ülkeleri ile ekonomik ilişkileri karşılıklı olarak geliştirmek ile gümrük birliği gibi ileri seviyede bir ekonomik entegrasyona gitmek, başka şeylerdir. Basitçe söylemek gerekirse, elma ile armudu karıştırmamak gerekiyor. Böyle bir birlikteliğin hukuken mümkün olamayacağı yukarıda açıklandı.

AB-Türkiye Gümrük Birliği, Türkiye’nin AB üyeliği sürecinde bir aşama niteliği taşıyor. AB’ye tam üye olunursa Türkiye; egemenlik yetkilerinin kısmen devredildiği, alınan ortak kararlara tüm üye ülkelerin uymak zorunda oldukları, Batılı anlamda demokrasi ile yönetilen, üyelik için ekonomik (Maastrecht) ve siyasi (Kopenhag) kriterleri yerine getiren, ekonomik bütünleşmeye dayanan ve sadece Avrupalı ülkelere katılacak. ■

¹ <http://www.hurriyet.com.tr/hedef-avrupa-gumruk-birli-gi-40554800>

² Karluk, S. Rıdvan, 2014. Uluslararası Kuruluşlar, Beta Basım, 7. Baskı, İstanbul, s. 225-285

³ Straw, Jack, 2013. Last Man Standing: Memoirs of a Political Survivor, Macmillan, Londra,

⁴ Karluk, S. Rıdvan, 2014. Avrupa Birliği, Beta Basım, 11. Baskı, İstanbul, s. 18-26

⁵ Karluk, S. Rıdvan, 2013. Avrupa Birliği Türkiye İlişkileri, Beta Basım, İstanbul, s. 33-56

Yedinci Raporunun Ardından Türkiye-AB Mülteci İşbirliği Ne Durumda?

Ahmet CERAN
İKV Uzmanı

Türkiye-AB ilişkileri belki de en çalkantılı günlerini geçirirken belirli kritik alanlardaki teknik işbirliği çabaları, gerilimin daha da yükselmesinin önünde baraj rolü oynuyor. Bahsi geçen teknik işbirliği alanlarından, insan onuruna en fazla dokunanı ve en başarılısı da şüphesiz Türkiye-AB Mülteci Uzlaşısı.

Dönem dönem diplomatik krize dönüşecek seviyeye ulaşan karşılıklı sert retorik, konu göç yönetimine geldiğinde yerini Türkiye-AB Mülteci Uzlaşısı'na yönelik, göç yönetiminde işbirliğin önemini hatırlatan temennilere bırakıyor. Şüphesiz ki Doğu Akdeniz göç yolundaki kayıpların azaltılmış olması, özellikle AB tarafının son

dönemde göç alanındaki en öncelikli övgü kaynağı. Dolayısıyla Komisyon, bu alandaki gelişmeleri fazlasıyla yakından takip etmekten geri durmuyor. Düzenli aralıklarla Komisyon tarafından Türkiye-AB Mülteci Uzlaşısı'nın uygulama aşamasına ilişkin yayımlanan ilerleme raporları da çabanın en canlı ürünleri.

Yedinci İlerleme Raporu¹ da benzer

bir yaklaşımın sonucu olarak, 6 Eylül 2017 tarihinde Komisyonun yaptığı bir basın duyurusuyla kamuoyuna sunuldu. Yedinci İlerleme Raporu, Türkiye-AB Mülteci Uzlaşısının güncel sonuçları, eksikleri, AB'nin güncel göç politikası ve Türkiye-AB ilişkilerindeki diğer kilit gündem maddelerine ilişkin ehemmiyetli satır araları taşıyor. Raporun detaylarına değinmeden önce, Türkiye-AB göç gündemine ilişkin tartışmalı güncel konulardan kısaca bahsetmekte fayda var. Hâlihazırda devam eden tartışmalar, uluslararası akademi çevreleri ve sivil toplumdan yansıyan eleştiriler; tarafların halen daha temel hak ve özgürlükleri yeterli oranda garanti altına alan bir sistem oluşturamadığına işa-

ret ediyor. Hem Yunanistan hem Türkiye'de göçmenlerin tutulmakta olduğu geçici gözetim merkezlerinin durumu sıkça eleştirilen konulardan. Etkin bir bölgesel yönetim politikası, göçmen entegrasyon modeli oluşturulamadığı da gündemde yer alan bir boyut. Peki, Komisyon bu eleştirilere son raporunda nasıl yanıt veriyor?

Türkiye ile AB'nin Göç Alanındaki İşbirliği Yeterli Seviyede mi?

Türkiye-AB Mülteci Uzlaşısına yöneltilmesi muhtemel bütün eleştiriler bir yana, dikkate alınması gereken bir gerçek hem ilgili raporda hem de Komisyon yetkililerinin demeçlerinde sıkça

yankı buluyor. Rapora göre, Türkiye'den Doğu Akdeniz göç yolu üzerinden Yunan Adalarına geçiş yapan düzensiz göçmenlerin sayısı, Uzlaşımın uygulamaya geçtiği tarihten bu yana yüzde 97 oranında azalmış durumda. Bu, sürecin eleştirilmesi muhtemel her boyutuna rağmen şüphesiz ki takdirle karşılanması gereken bir istatistik. 13 Haziran 2017 tarihli Altıncı Rapor'dan bu yana Türkiye üzerinden Yunan Adalarına geçiş yapanların sayısı ortalama 93'ü geçmiyor. Geçtiğimiz yıllarda ise sahil güvenlik ekiplerinin Ege Denizi'nde bir gün içerisinde yüzlerce kişiyi kurtarmaya çalıştığı fotoğraf kareleri halen akıllardaydı. Nitekim bu noktada, insan hareketliliği ve göç çalışan uzmanların pek çok kere hatırlattığı gibi, bir göç yolunda denetim/kontrol ve engellemelerin artırılması, daha tehlikeli nitelikteki başka göç yollarının artan kullanımıyla ikame edilebiliyor. Son dönemde Orta Akdeniz göç yolunda artan ölümleri ve kazaları, bu yaklaşımı da dikkate alarak okumak gerekir. Kara sınırlarındaki duruma baktığımızda, orada da olumlu bir tablodan bahsetmek mümkün. Rapor sürecini kapsayan dönemde, Yunanistan'a kara sınırlarından 12, Bulgaristan'a 2 düzensiz geçiş denemesi kayıt altına alındı. Bunda, Türkiye-AB Katılım Müzakerelerinin 24'üncü faslı çerçevesinde öne sürülen Türkiye-Yunanistan-Bulgaristan üçlü sınır işbirliği kriterine yönelik atılan adımların şüphesiz büyük payı var. Dolayısıyla Türkiye-AB ilişkilerindeki teknik ve pragmatik işbirliği adımlarını, katılım müzakerelerinden bağımsız düşünemeyeceğimizin altını çizmek gerekir.

Rapora yansıyan diğer olumlu gelişme, yerleştirme (*resettlement*) mekanizmalarına ilişkin. Bilindiği üzere Türkiye-AB Mülteci Uzlaşımının önemli bir boyutunu, Türkiye'ye geri gönderilen her düzensiz göçmen karşılığında Türkiye'deki kamplardan aynı sayıda Suriyeli'nin AB ülkelerine yerleştirilmesi oluşturuyor. Bu mekanizma, Uzla- ▶▶

Türkiye-AB ilişkilerindeki teknik ve pragmatik işbirliği adımlarını, katılım müzakerelerinden bağımsız düşünemeyeceğimizin altını çizmek gerekir.

şının gündeme geldiği ilk dönemlerde, yeterince derinlemesine düşünülmeyen oluşturulduğu, iyi yönetilmediği takdirde sonuç vermeyeceği eleştirilerinin merkezindeydi. Nitekim Türkiye'deki kamplarda bulunan yaklaşık 9 bin Suriyeli, "1:1" mekanizması çerçevesinde şimdiden AB ülkelerine yerleştirildi. Rapor döneminde ise 2 bin 580 Suriyeli'nin 15 AB üyesi ülkeye yerleştirildiği kayıtlara geçti. Komisyonun 2017 yılı için hedeflediği toplam yerleştirme kotası 25 bin. Dolayısıyla bunun sadece 15 ülkelik bir eforla sağlanamayacağı ortada. Geri kalan üye ülkelerin de yük paylaşımında bulunması, AB'nin dayanışma odaklı normları açısından, yerine getirilmesi gereken bir zorunluluk.

Önceki Raporlarda Komisyonun

eleştirilerine hedef olan çok sayıda konuda, bu rapor döneminde de yeterli iyileştirmenin sağlanmadığı dikkat çekiyor. Komisyon, çeşitli alanlarda eksiklerin sürdüğünü önemle vurguluyor. Eksikliklerin sürdüğü bu alanların ilkinin, yazının başında da belirtilmiş olduğu üzere, geçici gözetim merkezlerinin durumu oluşturuyor. Özellikle Yunan Adalarındaki fiziki şartların yeterli seviyeye ulaşamamasının temel sebebi, kapasitenin çok ötesinde yerinden edilmiş kişinin bu alanlarda tutulması. Halen daha Yunan Adalarından Türkiye'ye Suriyelilerin taşınması süreci, yeterli hızla ve etkinlikle gerçekleştirilemiyor. AB kurumlarından ve AB ülkelerinin ilgili birimlerinden, Yunan Adalarındaki sürece destek olması için

Halen daha politika, altyapı ve entegrasyona ilişkin boyutlarda yetersizlikler sürüyor.

görevlendirilen personel yeterli sayıda kabul edilmiyor. Personel eksikliğinin yanı sıra, prosedüre ilişkin yavaşlıklar da sürüyor. Özellikle Yunan Adalarına sığınma başvurusunda bulunanlardan, başvuruları kabul edilmeyenlerin itiraz makamına yaptığı başvurular, sonuç bulmakta fazlasıyla gecikiyor; buralardaki yığılmalar hem sürecin etkinliğine hem de hızına olumsuz yansıyor. Önceki rapor döneminden bu yana, haftada sadece 30 itiraz başvurusunun karara bağlandığının önemle altı çiziliyor. Anlaşmanın uygulamaya girdiği dönemden bu yana toplam karar sayısı ise bin 699 ki bu sayı da Komisyon tarafından yeterli bulunmuyor.

Benzer nitelikteki her raporda yer aldığı üzere Türkiye-AB ilişkilerinin ilerlemeye açık kritik boyutlarını oluşturan

vize serbestliği diyalogu ve Gümrük Birliği meselelerine de kısaca değiniliyor. Raporda, Türkiye-AB Vize Serbestliği Diyaloguna ilişkin olarak, Türkiye'nin yerine getirmekle yükümlü olduğu yedi kriter hatırlatılıyor. Gümrük Birliği'nin modernizasyonu sürecinin ise kilit bir öncelik olduğunun altı çiziliyor ve Konsey, gerekli adımları atmaya çağırılıyor.

Meşhur 3 Milyar Avro Nerede?

Raporda son olarak, Türk basınının da ve karar alıcıların demeçlerinde de çokça yer kaplayan; AB'nin mülteci krizinin yönetiminde Türkiye'ye vermesi taahhüt ettiği 3+3 milyar avronun son durumuna detaylıca değiniliyor. Komisyonun açıkladığı veriler ışığında, 2016-2017 dönemi için kararlaştırılan 3 milyar avroluk tutardan, 1 milyar 664 milyon avroluk bölümü, 48 proje için ayrılmış durumda. Belirtilen tutarın 838 milyonu ise şimdiden projeler için ödendi. AB'nin bu kapsamda gerçekleştirdiği mali yardım; insani ve insani yardım niteliği taşımayan projeleri için ayrı iki

strateji ve plan dâhilinde uygulanıyor. Raporda altı çizildiği gibi insani yardım için tasarlanan 35 projeye belirlenen miktarın 593 milyonu hâlihazırda 19 partnere ayrıldı. Bu projeler; beslenme, eğitim, konaklama gibi temel ihtiyaçlara yönelik düzenlendi. İnsani projeler arasında en öne çıkanı şüphesiz, AB'nin en yüksek bütçeli yardım faaliyet kabul edilen Acil Sosyal Güvenlik Ağı. BM Dünya Gıda Programı ve Türk Kızılayı işbirliğiyle yürütülen projenin nihai haliyle, 1 milyon mülteciye aylık elektronik nakit hibe desteği sağlaması planlanıyor. Mali yardımların temel ihtiyaçlar için olmayan projeler için ayrılan kısmında ise Komisyona göre projelendirilen tutar 1 milyar 71 milyon avroya ulaştı. Dünya Bankası işbirliğiyle yürütülen 50 milyon avro tutarındaki istihdam projesi, buna örnek gösterilebilir.

Hem Türk hem de AB tarafının konuya yoğun mesai harcadığı, rakamlar ve faaliyetler doğrultusunda net şekilde görülüyor. Nitekim 13 Eylül tarihli Birliğin Durumu konuşmasında Komisyon Başkanı Jean-Claude Juncker bu çabaların iki katına çıkarılması gerektiğini öne sürüyor ki burada önemli bir haklılık payı taşıyor. Halen daha politika, altyapı ve entegrasyona ilişkin boyutlarda yetersizlikler sürüyor. Juncker'in konuşmasından anlaşıldığı üzere, önümüzdeki dönemde AB'nin göç politikalarında yeni yerleştirme mekanizmalarına ve Afrika kıtasından gelen göç hareketliliğine odaklanması muhtemel. Burada AB'nin güncel ortak göç mevzuatındaki eksiklikler, hantallıklar ve demodeliklerden kurtulması öncelikli bir gereklilik. Sonucunda, Türkiye ile AB'nin tesis ettiği göç işbirliği, benzerine az rastlanır nitelikte, geliştirildiği takdirde göç literatürüne önemli veriler sunması muhtemel, gündelik siyasetin parçası haline getirilmemesi gereken bir model. ■

¹ https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/sites/near/files/20170906_seventh_report_on_the_progress_in_the_implementation_of_the_eu-turkey_statement_en.pdf

AB'den Küresel Ticaretin Yönetişiminde Liderlik Adımları

Sema Gençay ÇAPANOĞLU
İKV Kıdemli Uzmanı

Dünya ticaretinde korumacılık eğilimlerinin arttığı günümüzde küresel yönetişimin geliştirilmesine ihtiyaç duyuluyor. Küresel ticaretin AB ekonomisinin her alanındaki olumlu katkısını göz önüne alan AB, dış ticaret ve yatırımlarını düzenlemek ve dünya ticaretine lider olmak hedefleriyle bir ticaret paketi tasarısı hazırladı.

Günümüzde küresel ticaretin yeniden düzenlenmesi ve yönetilmesine ihtiyaç duyuluyor. Değişen küresel koşullar ve gelişmelerin önceden tahmin edilerek zamanında bunlara adapte olabilen, adil, değerleri öne çıkaran ve kurallara dayalı bir sis-

tem geliştirilmesi son derece önemli. Söz konusu yeni sistem arayışları korumacılık eğilimlerinin artış gösterdiği ve küresel aktörlerin, ticaretin yönetişimine bağlılıklarının azaldığı günümüzde ciddi bir gereksinim olarak karşımıza çıkıyor. Bu gelişmeler doğrultusunda AB

de dünya ticaretinde ve bunun yönetişiminde liderliği eline alma çabalarıyla harekete geçti. Bu kapsamda AB, dengeli ve sorumlu bir yaklaşımla, bir yandan pazarları serbest ticarete açarken bir yandan da küreselleşmenin yönetilmesi için yüksek standartlar ve kurallar koyulmasını hedefliyor.

Küresel ticaret AB'nin rekabet gücü ve refah düzeyinin yükseltilmesinde temel rol oynuyor. Komisyonun ortaya koyduğu verilere göre; AB'nin Birlik dışındaki ülkelere ihracatı AB'deki 30 milyondan fazla işe destek sağlıyor. Aynı şekilde gelecekteki küresel büyümenin yüzde 90'ının AB'nin sınırları dışında gerçekleşeceği öngörülüyor.

Bununla birlikte küreselleşmede tam anlamıyla başarı sağlamış ve dünya ile bütünleşmiş bir AB ekonomisinin Birlik içinde çok yönlü faydalar sağlayacağı ortaya koyuluyor.

AB'nin Yeni Ticaret Paketi

Bu yılki AB'nin "Birliğin Durumu"¹ konuşmasında Avrupa Komisyonu Başkanı Jean-Claude Juncker, Birliğin ticaret gündeminin güçlendirilmesi gerektiğine işaret ederek AB'nin dış ticarete açık olduğunu; ancak bunun karşılıklı olması gerektiğini, dolayısıyla, dış dünyanın da AB ile ticarete açık olmasının önemini ifade etti. Komisyonun araştırmalarına göre AB'nin dış ticaretine sağlanan 1 milyar avroluk katkı, AB'de 14 bin yeni iş imkânı anlamına geliyor. Dış ticaret aynı zamanda başka birçok alanla da bağlantılı ve bunların da gelişmesine olanak sağlıyor. Öte yandan AB'nin dış ticareti, Birliğin çevre ve sosyal politikasına ilişkin standartlarının, veri güvenliği ya da gıda güvenliğine ilişkin şartlarının da ihracı ve dünyada yaygınlaştırılması anlamına geliyor.

Küresel ticaretin AB için önemini göz önüne alan Avrupa Komisyonu, Ekim 2015'te "Herkes İçin Ticaret: Daha Sorumlu Ticaret ve Yatırım Politikası"² başlığı ile AB için yeni bir ticaret ve yatırım stratejisi önermişti. Esasen AB günümüzde geniş bir perspektiften bakarak geleceğini şekillendirme çabaları içinde bulunuyor. Bu amaçla Avrupa Komisyonu 1 Mart 2017 tarihinde Avrupa'nın Geleceğine Dair Beyaz Kitap³ yayımladı ve bunu takiben, temel alanlarda AB'nin geleceğine ilişkin tartışmaları başlatmak ve bir yol haritası ortaya koymak üzere 5 ayrı düşünce belgesi yayımladı. Bunlardan biri de geçtiğimiz Mayıs ayında yayımladığı Küreselleşmenin Gözetimi ve Yönetimi (*Harnessing Globalisation*)⁴ başlıklı düşünce belgesi idi.

AB'nin bu düşünce belgesinde küreselleşmenin eskiden beri hüküm

sürdüğü; ancak günümüzde değişim gösterdiği dile getirilerek 2025'e kadar dünyada yeni bir çığır açılacağı belirtiliyor. Bununla birlikte, dijitalleşme, yapay zekâ ve nesnelere internetinin bileşiminden oluşan dönüşüm sürecinin üretim, çalışma ve tüketim şekillerini değiştirdiği bir döneme girildiğine dikkat çekiliyor. Bunun bütün sektörler için etkisinin olması öngörülürken, başta ulaştırma, enerji, tarım, çevre, telekomünikasyon, finansal hizmetler ve fabrika üretimi olmak üzere hemen hemen her alana yansıtacağı ve bu hızlı değişimin başta izolasyon ve korumacılık gibi birtakım sorunları da beraberinde getirdiği belirtiliyor. AB'nin bu değişim ve sınamalar karşısında öncü rol oynayarak küreselleşmeyi şekillendirmek, uluslararası işbirliğini geliştirmek ve fırsat eşitliği sağlamak üzere uluslararası işbirliğine gitmesi gerektiği vurgulanıyor.

Küreselleşmeye ilişkin yayımlanan bu düşünce belgesi ışığında Avrupa Komisyonu 13 Eylül 2017 tarihinde Ticaret Paketi'ni⁵ ortaya koydu. Bu paket AB'nin ticaret ve yatırımlarının geliştirilmesine yönelik kapsamlı öneriler içeriyor. "Küreselleşmenin Düzenlenmesi için Aşamalı bir Ticaret Politikası"⁶ başlıklı tebliğ ile ticaret paketine ilişkin detaylar ortaya koyuluyor. Bu tebliğ ile birlikte aynı tarihte bir rapor da yayımlandı. Söz konusu raporda, AB'nin 2015 yılında yayımladığı "Herkes için Ticaret" başlıklı ticaret politikası stratejisinin uygulanmasına ilişkin olarak son 2 yılda kaydettiği ilerleme değerlendiriliyor.

AB'nin son yayımladığı ticaret paketi, Avrupa gözden geçirme çerçevesi kapsamında doğrudan yabancı yatırımların güvenlik ve kamu düzeni gibi, AB'nin stratejik menfaatlerinin yanı sıra Avustralya ve Yeni Zelanda ile serbest ticaret görüşmeleri için taslak talimatlarla ters düşmemesinin sağlanmasını içeriyor. Avrupa Komisyonu ayrıca AB'nin ticaret politikasını dünyanın en şeffaf ►

Avrupa Komisyonu, dijitalleşme, yapay zekâ ve nesnelerin internetinin internetinin bileşiminden oluşan dönüşüm sürecinin üretim, çalışma ve tüketim şekillerini değiştirdiği bir döneme girildiğini ortaya koyuyor.

ve kapsayıcı politikası haline getirmek üzere AB'nin ticaret anlaşmalarına ilişkin bir danışma grubu kurulmasına karar verdi. Ticaret paketindeki öneriler arasında çok taraflı yatırım mahkemesi kurulması için görüşmelerin başlatılması da yer alıyor.

Ticaret Paketinin Temel Unsurları

- Doğrudan yabancı yatırımların izlenmesi için bir çerçeve oluşturulmasına ilişkin öneri:

Söz konusu çerçeve ile AB'de doğrudan yatırımların başlıca büyüme kaynağı olmasının sürdürülmesi amaçlanırken aynı zamanda AB'nin temel menfaatlerinin korunması hedefleniyor.

AB küresel doğrudan yabancı ya-

tırımlara açık bir yatırım politikasını hedefliyor ve sürdürüyor. Bu politikaya ilişkin hazırlanması planlanan yatırım çerçevesinin şeffaf, öngörülebilir ve ayırım gözetmeyen bir temele dayandırılması AB için son derece önem taşıyor. Zira, bazı durumlarda yabancı yatırımcıların AB'deki özel sektör ya da kamu şirketlerine ortak olmaları veya bunları satın almaları, stratejik alanlardaki bazı şirketlerin sahip oldukları kritik teknolojiler, altyapı yatırımları ve veriler açısından kamu düzeni ve güvenliğine ilişkin risk teşkil edebiliyor. Avrupa Komisyonu bu gibi yatırımlar açısından AB'nin stratejik menfaatlerinin korunması amacıyla hukuki bir çerçevenin oluşturulması önerisinde bulunuyor.

Söz konusu doğrudan yabancı yatırım çerçevesinin şu alanları kapsamayı öngörüyor:

- Üye ülkelere yapılan doğrudan yabancı yatırımların, şeffaflık yükümlülükleri, farklı ülke menşeli yabancı yatırımlara eşit muamele açılarından incelenmesi ve takip edilmesine yönelik Avrupa çapında bir çerçeve oluşturulması;

- Üye ülkeler ve Avrupa Komisyonu arasında bir işbirliği mekanizmasının oluşturularak bunun, bir üye ülkeden başka bir üye ülkeye yapılan yabancı yatırımın ilgili ülkenin kamu düzeni ve güvenliğine zarar vermesi halinde devreye girmesinin sağlanması;

- Avrupa Komisyonunun üye ülkelerdeki doğrudan yabancı yatırımların özellikle araştırma, uzay, ulaştırma

ve telekomünikasyon alanlarındaki AB projelerine zarar vermesi halinde Avrupa Komisyonu bu yatırımlara ilişkin inceleme yürütmesi.

- AB Konseyine sunulmak üzere Avustralya ve Yeni Zelanda ile ticaret anlaşmaları görüşmelerinin başlatılmasına ilişkin tavsiyeler:

Söz konusu anlaşmalar geçmişte Kanada, Vietnam, Singapur ve Japonya ile başarıyla tamamlanmış olan anlaşmaların üzerine inşa edilerek küresel ticaretin geliştirilmesine yönelik kuralarla ticaret ortaklıklarının yayılmasını amaçlıyor.

- Yatırımlara ilişkin anlaşmazlıkların halli için çok taraflı mahkeme kurulması amacıyla görüşmelerin başlatılması önerisi:

Küresel yönetime ilişkin inovasyon niteliğindeki bu girişim yatırım anlaşmaları kapsamında şirketlerin yaşadıkları ihtilaflara yönelik daha şeffaf, tutarlı ve adil bir yaklaşım getirilmesine yönelik yeni bir adım niteliğini taşıyor. Yatırımlara ilişkin adil ve tarafsız birçok taraflı daimi mahkeme sisteminin kurulması önerisi ile söz konusu mahkemenin bağımsızlığı, hesap verebilirliği ve şeffaflığı sağlanarak ülkelerin ve yatırımcıların menfaatleri ile demokratik meşruiyet arasında denge kurulabilecek.

- Kuvvetli bir şeffaflık sağlanması:

Avusturya ve Yeni Zelanda ile ikili ticaret anlaşmaları taslaklarının yayınlanmasını takiben, Avrupa Komisyonu yatırımlara ilişkin anlaşmazlıkların çözümlenmesine ilişkin anlaşma için müzakere direktiflerini içeren bütün tavsiyelerini yayınlama kararı aldı. Bunlar AP'ye ve AB Konseyine sunulduktan sonra ulusal parlamentolara da iletilecek ve kamuya açıklanacak. Avrupa Komisyonu üye ülkelerden ulusal ve bölgesel bütün paydaşların ticaret görüşmelerine en erken aşamada dâhil olmaları için çağrıda bulundu.

- AB'nin ticaret anlaşmalarına ilişkin Danışma Grubu Kurulması:

Bu tür bir grubun kurulması ile Avrupa Komisyonu sivil toplum ile daha fazla çalışabilecek ve ticaret birlikleri, işveren ve tüketici örgütleri ve diğer sivil toplum kuruluşlarından oluşan daha geniş ve daha dengeli paydaş gruplara ulaşarak onların da çalışmalara katkısını sağlayacak. Bu Danışma Grubunun kurulması ile ticaret politikasının daha şeffaf ve kapsayıcı olması amaçlanıyor.

Avrupa Komisyonunun Ticaretten Sorumlu Üyesi Cecilia Malmström son ticaret düzenlemelerine ilişkin yaptığı açıklamada, dünyanın ticarete liderlere ihtiyacı blunderbuss, AB'nin de aynı düşünceleri paylaşan bir grup ülkeye öncülük ederek serbest ve adil ticareti desteklemeye devam ettiğini belirterek yeni ticaret paketinin de bunun bir göstergesi olduğunu ifade etti.

AB'nin ortaya koyduğu bu ticaret paketinin kabulü ve uygulanması büyük oranda buna ilişkin göstereceği kararlılık ve kendi içindeki birliğin güçlü ve kararlı olmasına bağlı. Öte yandan AB'nin dünya ticaretini yönetmede hedeflediği liderlik rolü diğer küresel aktörlerin ekonomik ve siyasi konumlarına ve hareketlerine göre de şekillenecek gibi görünüyor. Sonuç ne olursa olsun AB dünya ticaretinde önemli bir aktör olarak varlığını sürdürecektir. ■

¹ State of the Union Address 2017, http://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-17-3165_en.htm, Türkçesi için: http://www.ikv.org.tr/images/files/SOTEU%202017_IKV%20ceviri.pdf

² Trade for All: Towards a more responsible trade and investment policy 2015, http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2015/october/tradoc_153846.pdf

³ White Paper on the Future of the Europe, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/white_paper_on_the_future_of_europe_en.pdf; Türkçesi için: <http://www.ikv.org.tr/images/files/beyazicler.pdf>

⁴ Reflection Paper on Harnessing Globalisation, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/reflection-paper-globalisation_en.pdf

⁵ State of the Union 2017, Trade Package, <http://trade.ec.europa.eu/doclib/press/index.cfm?id=1716>

⁶ http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2017/september/tradoc_156038.pdf

Yunanistan Ekonomisi İstikrar Yolunda: Aşırı Açık Prosedürü'ne Son

Sema GENÇAY ÇAPANOĞLU
İKV Kıdemli Uzmanı

AB'de borç krizine giren ülkelerin başında gelen ve yakın dönemde Avro Alanı'ndan ayrılma riskiyle karşı karşıya kalan Yunanistan, son dönemde olumlu mali ve ekonomik görünüm sergileyerek Aşırı Açık Prosedürü'nden çıktı.

"Yunanistan düzlüğe çıktı mı" sorusu akıllardayken, ülkenin bugünkü seviyesine gelmesinin hiç kolay olmadığı söylenebilir. Hatırlanacağı üzere, küresel mali krizden en çok etkilenen ülkelerin başında gelen Yunanistan'ın ekonomisi, 2009'da durgunluğa girmiş ve 2012 yılında yüzde 6,4 oranında küçülmüştü. Sürekli aşırı bütçe açıkları veren Yunan ekonomisi, 2001-2006 yılları arasında AB'nin İstikrar ve Büyüme Pakti (İBP) kurallarına göre, bütçe açığının GSYH'ye oranının en fazla yüzde 3 olması şartını ihlâl etti. Söz konusu oran 2009'da yüzde 15,6 ile rekor seviyeye ulaştı ve artan bütçe açığı ülkenin borç krizine girmesine neden oldu. Aynı yıl kamu borcu, GSYH'nin yüzde 129'una ulaşan ve İBP'nin referans değeri yüzde 60'ın oldukça üzerine çıkan ülkenin ekonomisi, dörtte bir oranında küçüldü.

2009 yılı Nisan ayında Yunanistan'a karşı Aşırı Açık Prosedürü başlatan AB

Konseyi; ülkeden, bütçe açığını 2010'a kadar azaltması talebini ilettili. 2010'da Yunanistan'ın etkili önlemler almadığına karar vererek, ilgili prosedürü başlatan Konsey; Yunan makamlarına, alınması gereken önlemleri içeren bir zaman çizelgesi ve bütçe açığının azaltılması için 2012'ye kadar süre verdi. Mali durumu sıkıntıya giren ve kredi notu yatırım yapılabilir seviyenin altına inen Yunanistan, AB'den mali yardım talebinde bulunarak, AB ve IMF ile yürütülen iki kurtarma programı çerçevesinde destek aldı.

Aşırı Açık Prosedürü: AB'de Mali Disiplinin Bekçisi

Bilindiği üzere İBP, AB üye ülkelerinin her birinin güçlü ve sürdürülebilir kamu maliyesine sahip olmalarına ve mali politikalarının Birlik çapında uyumuna yönelik kurallar bütünü ve prosedürleri oluşturuyor. Bu kurallardan bir kısmı üye ülkelerin mali politikalarının ciddi

problemler yaratmasının önlenmesini, diğer kısmı ise aşırı bütçe açığı ya da aşırı kamu borcunun düzeltilmesini amaçlıyor. Paktın Önleyici Mekanizması ile mali plan ve politikalara ilişkin çeşitli parametreler çerçevesinde, üye ülkelerin orta vadede güçlü mali politikalar izlemelerinin sağlanması; Paktın Düzeltici Mekanizması ile ise üye ülke bütçelerinin aşırı oranda açık vermesi halinde, bunların tespit edilmesi ve Aşırı Açık Prosedürü kapsamında düzeltilmesi hedefleniyor. Kamu maliyesini bozabilecek, aşırı derecede yüksek kamu açıklarının ve kamu borçlarının önüne geçilebilmesi için üye ülkelerin kamu açıklarının GSYH'lerine oranının referans değer olan yüzde 3'ü aşmaması ve kamu borçlarının da yüzde 60'ı geçmemesi gözetiliyor. Sadece istisnai durumlarda, geçici olarak bu kuralın esnetilmesine izin veriliyor.

Küresel mali kriz ve AB borç krizinin ardından, İBP'nin daha güçlü hale getirilmesi amacıyla, İkili Paket adı verilen düzenlemeler 30 Mayıs 2013 tarihinde yürürlüğe girdi. Böylelikle Aşırı Açık Prosedürü kapsamındaki üye ülkelerin kamu açıklarının daha sıkı ve yakından takip edilmesine yönelik adım atılmış oldu. Bu kapsamda üye ülkelerin Komisyona ve AB Konseyine üç ve altı aylık olmak üzere düzenli aralıklarla ekonomik ve mali verilerini raporlamaları ve belirlenen bir tarihe kadar çeşitli ekonomik ve mali önlemleri alarak aşırı açıklarını düzeltmeleri bekleniyor. Bu dönem sonunda ilgili ülke şayet aldığı önlemlerle aşırı bütçe açığını kapatırsa, düzeltme mekanizması kapsamından çıkartılıyor.

Aşırı Açık Prosedürü ve Mali Yardım Programının Kısacasındaki Yunanistan

2009 yılı nisan ayında Yunanistan'ı Aşırı Açık Prosedürü ile gözlem altına alan AB Konseyi, bütçe açığını 2010'a kadar azaltmasını istedi. 2010'da Yunanistan'ın etkili önlemler almadığına karar vererek, ilgili prosedürü başlatan Konsey; Yunan yetkili makamlara alınması gereken önlemleri içeren bir zaman çizelgesi sundu ve bütçe açığının düzeltilmesi için 2012 yılına

kadar süre verdi. Bu arada ekonomik ve mali durumu kötüleşen ülke, mali destek almak için AB'ye başvurdu. Mayıs 2010'da IMF'nin de desteğiyle Avro Grubu ülkeleri, Yunanistan'a bir ekonomik program kapsamında mali yardım uygulanması üzerinde anlaşmaya vardı ve ülkenin bütçe açığını azaltması için 2014'e kadar süre verildi. Öte yandan, 2012 yılı aralık ayında ülkeye bütçe açığını düzeltmesi için iki yıl ek süre tanındı. Bu ek süre ülkeye, mali durumunu 2016'ya kadar iyileştirmesi ve yıllık yükümlülüklerini yerine getirmesi için olanak sağladı. Aşırı Açık Prosedürü kapsamında AB Konseyi, belirli tarihlere kadar gerçekleştirilmesi öngörülen bir dizi ekonomik önlem içeren bir paket oluşturdu. Aşırı açığın düzeltilmesi için öngörülen süre de 2017'ye kadar uzatıldı.

AB ve IMF ile yürütülen ikinci kurtarma programından sonra Yunanistan'ın Üçüncü Makroekonomik Uyum Programı'nı, 19 Ağustos 2015 ve 20 Ağustos 2018 tarihleri arasında uygulamaya geçirmesi öngörülüyor. Avrupa İstikrar Mekanizması tarafından 86 milyar avro mali destek sağlanması planlanan program, ülkenin sürdürülebilir ekonomik büyüme eğilimine girmesini amaçlıyor. Üçüncü program döneminde Yunanistan, Avro Alanı'ndan çıkma tehlikesiyle karşı karşıya kaldı ve Brexit teriminden sonra Yunanistan'ın da çıkış olasılığını ifade eden "Grexit", ekonomi literatürüne girdi. Bir yandan aşırı borç yükü ve bütçe açığı, diğer yandan bunları düzeltmek için AB'den ve IMF'den aldığı mali yardım ve bunun karşılığında uygulamak zorunda olduğu ekonomik reform programlarının ağırlığı altındaki ülke, hükümet bunalımları ve kitlesel halk protestolarıyla da karşı karşıya kaldı.

Yunanistan Ekonomisi Düzlüğe Çıkıyor

Yunanistan'ın kurtarma paketlerinde öngörülen ekonomik önlemlere ve reformlardaki kararlılığına ilişkin birtakım olumsuz beklentiler bulunsada, ülkenin gösterdiği çaba ve performans dikkat çekici. Yunanistan'ın ekonomik durgunlu-

ğa rağmen mali hedefleri karşılaması ve reformlar gerçekleştirmesi, ekonomide güven ortamı yarattı ve arka arkaya altı yıl yaşanan durgunluk döneminden sonra ülke, 2014'te toparlanma dönemine girdi. 2013'te yüzde 3,2 küçülen ekonomi, 2014'te yüzde 0,4 büyüme kaydetti. Kurtarma paketiyle sağlanan fonlar, bankacılık sisteminde likidite oluşturdu ve tüketici güvenini artırdı. Aldığı ekonomik önlemler ve uyguladığı reform programı sonucunda son dönemde mali durumu oldukça iyi bir seviyeye gelen Yunanistan, 25 Eylül 2017 tarihinde AB Konseyinin aldığı kararla, İBP'nin düzeltme mekanizmasından çıkarılarak önleme mekanizmasına geçirildi.

Ülkenin kamu açığının GSYH'sine oranı, referans değer olan yüzde 3'ün altına inmiş durumda. Aşırı Açık Prosedürü'nden çıkılması bunun somut bir göstergesi. Uluslararası sermaye piyasalarından makul oranlarda kredi temin edebilmesi konusunda ilerleme kaydediliyor. Ülkenin 2016'da yüzde 179 olan kamu borcunun GSYH'ye oranının da önümüzdeki yıllarda azalması bekleniyor. Bu kapsamda Yunanistan, makroekonomik istikrar programı uyarınca Ağustos 2018'e kadar izlenecek. Bu tarihten sonra Yunanistan, program sonrası izleme sürecine girecek. Yunanistan'ın 2022 yılına kadar cari açığının GSYH'sine oranını yüzde 3,5'e çekme taahhüdü bulunuyor.

Önümüzdeki dönemde Yunanistan'ın bugün geldiği noktayı koruması ve istikrarlı bir şekilde kamu borcunun sürdürülebilirliğini sağlaması önem taşıyor. Ancak bu durum gerçekleşikten sonra ülkenin düzlüğe çıktığı söylenebilir. 7 Eylül 2017 tarihinde Yunanistan'a bir ziyaret gerçekleştiren Fransa Cumhurbaşkanı Emmanuel Macron, ülkenin geldiği durumu değerlendirdi. Macron'un Yunanistan krizini, başlangıcından bu yana bir Avrupa krizi olarak değerlendirdiğini ifade etmesi ve Yunan hükümetinin gerçekleştirdiği reformlar ile kurtarma paketi programındaki ilerlemeden duyduğu memnuniyeti dile getirmesi, AB'nin başını çeken üye ülkelerin Yunanistan'ı desteklediğini gösteriyor. ■

AB'deki İltica Başvurularına İlişkin Son Veriler

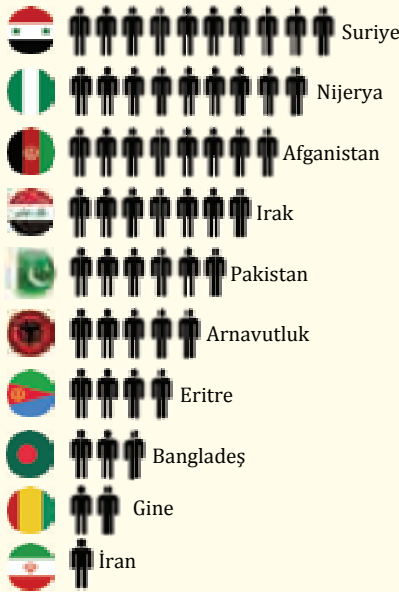
Emre ATAÇ
İKV Uzman Yardımcısı

AB'nin istatistik kurumu Eurostat, AB ülkelerine iltica için başvuranların sayısına dair son verilerin yer aldığı Üç Aylık İltica Raporu'nu (*Asylum Quarterly Report*) açıkladı. Bilindiği üzere sığınma, bir devletin toprakları üzerinde bu devlet tarafından verilen uluslararası korumanın bir şeklidir. Sığınma; özellikle ırk, din, uyruk, özel bir sosyal grup üyeliği veya politik düşünce sebebiyle zulme uğramaktan korkan ve vatandaşı olduğu ülkede ve/veya adresinde korunma ihtiyacı hisseden bir kişiye verilir.

AB-28'de ilk kez sığınma başvurusu yapan kişilerin sayısı 2017'nin 2'nci çeyreğinde, 2016'nın 2'nci çeyreği ile kıyaslandığında yüzde 254 azaldı ve 2017'nin 1'inci çeyreği ile kıyaslandığında da yüzde 11 azalış gösterdi. AB-28 içindeki AB üyesi olmayan ülkelere iltica başvurusu yapanların toplam sayısı 2017'nin 1'inci çeyreğinde 149.000'i buldu. Bu sayı 2016'nın aynı çeyreğinde 175.000 idi. 161.000 toplam iltica başvurusunun dışında (tekrarlayan iltica başvuruları da dâhil), 149.000'ini (yüzde 92) ilk kez başvuranlar oluşturdu.

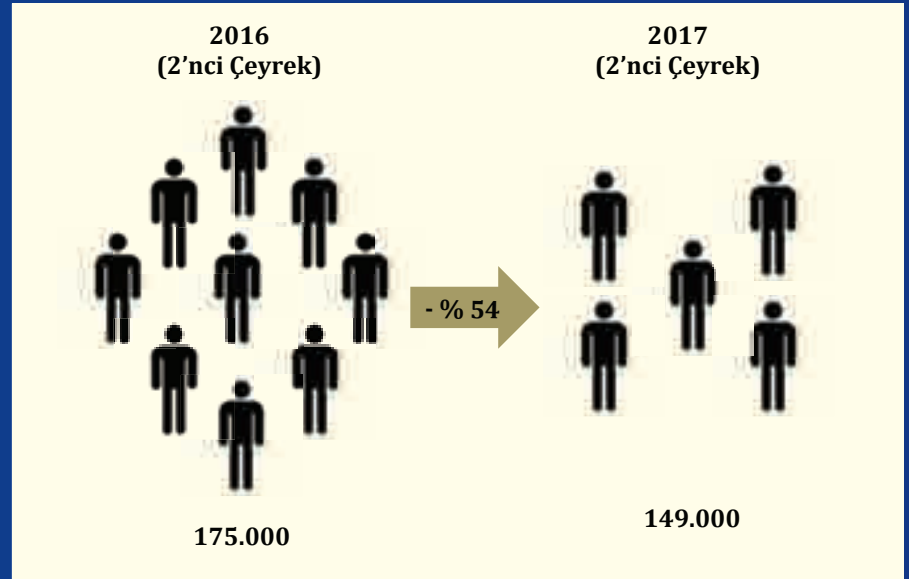
AB'den ilk kez iltica talebinde bulundu. En fazla iltica başvurusunda bulunan ülkeler Suriye (21.100 kişi) Nijerya (9.800 kişi) ve Afganistan (9.700 kişi) oldu. 2017'nin ikinci çeyreğinde ilk kez sığınma başvurusu yapan ülke vatandaşlarının sayısında 2016'nın 1'inci çeyreğine kıyasla kaydedilen azalışta Suriyeliler başı çekti (yüzde 80 azalış; 76.000 adet daha az başvuru), onları Afganlar (yüzde 80 azalış; 46.200 kişi) ve Iraklılar (yüzde 75 azalış; 27.300 kişi) takip etti. Bu durumun tam tersi olarak aynı dönemde Bangladeş (yaklaşık 1 kat; 2.600 kişi daha fazla), Gine (1 kat; 1.800 kişi daha fazla) ve Venezuela (yaklaşık 2 kat; 1.700 kişi daha fazla) vatandaşlarının sayısının

2017 2'nci Çeyrekte En Çok Göç Veren 10 Ülke

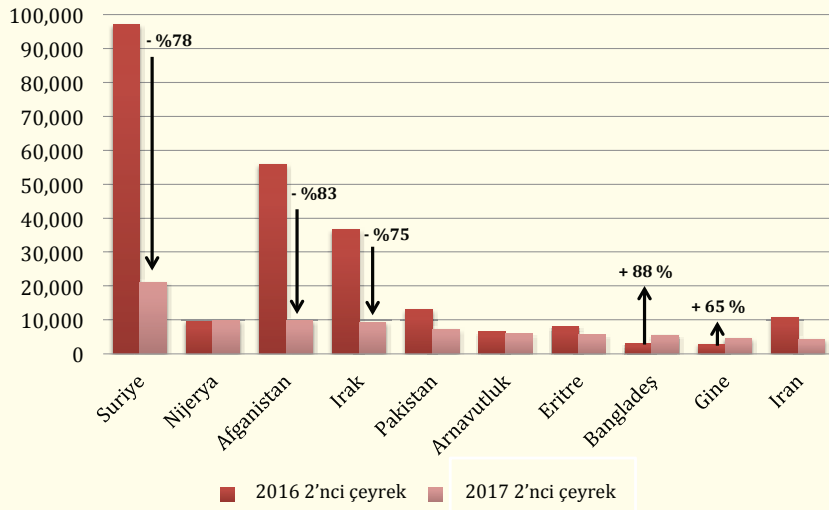

Nereden Geliyorlar?

Dünyada 145 ülkenin vatandaşları

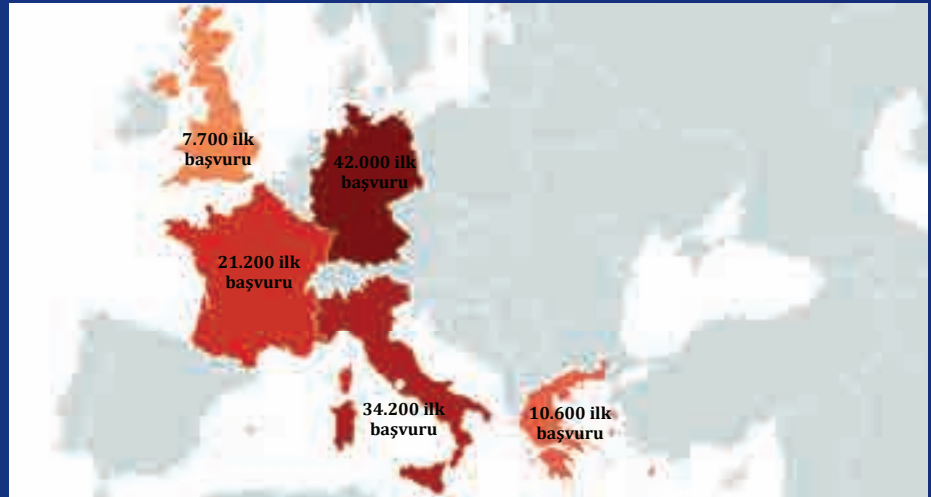
2016 ve 2017 2'nci Çeyreklerde AB'ye İltica Karşılaştırması

ülke olurken, onu Macaristan (14.200 daha az) ve Avusturya (5.300 daha az) takip etti. Aksine, 2017'nin 2'nci çeyreğinde, 2016'nın 2'nci çeyreği ile kıyaslandığında İtalya'da iltica arayışında olanların sayısı 7.500, Fransa'da 3.200 ve İspanya'da 3.000 kişi arttı.

İlgili dönemlerde Macaristan ilk kez iltica başvurusu yapanların sayısındaki en fazla azalışın kaydedildiği ülkeyken (yüzde 95 daha az) onu Polonya, Bulgaristan ve Almanya (her biri yüzde 80 daha az) takip etti. Romanya ise 2017'nin 2'nci çeyreğinde, 2016'nın 2'nci çeyreği ile kıyaslandığında ilk kez iltica başvurusu yapanların sayısında en fazla artış gösteren ülke oldu (6 kat fazla). ■

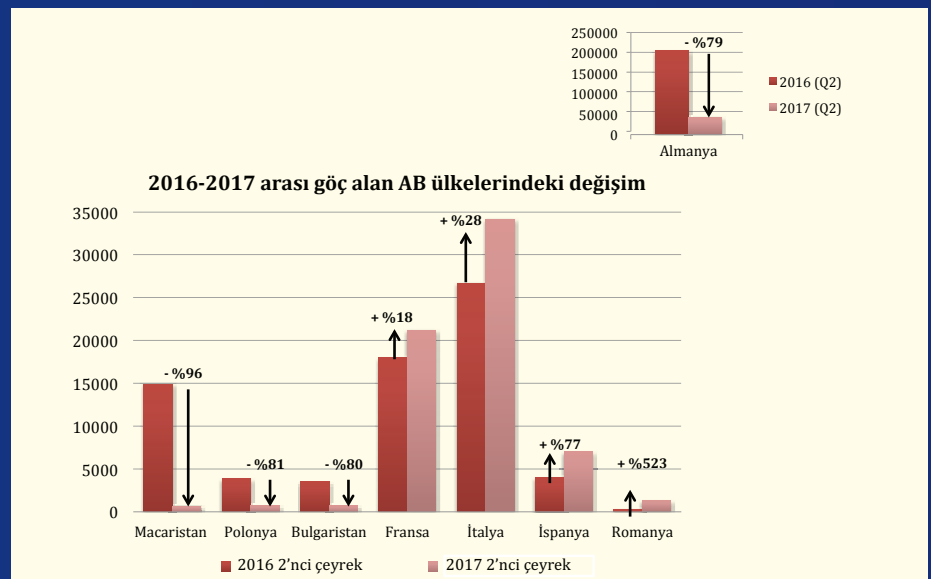
da artış görüldü. 2017'nin ikinci çeyreğinde AB'ye ilk kez iltica başvurusu yapan 21.000 Suriyelinin yaklaşık yüzde 50'si Almanya'da (9.700 kişi) ve yaklaşık yüzde 10'u Yunanistan'da (2.300 kişi) ve Avusturya'da kaydedildi (2.100 kişi). Benzer şekilde ilk kez iltica başvurusu yapan Nijeryalıların yüzde 70'i (6.700 kişi) İtalya'ya iltica başvurusu yaparken, Afganların yüzde 36'sı (3.500 kişi) Almanya'ya iltica başvurusunda bulundu. Suriyeliler, 15 AB üyesi ülkede iltica başvurusu yaptı.

Temel Hedef Ülkeler

2017'nin 2'nci çeyreğinde ilk kez iltica başvurusunun en fazla yapıldığı ülke Almanya oldu (42.000 kişi; AB üye ülkeleri içinde tüm başvuruların yüzde 28'i). Ardından İtalya (34.200; yüzde 23), Fransa (21.200; yüzde 14), Yunanistan (10.600; yüzde 7) ve Birleşik Krallık (7.700; yüzde 5) geliyor. Bu 5 üye ülke AB-28'e toplamda ilk kez başvuruların yüzde 80'ini oluşturuyor.

İltica başvurusu yapanların sayısındaki eğilim 2017'nin 2'nci çeyreğinde ülkeden ülkeye değişkenlik gösteriyor. Almanya (162.500 daha az başvuru) ilk kez başvuru yapanların sayısında en fazla azalışın kaydedildiği

AB-Ukrayna Ortaklık Anlaşması Zorlu Sürecin Sonunda Yürürlükte

Yeliz ŞAHİN
İKV Kıdemli Uzmanı

Ukrayna-AB Ortaklık Anlaşması'nın, AB'nin akdettiği en dramatik Ortaklık Anlaşması olduğu söylenebilir. Anlaşmanın sembolik önemini açıklamak için kısaca geçmişe göz atacağız.

Ukrayna ile AB arasında müzakerelerine 10 yıl önce başlanan Ortaklık Anlaşması, nihayet 1 Eylül 2017 tarihinde tüm hükümleriyle yürürlüğe girdi. Anlaşmanın siyasi hükümleri, Kasım 2014, Derin ve Kapsamlı Ticaret Alanı'na (*Deep and Comprehensive Free Trade Area-DCFTA*) yönelik ticari hükümleri ise Ocak 2016 itibarıyla uygulamaya koyulmuştu. Anlaşmanın imzalanması ve yürürlüğe girmesi sürecinde Rusya-Ukrayna-AB üçgeninde yaşananlar ışığında, 1 Eylül 2017 tarihinin Ukrayna için büyük sembolik öneme sahip olduğunu belirtmek gerekiyor. AB'nin akdettiği en dramatik Ortaklık Anlaşması¹ olarak bilinen Ukrayna-AB Ortaklık Anlaşma-

sı'nın sahip olduğu sembolik önemi anlayabilmek için biraz geriye gitmekte yarar var.

Ortaklık Anlaşması'nın Çalkantılı İmza Serüveni

1991 yılında Sovyetler Birliği'nden ayrılarak bağımsızlığını ilan eden Ukrayna ile AB arasındaki ilişkiler, 1994 yılında akdedilen Ortaklık ve İşbirliği Anlaşması (*Partnership and Cooperation Agreement*) zemininde ilerletilmekteydi. AB ile Ukrayna liderleri arasında ilişkilerin, siyasi işbirliğini, derin ve kapsamlı bir serbest ticaret alanının oluşturulmasını öngören Ortaklık Anlaşması temelinde ilerletilmesi konusunda mutabakata varılması üzerine

AB, Doğu Ortaklığı ülkeleriyle akdettiği “yeni nesil” ortaklık anlaşmalarından ilkinin müzakerelerine 2007 yılında Ukrayna ile başladı. Ukrayna’nın Dünya Ticaret Örgütü’ne üye olmasının ardından, 2008 yılında ise Ukrayna ile AB arasında DCFTA’ya yönelik müzakerelere başlandı. Müzakerelerin Aralık 2011’de tamamlanmasına karşılık Ortaklık Anlaşması’nın imza süreci, 2010 yılında iktidara gelen Rusya yanlısı Cumhurbaşkanı Viktor Yanukoviç yönetimi tarafından, eski Başbakan Yuliya Timoşenko başta olmak üzere muhalif birçok ismin siyasi güdümlü suçlamalarla yargılanarak hapse atılması nedeniyle sekteye uğradı. AB liderlerinin Aralık 2012’de ortaya

koyduğu gibi, Ortaklık Anlaşması’nın imzalanabilmesi; Ukrayna’nın uluslararası seçim standartlarına uyması, seçici adalet uygulamalarına son vermesi ve belirlenen reformları uygulamasına bağlı olacaktı.

Ukrayna’nın gerekli birtakım reformları kabul etmesi ve seçici adalet uygulamaları ile ilgili yüzeysel de olsa bazı adımlar atması sonucu Ukrayna-AB Ortaklık Anlaşması’nın 28-29 Kasım 2013 tarihlerinde Vilnius’ta gerçekleşen Doğu Ortaklığı Zirvesi’nde imzalanması perspektifi doğdu. Zirvenin arifesinde, Cumhurbaşkanı Yanukoviç’in Kremlin’den gelen baskı üzerine Ukrayna’yı anlaşmadan çektiğini açıklaması, Ukrayna’nın AB perspektifini

belirsizliğe sürüklerken ülkede tarihi olarak nitelendirilebilecek gelişmelerin başlangıcı olacaktı. Rusya, Kazakistan ve Belarus ile birlikte oluşturduğu Avrasya Ekonomik Birliği’ne (*Eurasian Economic Union*–EEU) Ukrayna’nın katılımının, söz konusu girişimin başarısı için hayati nitelikte olduğuna inanıyordu. Aynı yılın eylül ayında, Rusya’nın baskısıyla bir başka Doğu Ortaklığı ülkesi olan Ermenistan, AB ile Ortaklık Anlaşması imzalamaktan vazgeçtiğini açıklayarak, bunun yerine EEU’ya katılma kararı almıştı.

Yanukoviç’in Ortaklık Anlaşması’ndan çekilme kararı, AB ile bütünleşmenin, ülkelerinin modernizasyonu ve kalkınması için tek yol olduğuna inanan Batı yanlısı binlerce Ukraynalı’yı sokağa dökerek Euromaidan protestolarını başlatacaktı. Ukrayna 2004 yılındaki Turuncu Devrim’in ardından en büyük protestolara sahne olurken, Yanukoviç rejiminin düşmesi ve geçici hükümetin kurulması, Rusya’nın ülkeye müdahalesine ve Mart 2014’te ise Kırım’ı ilhak etmesine zemin hazırlayacak ve Ukrayna’nın doğusundaki Donbas bölgesinde halen sürmekte olan çatışmaların fitilini ateşleyecekti. AB ise Rusya’nın, Ukrayna’nın toprak bütünlüğü ve siyasi egemenliğini hedef alan hamlelerine yaptırımlarla karşılık verecekti. Bu arka plandan da anlaşılabilir gibi, Ortaklık Anlaşması, Ukrayna halkı için bürokratik bir metnin çok ötesinde anlam taşıyor.

Onay Süreci ve Hollanda’nın “Hayır”ı

Ukrayna-AB Ortaklık Anlaşması, nihayet Haziran 2014’te AB liderleri ile Ukrayna’nın Batı yanlısı yeni Cumhurbaşkanı Petro Poroşenko tarafından imzalanabildi. Anlaşmanın yürürlüğe girebilmesi için sırada, AB’de ve Ukrayna’daki iç onay süreçlerinin tamamlanması vardı. Ukrayna-AB Ortaklık Anlaşması, hem AB’nin hem de Üye Devletlerin yetkilerini ilgilendiren kar- ➤

Anlaşma, Kiev cephesinde AB üyeliği yolunda tarihi bir adım olarak değerlendirilse de AB'nin bu konuda herhangi bir taahhütte bulunmaktan kaçınması dikkat çekiyor.

ma nitelikte bir anlaşma olduğu için AB'nin yanı sıra 28 Üye Devletin de onayını gerektirmekteydi. Ukrayna-AB Ortaklık Anlaşması'nın geleceği, bu süreçte bir kez de 2016'nın ilk yarısında, dönemin AB Dönem Başkanlığı'nı üstlenen Hollanda'da gerçekleştirilen referandumdan çıkan "hayır" oyu nedeniyle tehlikeye girecekti.

Ukrayna-AB Ortaklık Anlaşması, Nisan 2015'te Hollanda Parlamentosunun alt kanadında, Temmuz 2015'te ise Parlamentosunun üst kanadı ve Hollanda Kralı Willem-Alexander tarafından onaylandı. Hollanda'da Temmuz 2015'te yürürlüğe giren yasaya göre 300 bin vatandaşın imzasıyla onaylanan yasal metinlere ilişkin istişari nitelikte referandum yolu açılabiliyor-

du. Yasadan istifade eden AB şüphecisi üç kuruluşun girişimiyle anlaşmanın referandumuna sunulması amacıyla 470 bin imza toplandı. Böylece, Ukrayna-AB Ortaklık Anlaşması, Nisan 2016'da düzenlenen istişari referandumda Hollanda halkının onayına sunuldu.

Hollanda'da geçerli sayılabilmesi için gerekli yüzde 30'luk eşiğin yalnızca 2 puan üzerindeki katılım düzeyiyle gerçekleşen referandumdan çıkan sonuç, 2005 yılındaki AB Taslak Anayasası referandumunu anımsattı. Hollandalıların yüzde 61'inin Anlaşma aleyhinde oy kullanması, anlaşmanın diğer ülkelerdeki onay sürecini yavaşlattı. Her ne kadar Ukrayna Ortaklık Anlaşması'na ilişkin referandum bağlayıcı nitelik taşımasa da, Mart 2017'de seçime gitmeye

hazırlanan Hollanda siyasi eliti, sonucun dikkate alması gerektiği kanısındaydı. “Hayır” cephesi; Anlaşma’nın, AB’nin kapılarını yolsuzluğun yaygın olduğu, fakir ve jeopolitik açıdan hassas konumdaki Ukrayna’ya açacağını ve böylece AB’yi Rusya’dan gelecek olası tehditlere karşı daha da savunmasız hale getireceğini savunuyordu. Referandum krizi, Hollanda’nın talebiyle Aralık 2016 tarihli AB Zirvesi’nde, Ortaklık Anlaşması’nın, Ukrayna’ya AB üyelik perspektifi sunmadığı, askeri yardım sağlama taahhüdü içermediği ve Ukraynalılara AB işgücü piyasasına erişim imkânı vermediğini belirten bir açıklamanın eklenmesiyle çözüme kavuşturuldu. Anlaşma, nihayet Mayıs 2017’de Hollanda Senatosu’nun üçte ikisinin lehte oyuyla kabul edildi.

İmzacı ülkenin siyasi, ekonomik ve sosyal normlarını AB değerleriyle uyumlu hale getirme amacı taşıyan ortaklık anlaşmaları -açıkça ifade edilmese de- AB üyeliğine giden yolun başlangıcı olarak görülüyor. Bu bağlamda AB’nin, Hollandalıların kaygısını Anlaşma’nın üyelik perspektifi içermediği yönünde bir açıklama getirerek yatıştırılmaya çalışması oldukça dikkat çekici.

11 Temmuz 2017 tarihinde AB Konseyi’nin Ortaklık Anlaşması’nın onaylanmasına ilişkin kabul ettiği kararlar, Ukrayna-AB Ortaklık Anlaşması’nın 10 yıllık serüveni de tamamlandı ve tüm hükümleriyle 1 Eylül 2017 tarihinde yürürlüğe girdi. Ortaklık Anlaşması ile bağlantılı son derece önemli bir gelişme, Ukrayna’nın Haziran 2017’de vatandaşları için Schengen Alanı’na vizesiz seyahat imkânı elde etmesi oldu.

Ortaklık Anlaşması Ne Getiriyor?

Ortaklık Anlaşması, AB ile Ukrayna arasındaki işbirliğini ve ticari ilişkileri derinleştirerek ortaklık kurmanın yanı sıra Ukrayna için kapsamlı bir reform gündemi ortaya koyması bakımından büyük önem taşıyor. AB’nin Ukrayna ile

angajmanında ülkedeki reform sürecini desteklemede kurumsal olarak eşgüdümlü hareket edebilmesini sağlamak amacıyla Nisan 2014’te kurulan Ukrayna Destek Grubu, Ortaklık Gündemi’nin uygulama aşamasını yakından takip ediyor.

Ukrayna-AB Ortaklık Anlaşması, AB’nin diğer ülkelerle imzaladığı benzer anlaşmalara kıyasla daha fazla alan kapsıyor. Ortaklık Anlaşması kapsamında, Ukrayna’nın; demokrasi, insan hakları, hukukun üstünlüğü, iyi yönetim, ticaret ve sürdürülebilir kalkınma alanlarında yapısal reformlar gerçekleştirilmesi öngörülüyor. Çevrenin korunması, sosyal kalkınma, ulaşım, tüketici hakları, fırsat eşitliği, eğitim ve kültür, sanayi ve enerji gibi alanlarda Ukrayna ile AB arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi de Ortaklık Anlaşması kapsamında hedeflenenler arasında. Tüm bunlara ek olarak anlaşmanın yürürlüğe girmesiyle birlikte; iki ortak arasında dış politika ve güvenlik, yargı, vergilendirme, bilim, teknoloji, eğitim ve dijital teknoloji alanlarında işbirliğinin ivme kazanması amaçlanıyor.

Bazı hükümleri 2014 yılı itibarıyla operasyonel hale gelen Ortaklık Anlaşması’nın AB’nin yetki alanındaki ticari hükümleri yani DCFTA, Ocak 2016’da uygulanmaya başlamıştı. AB Tek Pazarı, Avrupa Ekonomik Alanı ve AB ile muhtemel aday ülkeler arasında akdedilen ticari anlaşmalardan edinilen deneyimin ürünü olan DCFTA, AB ile Ukrayna’nın pazarlarının mal ve hizmet ticaretine açılmasının ötesinde, Ukrayna’nın; sağlık ve bitki sağlığı, fikri mülkiyet hakları, ticaret kolaylığı, kamu alımları, rekabet gibi alanlarda AB norm ve standartlarına uyum sağlamasını öngörüyor. Bunların yanında Anlaşmada, ticaretle ilgili enerji konularına yönelik bağlayıcı hükümler de bulunuyor. Avrupa Komisyonu verileri, DCFTA’nın yürürlüğe girmesinden bir buçuk yıl sonra Ukrayna ile AB arasında ticaretin yüzde 8,1 oranında arttı-

ğını ve AB’nin Ukrayna’nın en önemli ticaret ortağı olarak konumunu pekiştirdiğini ortaya koyuyor².

Anlaşma, Kiev cephesinde AB üyeliği yolunda tarihi bir adım olarak değerlendirilse de AB’nin bu konuda herhangi bir taahhütte bulunmaktan kaçındığı dikkat çekiyor. Ukrayna siyasi eliti, ülkenin 10-15 yıl içerisinde AB’ye üye olabileceği beklentisini taşıyor. Üye Devletler arasında Ukrayna da dâhil olmak üzere Doğu Ortaklığı ülkelerinin üyelik perspektifine yönelik görüş ayrılıkları bulunduğu dikkat çekiyor. Orta ve Doğu Avrupalı üye ülkeler, Doğu Ortaklığının AB genişleme politikasının daha hafif versiyonu olduğunu ve söz konusu ülkeleri AB üyeliğine daha iyi hazırlama amacını taşıdığını savunuyor³. Buna karşın Almanya, Hollanda ve Fransa gibi önde gelen AB ülkeleri, Ukrayna’nın olası AB üyeliği konusunda beklenti yaratılmaması uyarısında bulunuyor. Ukrayna’nın karşı karşıya olduğu jeopolitik zorluklar, yapısal sorunlar, Rusya faktörü ve AB’nin içerisinde bulunduğu durum, böyle bir olasılığı daha da zorlaştırıyor. Nitekim Hollanda referandumundan çıkan sonuç, Ukrayna’nın AB perspektifinin bazı ülkelerde benzer engellerle karşılaşabileceğinin habercisi. Mevcut koşullarda, Ortaklık Anlaşması AB’nin doğu periferisindeki Ukrayna’ya sunabileceği en büyük havuç; Ukrayna’nın ise AB ile ilişkilerinde ulaşabileceği en ileri nokta olma özelliği taşıyor. ■

¹ Volodymyr Yermolenko ve Ruslan Minich, “Ukraine’s reform drive is powering ahead”, Financial Times, 06.09.2017, <https://www.ft.com/content/3f3ab4b4-9229-11e7-bdfa-eda2431962c> Erişim tarihi: 12.09.2017

² Avrupa Dış İlişkiler Servisi, “Latest statistics: Ukraine’s trade with the EU boosted by the first full year of the Association Agreement”, 22.02.2017, https://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/21194/latest-statistics-ukraines-trade-eu-boosted-first-full-year-association-agreement_en Erişim tarihi: 12.09.2017

³ Leonid Litra, Irakli Porchkhidze ve Iulian Groza, “Background Paper: Upgrading the Eastern Partnership: Draft Policy Recommendations for the 2017 Eastern Partnership Summit”, Eastern Partnership Think Tank Forum 2017, 21-23.09.2017, Kişinev.

Dördüncü Sanayi Devrimi'nde Kadın Çalışanlar

Dergimizin önceki sayısında, İKV tarafından düzenlenen "Gümrük Birliği'nin Modernizasyonu ve Sanayi 4.0" başlıklı toplantının çıktılarıyla birlikte Türkiye'nin teknoloji ve inovasyon odaklı Dördüncü Sanayi Devrimi'ndeki konumunu irdelemiştik. Bu sayımızda ise Siemens Türkiye Sürdürülebilirlik Şefi Esra Kent, Dördüncü Sanayi Devrimi'nin cinsiyet eşitliği üzerine olası etkilerini bizimle paylaşırken, mevcut eşitsizlikleri gidermek için yapılması gerekenleri Siemens Türkiye örneğinde aktarıyor.

Esra KENT
Siemens Türkiye CSO

Teknolojiye bağlı iş alanlarında çalışan kadınların güçlendirilmesi, kalkınma çabalarının hedeflenen noktalara ulaşması ve istenen etkinin gerçekleşmesi açısından büyük bir önem taşıyor. Her sanayi devriminde olduğu gibi, işletmelerin iş yapış şekillerine büyük değişimler getiren Sanayi 4.0 sürecinde de bazı mesleklere duyulan ihtiyaç ortadan kalkarken yeni iş kolları doğuyor. Dördüncü Sanayi Devrimi'nin ezber bozan inovatif yapısı, yeni bir teknoloji algısı oluşturup yeni yetkinliklere duyulan ihtiyacı artırırken, taşıdığı potansiyele bağlı olarak çok önemli bir fırsatı da beraberinde getiriyor: Endüstriyel istihdamda cinsiyet eşitliğinin sağlanması. Sanayi 4.0'ın sunduğu dönüşüm kapsamında Türkiye'nin nitelikli işgücü yetiştiren, ürettiği değerleri ihraç eden ve hem bölgede hem küresel arenada söz sahibi bir ülke haline gelmesi için, eğitim

alanında özellikle kız öğrencilerin teknoloji bilimlerine teşvik edilmesi çok önemli.

Sanayi 4.0'da Nitelikli İş Gücünün Önemi

Sanayi 4.0 yatırımlarının kısa vadede yüzde 6 istihdam artışı sağlayacağı, uzun vadede ise başta bilgisayar teknolojileri (BT) ve mekatronik alanlarında olmak üzere nitelikli iş gücü talebini ciddi düzeyde yükselteceği öngörülmüyor. Bu beklentiler, rutin imalat ve sanayi işlerinin ortadan kalkacağına sinyalini verirken, sanayi istihdamında da bilgi ve zihinsel becerilerin fiziksel güçten daha fazla önem kazanacağını gösteriyor. Sanayi 4.0 ile gelen yeni iş olanakları doğrultusunda özellikle fen bilimleri alanında multidisipliner yaklaşımların benimsenmesi; elektrik, elektronik, makine mühendisliği ve bilgisayar bilimlerini bir araya getiren mekat-

ronik alanında yeni eğitim programlarının oluşturulması büyük bir önem taşıyor. Nesnelerin İnterneti, Büyük Veri, Bulut Bilişim, Artırılmış Gerçeklik ve Siber Güvenlik gibi Sanayi 4.0'ı oluşturan başlıca bileşenleri göz önüne aldığımızda, birçok çalışanın önümüzdeki on yıllık süreçte makineler ile birlikte çalışmak zorunda kalacağını, insanlar tarafından yapılan çoğu işin makineler tarafından yapılacağını görüyoruz.

Diğer taraftan, iş dünyasında kadın-erkek eşitsizliği halihazırda endişe verici boyutlardayken teknoloji ve sayısal bilimler alanındaki eğitim ve mesleklerde de erkeklerin ağırlıkta olması, endüstrinin yakın geleceğine dair projeksiyonlarda kadın çalışanlar için olumsuz senaryolar yansıtıyor.

Kadınların eğitimde ve çalışma hayatında bu alanlara teşvik edilip desteklenmesi yönündeki çalışmalar ve yatırımlar yapılması, bizi geleceğe güçlü bir şekilde hazırlayacaktır. Çünkü bu her şeyden önce ülke ve toplum genelinde bir yatırım; cinsiyet eşitliğinin yaygın olduğu ülkelerin ekonomileri daha rekabetçi ve daha çabuk büyür. Bunun aksine, kadınların iş dünyasında yeterince temsil edilmediği ülkelerde kalmama tam anlamıyla sürdürülebilir olmaz.

Kadınların İş Gücüne Katılımı

Dünya Ekonomik Forumu 2016 konferansında tartışmaya açılan ve Dördüncü Sanayi Devrimi'nin kadınların çalışma yaşamına katılımını nasıl etkileyeceğini inceleyen "Endüstride Cinsiyet Ayrımı Raporu"na¹ göre, gelecek beş yıl içinde 3 milyon kadının işini kaybetmesi bekleniyor. İş dünyasında kadın-erkek eşitsizliğinin daha da karmaşık hale geleceği uyarısını yapan rapor, kadınların iş yaşamında liderlik pozisyonlarına gelme şansının da erkeklere kıyasla çok daha düşük olduğunu gösteriyor.

Türkiye'deki tablo da maalesef bu öngörülerini destekler nitelikte; istihdamda kadın-erkek çalışan sayıları arasında büyük bir fark bulunuyor. 2016 TÜİK verilerine göre Türkiye'de maaşlı çalışan erkeklerin oranı yüzde 69, kadınların oranı yüzde 30 seviyelerinde iken Dünya Ekonomik Forumu'nun "2016 Küresel Cinsiyet Uçurumu

Raporu"², Türkiye'nin 144 ülke arasında 130'uncu sırada geldiğini gösteriyor. Konu teknoloji olduğunda ise bu fark daha da belirginleşiyor. Bunu aşmak için çözümlerin geliştirilmesi ve uygulanması acil bir zorunluluk taşıyor. Henüz başlangıç aşamalarında olan Sanayi 4.0'ın gerisinde kalmamak için ülkemizde altyapı ve teknoloji yatırımlarının yanı sıra istihdam ve eğitime yönelik çalışmalar da yapılmalı.

Sanayi 4.0 ile kadın çalışan oranının yükseltilmesi için sunulan büyük fırsatın hayata geçirilmesinde, özel sektöre de önemli bir sorumluluk düşüyor. Kurumlar, insan kaynakları politikalarında bu konuya odaklanarak kadınların güçlendirilmesine yönelik stratejiler geliştirebilir ve dijitalleşen dünyanın yeni iş alanlarında kadınların desteklenmesini sağlayabilir. Eğitim kurumları, sanayi ve STK'lar da birlikte hareket edebilir. Zira olumsuz senaryoların aksine, birçok öngörülü şirket, kadınların yeteneklerini gelecekteki iş gücü stratejileri için çok önemli buluyor ve dijitalleşme sürecinde ekibinde daha fazla kadına yer vermek istiyor.

Siemens'in Katkıları

Yeni endüstri devriminin ihtiyaçları doğrultusunda en hızlı büyüyen alanlardan biri olan STEM (bilim, teknoloji, mühendislik ve matematik) dallarına kadınların katılımını artırmak için öncelikle kız öğrencilerin sayısal bilimler eğitimine yönlendirilmesi ve bu konuda teşvik edilmesi, zaten bu alanda çalışan kadınlara da fırsat eşitliği ve imkânlar sunulması gerekiyor. Sanayi 4.0 yolculuğunda Türkiye'nin rehberi olma misyonunu üstlenen Siemens de bu doğrultuda kadın çalışanların güçlendirilmesine yönelik çalışmaları ve istihdamda fırsat eşitliği sağlayan uygulamalarıyla bir örnek teşkil ediyor.

Siemens Türkiye bir teknoloji ve mühendislik şirketi olarak kadın mühendislerin sayısının artmasına büyük önem veriyor. Bu amaçla yürüttüğü çalışmalara bu yıl 8 Mart'ta bir yenisini daha ekleyerek daha önce çeşitli projelerde işbirliği yaptığı Türk Eğitim Vakfı (TEV) ile bir burs programına imza attı. Bu program çerçevesinde Siemens Türkiye, mühendislik

lisans ya da yüksek lisans öğrencisi genç kızların 1 yıllık eğitim masrafını karşılamak üzere bağışta bulundu.

Diğer taraftan Uluslararası Çalışma Örgütü (*International Labour Organization-ILO*) 2015 yılı raporu³, yönetici konumundaki kadınların oranını yüzde 12,2 olarak açıklarken, bu oran Siemens Türkiye'de yüzde 21,2 seviyesinde bulunuyor; diğer bir deyişle, yaklaşık her beş yöneticiden biri kadın. Kadın çalışan oranının yüzde 23,8 olduğu Siemens Türkiye'de mavi yakalı işlerde yüzde 13,21 olan kadın çalışan oranı mühendislerde yüzde 18,94'e yükseliyor. Siemens Türkiye'nin Ar-Ge merkezlerinde ise insan kaynağının yaklaşık yüzde 25'i kadın çalışanlardan oluşuyor.

Kadınlara ve engelli bireylere karşı pozitif ayrımcılığı destekleyen Siemens; aynı konum için, aynı becerilere sahip adaylar arasında kadın ya da engelli çalışanları işe almayı tercih ediyor. Bu uygulama Siemens Türkiye'ye çeşitli ödüller de getirdi. PwC'nin yaptığı denetim sonucunda KAGİDER'den "Fırsat Eşitliği Sertifikası" almaya hak kazanmış ilk şirket olan Siemens Türkiye, 2013 yılında da Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca verilen "İş Hayatında Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ödülü"nü sahibi oldu.

Kendi bünyesindeki kadın çalışan oranını ve mühendis sayısını yükseltmek için çeşitli politikalar geliştiren Siemens Türkiye, 2023 yılına kadar kadın yönetici oranını yüzde 30 seviyesine yükselterek iş dünyasında kadın-erkek eşitliğini sağlamaya yönelik önemli bir adım atmaya hedefliyor. Ve bu hedef, hiç kuşkusuz, şirketimizin Sanayi 4.0 vizyonunu da kapsıyor. Siemens Türkiye, teknoloji alanında kadın çalışanların artması için eğitim yatırımları, teşvik ve bilinçlendirme çalışmalarını hız kesmeden sürdürüyor. ■

¹ "The Industry Gender Gap, Women and Work in the Fourth Industrial Revolution, 2016"; http://www3.weforum.org/docs/WEF_FOJ_Executive_Summary_GenderGap.pdf

² "The Global Gender Gap Report, 2016" http://www3.weforum.org/docs/GGGR16/WEF_Global_Gender_Gap_Report_2016.pdf

³ "World Employment and Social Outlook: Trends 2015"; http://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---dgreports/---dcomm/---publ/documents/publication/wcms_337069.pdf

Artan Küresel Tehditlere Uluslararası Toplumdan Tepkilerin Gölgesinde 72'nci BM Genel Kurulu

Merve ÖZCAN
İKV Uzman Yardımcısı

Dünya liderlerini buluşturan BM Genel Kurulu'nun 72'nci dönem oturumunda; nükleer denemeler, iklim değişikliği ve Arakan krizi öne çıkan konular arasında yer aldı.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından 51 üye ile kurulan ve 2011 yılı itibarıyla 193 üyeye ulaşan BM; Genel Kurul, Güvenlik Konseyi (BMGK), Ekonomik ve Sosyal Konsey, Vesayet Konseyi, Uluslararası Adalet Divanı ve Genel Sekreterlik olmak üzere altı ana organdan oluşuyor. "Uluslararası parlamento" olarak nitelendirilen ve diğer beş organın başında yer alan BM Genel Kurulu'nun görevleri; BM bütçesini gözden geçirmek, BMGK geçici üyelerini atamak, BM'nin diğer bölümlerinden raporlar almak ve genel kurul adı altında tavsiye kararları çıkarmak olarak özetlenebilir. BM'nin sorumlulukları ise dünya barışı ve güvenliğini sağlayıcı tedbirleri görüşmek, devletlerarası çatışmaları önleyici önerilerde bulunmak, devletlerin silahlanmaması konusunda ve silahlanma denetimiyle ilgili görüşler sunmak ve

ülkeler arası her türlü sorunun barışçıl yollarla çözülmesi konusunda önerilerde bulunmak olarak sıralanıyor. BMGK'yi ilgilendiren barış ve güvenlik konuları dışında her konuda tavsiyelerde bulunabilen BM Genel Kurulu'nda alınan kararlar, BMGK'nin beş daimi üyesi olan Rusya, ABD, Birleşik Krallık, Fransa ve Çin tarafından veto edilebilir. Hatırlanacağı üzere bu durum 69'uncu BM Genel Kurulu'nda Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından "Dünya beşten büyüktür" sözleriyle eleştirilerek Türkiye ve dünya kamuoyunda büyük yankı uyandırmıştı.

BM Genel Kurulu 72'nci Oturumunun Gündem Maddeleri

İlk oturumu 1946 yılında yapılan BM Genel Kurulu'nun 12 Eylül 2017'de

başlayan ve Eylül 2018'e kadar sürecek olan 72'nci Dönem Başkanlığı'na 193 ülkenin oy çokluğuyla Slovakya Dışişleri ve Avrupa İşlerinden Sorumlu Bakanı Miroslav Lajčák seçilmişti. Lajčák, 72'nci dönem açılış konuşmasında, bu yılın ana gündem maddelerini altı başlık altında topladı: insanlar, barış ve korunma, göç, sürdürülebilir kalkınma hedefleri ve iklim değişikliği, insan hakları ve kalite. Teması "İnsana Odaklanma: Sürdürülebilir Bir Dünyada Herkes İçin Barış ve İnsanca Bir Yaşam İçin Mücadele" olan 72'nci BM Genel Kurulu'nda Kuzey Kore'nin nükleer denemeleri, Arakan krizi, terörizm, iklim değişikliği, göç, kadınların ekonomik güçlendirilmesi, yoksullukla mücadele ve sürdürülebilir kalkınma gibi küresel gündemi yakından ilgilendiren pek çok konu ele alındı. 19-25 Eylül 2017 tarihleri arasında düzenlenen, 120'den

fazla devlet ve hükümet başkanının katıldığı 72'nci BM Genel Kurulu Genel Görüşmeleri, liderlerin çok sayıda ikili ve heyetler arası görüşmesine ev sahipliği yaptı.

BM Genel Sekreteri António Guterres'in Genel Kurul öncesinde, son dönemde karşılaşılan en ciddi kriz olarak nitelendirdiği Kuzey Kore'nin nükleer füze denemeleri, dünya liderlerinin ajandalarındaki ilk maddeyi oluşturdu. Kuzey Kore'nin bu yılın başından beri artan denemeleri, 2006'dan bugüne kadar gerçekleştirdiği en güçlü ve altıncı deneme olan 3 Eylül 2017 tarihli nükleer denemesinde görüldüğü üzere hem deprem gibi doğal afet risklerini artırıyor hem de Vaşington ve Pyongyang arasındaki siyasi gerginliği her geçen gün tırmandırıyor. Bu denemenin ardından acil olarak toplanan BMGK;

Kuzey Kore'ye petrol ürünleri ihracatını sınırlayan, Kuzey Koreli işçilerin çalışma izinlerinin yenilenmemesini içeren ve bu ülkenin en büyük gelir kaynağı olan kömür ihracatıyla beraber tekstil ihracatını da yasaklayan yeni yaptırımları kabul etmişti.

Kuzey Kore'nin dışında, Myanmar ordusunun ve aşırılıkçı Budistlerin, ülkenin Bangladeş sınırındaki Arakan eyaletinde yaşayan Müslümanları hedef alan saldırıları ve 400 binden fazla Müslümanın Bangladeş'e sığınmak zorunda kaldığı Arakan krizi de BM Genel Kurulu'nun 72'nci oturumunun gündem maddelerindendi. Diğer bir konu ise Donald Trump'ın Paris Anlaşması'ndan 1 Haziran 2017'de ABD'nin çekileceğini açıklamasıyla gündeme oturan ve geçtiğimiz günlerde Karayipler, Küba ve ABD'de ciddi can ve mal kayıplarına yol açan Irma ve Harvey kasırgalarıyla dünyanın karşı karşıya kaldığı en ciddi tehditlerden biri olduğunu hatırlatan iklim değişikliğiydi.

Trump İlk Kez BM Sahnesinde

ABD Başkanı seçildikten sonra attığı her adım, aldığı her karar ve söylediği her söz olay olan Donald Trump'ın BM Genel Merkezi'nde düzenlenen 72'nci Genel Kurul'da yaptığı ilk konuşma, büyük yankı uyandırdı. Türkiye, Ürdün ve Lübnan'a mültecilere gösterdikleri misafirperverlikten ötürü teşekkür ederek konuşmasına başlayan ABD Başkanı, bazı ülkelere karşı aynı dili kullanmadı. Kuzey Kore'nin nükleer ve balistik füze denemeleriyle tüm dünyayı tehdit ettiğini söyleyen Trump, ABD'nin tehditler karşısında pasif kalmayacağını vurguladı. Rusya'ya ve Çin'e, BMGK'nin Kuzey Kore'ye karşı yaptırımları kabul etmesine verdikleri destek dolayısıyla teşekkür eden ABD Başkanı, "roket adam" benzetmesi yaptığı Kuzey Kore lideri Kim Jong-un rejimini, ABD için bir tehdit oluşturması durumunda yok etmekten başka seçeneklerinin kalmayacağı yönünde oldukça sert bir açıklamada bulundu. Dünya genelinde ►►

KÜRESEL GÜNDEM

Cumhurbaşkanı Erdoğan, OECD tarafından hazırlanan *Global Humanitarian Assistance Report 2017*'ye göre Türkiye'nin 2016'da 6 milyar dolar ile en çok insani yardım yapan ikinci ülke olduğunu ve bunun GSMH'sinin yüzde 0,75'ine tekabül etmesiyle bu sıralamada birinci olduğunu ifade etti.

artmakta olan terörizmin de altını çizen Trump, her liderin kendi devletinin çıkarlarını koruma hakkı olduğunu bir kez daha hatırlatarak "önce Amerika" yaklaşımından taviz vermedi.

ABD Başkanı'nın BM Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmanın satır aralarında; ABD'nin, Küba'da hükümet birtakım reformları hayata geçirmedeği müddetçe ülkeye yönelik yaptırımları sürdüreceği ve Venezuela'daki sosyalist diktatörlük karşısında da adım atmaktan çekinmeyeceği mesajları öne çıktı. Trump'ın eleştirilerine maruz kalan bir diğer ülke ise İran oldu. Hatırlanacağı üzere, eski ABD başkanlarından George W. Bush 11 Eylül sonrası, 2002 yılında yaptığı ulusa sesleniş konuşmasında "şer eksenini" ve "haydut devlet" tanımlarını kullanarak Kuzey Kore, İran, Küba,

Myanmar, Zimbabve ve Irak gibi ülkelerin bu ekseninde olduklarını ifade etmişti. Trump da konuşmasında haydut devlet dediği İran'ı teröre destek vermekle suçlayarak; İran ile P5+1, yani BMGK'nin beş daimi üyesi ve Almanya, arasında 2015 yılında imzalanan ve İran'ın nükleer silah sahibi olmasının engellenmesini amaçlayan anlaşmayı "ABD için utanç kaynağı" olarak değerlendirdi.

ABD Başkanı'nın diğer bir eleştirisi ise devletlerin orantısız şekilde BM bütçesini karşılamasına geldi. 2016-2017 BM bütçesine göre, yüzde 23 ile ilk sırada yer alan ABD'yi, yüzde 9,7 ile Japonya, yüzde 7,9 ile Çin ve yüzde 6,4 ile Almanya izliyor. Genel Kurul tarafından iki yıllık dönemler halinde onaylanan bütçe, üye ülkelerin katkı payları ödeme güçlerine göre belirlenerek; zengin ülkelerin daha çok, yoksul ülkelerin daha az ödemesine olanak sağlıyor. Ancak Trump BM'nin 2000 yılından bu yana bütçesinin yüzde 140, çalışan sayısının da iki katından fazla artmasına rağmen elde edilen neticelerin tatmin edici olmaması sebebiyle BM'de reform yapılması gerektiğini savunuyor. Trump bu doğrultuda, BM Genel Sekreteri António Guterres'in de destek verdiği 10 maddelik bir siyasi niyet bildirgesi sundu. 193 ülkeden 128'si tarafından imzalanan bildirme, özellikle Rusya tarafından üyeler arasında diyaloga dayanarak hazırlanmadığı ve tek kutuplu dünyayı amaçladığı gerekçesiyle eleştirildi.

Donald Trump'ın BM Genel Kurulu'nda yaptığı konuşma, pek çok tepkiyi de beraberinde getirdi; en fazla merak edilen şüphesiz Kuzey Kore'nin tepkisiydi. BM Genel Kurulu için New York'ta bulunan Kuzey Kore Dışişleri Bakanı, Trump'ın savaş ve yaptırım tehditlerinin başarılı olamayacağını belirtti. Devamında ise Kuzey Kore lideri Kim Jong-un ve Trump arasında kimi zaman fazlasıyla sertleşebilen bir söz düllosu başladı. Bunun ne boyutlara ulaşabileceği ise merak konusu. İsveç Dışişleri Bakanı tarafından yanlış

zamanda, yanlış izleyiciye, yanlış bir sesleniş olarak değerlendirilen konuşma; Venezuela Dışişleri Bakanı tarafından ise savaş, ülkeleri yok etme ve ambargolarla dolu olması sebebiyle “dünya için üzücü” şeklinde yorumlandı. Bunların aksine İsrail Başbakanı Benjamin Netanyahu, Trump’ın konuşmasını BM ile olan 30 yıllık tecrübesindeki en cesur konuşma olarak değerlendirdi.

AB Cephesi Daha İlimli

BM Genel Kurulu 72’nci oturumuna ilk kez katılan diğer bir lider ise Mayıs ayında Fransa Cumhurbaşkanı seçilen Emmanuel Macron’dur. Londra merkezli düşünce kuruluşu Avrupa Dış İlişkiler Konseyi (*European Council on Foreign Relations*) uzmanı Richard Gowan’a göre çok taraflılığın sembolü olarak BM Genel Kurulu’na gelmesi beklenen Macron’un, kendisini Trump’ın ABD Başkanı seçilmesiyle yavaş yavaş boşalan küresel yönetim koltuğunda alternatif bir lider olarak konumlandırması bekleniyordu. Nitekim Trump’ın konuşmasında hiç yer vermeyerek sosyal medyada tepki topladığı Arakan krizi konusunda Macron, BM Genel Kurulu’nda yaptığı konuşmada, bu etnik temizliğin bir an önce durdurulması gerektiğini vurguladı. Sığınmacıların korunmasının ahlaki bir sorumluluk olduğunu kaydederek takdir toplayan Fransa Cumhurbaşkanı, ülkesinin bu konuda adım atacağını ifade etti. Macron ayrıca Suriye’den Mali’ye, Irak’tan Libya’ya dünyada artan terör olaylarını ve insan hakları ihlallerini kınadı. Arakan krizine benzer şekilde, Trump’ın konuşmasında yer vermediği iklim değişikliğine de değinen Macron, ABD’nin Paris Anlaşması’na geri dönmesi temennisinde bulundu. Kuzey Kore konusunda ise Trump’ın aksine, sorunun diplomatik yollarla çözülmesi gerektiğinin altını çizdi. Son olarak, ABD tarafından utanç kaynağı olarak nitelendirilen İran ile imzalanan nükleer anlaşmayı faydalı bulduğunu ekleyerek, yerine bir şey koyulmadan iptalinin hata olacağını belirtti.

AB adına söz alan AB Konseyi Başkanı Donald Tusk ise konuşmasında; kurala dayalı küresel güvenliğin bel kemiği olarak gördüğü BM’nin güçlendirilmesini, Kuzey Kore’deki nükleer silahların yok edilmesini, mülteci kriziyle mücadelede AB’nin katkısını ve insan kaçakçılığıyla mücadele konusunda yapılabilecekleri ele aldı. Ayrıca, Donald Tusk BM Genel Kurulu’nda yaptığı konuşmada, teröre ve radikalleşmeye karşı mücadelenin artırılması, Paris Anlaşması’nın bir an önce tamamıyla uygulanması ve BM’nin 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Gündemi hedeflerine erişilmesi temennisinde bulundu. BM’ye inancının tam olduğunu kaydeden AB Konseyi Başkanı, pek çok küresel tehditle karşı karşıya olunan bu dönemde, AB’nin BM ile işbirliğinden ödün vermeyeceğini ve bu sebeple BM bütçesinin yaklaşık üçte birini karşıladığını belirtti.

Öte yandan, Donald Trump’a benzer şekilde Tusk da BM’nin daha az bürokratik ve daha fazla çözüm odaklı hale getirilmesi amacıyla gündeme gelen reform ihtiyacına katıldığını vurguladı. Kasım ayında yapılacak olan AB-Afrika Zirvesi öncesinde AB Konseyi Başkanı, Afrika ülkeleriyle güvenlikten terörizme, ekonomik büyümeden istihdam imkânlarının yaratılmasına kadar pek çok konuda işbirliği yapmaya hazır olduklarının da altını çizdi.

Türkiye İnsani Yardımında Dünya Lideri

72’nci BM Genel Kurulu’nda konuşan Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan; dünyada artmakta olan terörizm, yabancı düşmanlığı, İslamofobi ve radikalizm karşısında çözümün BM çatısı altında yürütülecek işbirlikleri olduğunu ifade ederek sözlerine başladı. Yedinci yılına giren Suriye iç savaşında uluslararası camiayı Suriyelileri yalnız bırakmakla eleştirirken, Türkiye’nin insan odaklı dış politikasına ve sığınmacılara gösterdiği misafirperverliğe değindi. Türkiye’nin bu süreçte harcamış olduğu yaklaşık 30 milyar dolar karşısında,

AB’nin mültecilerle ilgili yapılan anlaşma kapsamında taahhüt ettiği 3 milyar avroya ve ilave 3 milyar avrodan sadece 830 milyon avroyu gönderdiğini açıklayarak uluslararası camiayı bu konuda somut adımlar atmaya çağırdı. Benzer şekilde, sadece Türkiye’deki değil, tüm dünyadaki ihtiyaç sahiplerine çeşitli kurum ve kuruluşlar aracılığıyla ulaşılmaya çalışıldığının altını çizdi. Cumhurbaşkanı Erdoğan, OECD tarafından hazırlanan *Global Humanitarian Assistance Report 2017*’ye göre Türkiye’nin 2016’da 6 milyar dolar ile en çok insani yardım yapan ikinci ülke olduğunu ve bunun GSMH’sinin yüzde 0,75’ine tekabül etmesiyle bu sıralamada birinci olduğunu ifade etti.

Cumhurbaşkanı Erdoğan, IŞİD’e karşı yürütülen operasyonlar, Katar krizi ve Filistin sorunu hakkında da görüşlerini paylaştı. Arakan krizine de konuşmasında bolca yer veren Cumhurbaşkanı Erdoğan, uluslararası toplumu tıpkı Suriye krizinde olduğu gibi vatandaşlık hakları bile olmayan Arakanlı Müslümanların yaşamakta olduğu krizde de üstüne düşeni yapmamakla eleştirdi. Cumhurbaşkanı Erdoğan ayrıca TİKA’nın bölgeye yardım götürülen ilk yabancı kuruluş olduğu bilgisini paylaştı. Kuzey Kore ile ABD arasında gerilimi gittikçe tırmandıran nükleer ve balistik füze denemelerinin sebep olduğu krize de değinen Erdoğan, Türkiye’nin, nükleer silahların her türlü süresine karşı olduğunu ifade etti. Cumhurbaşkanı Erdoğan, uzun süredir devam eden ve sonuçsuz kalan Kıbrıs görüşmeleri konusunda, Türkiye’nin, Kıbrıs Türklerinin haklarını gözetecek her türlü teklifi değerlendirmeye açık olduğu mesajını verdi. “Dünya beşten büyüktür” eleştirisini bu Genel Kurul’da da yineleyen Cumhurbaşkanı Erdoğan, pek çok lider gibi BMGK’nin yapısında reformlara ihtiyaç olduğunu vurgusuna ek olarak, İkinci Dünya Savaşı sonrasındaki düzenin değişmesi sebebiyle 5 daimi üye yerine 20 üyeli bir yapı önerisinde bulundu. ■

Erasmus+ Merkezi Çağrılar

Erasmus+ Merkezi Çağrılar, Avrupa ölçeğinde sektörler için ortaklık sağlaması, gerçekleştirilen projelerin sonuçlarının politikaya dönüşme olasılığının fazla olması ve sektörlerin geliştirilmesine katkı sunması bakımından büyük öneme sahip.

Türkiye Ulusal Ajansı

Ülkemizin 2004 yılından itibaren katılım sağladığı Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları 2014-2020 yılları arasında Erasmus+ adıyla yürütülüyor. Erasmus+ Programı okul eğitimi, yükseköğretim, mesleki eğitim, yetişkin eğitimi, gençlik ve spor alanlarında bireylere ve kurumlara hibe desteği sağlıyor. Program, eğitim, gençlik ve spor alanında faaliyet gösteren kurum/kuruluşlar, işletmeler, eğitim çalışanları, sivil toplum örgütleri, örgün eğitim öğrencileri, gençler ve gençlik çalışanları gibi çok geniş yelpazeden bir hedef kitleye hitap ediyor. Bu sayıdaki yazımızda, Erasmus+'ın yaygın olarak bilinen ülke merkezli faaliyetlerinden farklı olarak daha az tanınan Merkezi Çağrılar'dan bahsetmek istiyoruz.

Erasmus+ Programındaki tüm faaliyetler, Ülke Merkezli ve Merkezi Çağrılar olmak üzere iki başlıkta sınıflandırılıyor. Ülke Merkezli Çağrılar için başvurular; başvuru sahibinin bulunduğu ulusal ajansa yapılırken; Erasmus+ Merkezi Çağrılar kapsamında başvurular doğrudan Avrupa Komisyonu Eğitim, Görsel-İşitsel, Kültür Yürütme Ajansı (*Education, Audiovisual and Culture Executive Agency, EACEA*) tarafından alınıyor. Erasmus+ Merkezi Çağrılarının öncelikleri, hedefleri ve teknik özellikleri Avrupa Komisyonu Yürütme Ajansı tarafından belirleniyor. Bununla birlikte başvuru alma ve değerlendirme süreçleri de Yürütme Ajansı tarafından gerçekleştiriliyor. Bu anlamda Yürütme Ajansının, Avrupa Komisyonu-

nun “Ulusal Ajans”ı olarak görev yaptığını söylemek mümkün.

Erasmus+ Merkezi Çağrılar, proje deneyimi olan ve kurumsal kapasitesi yüksek kuruluşlarımızın rahatlıkla başvuru yapabilecekleri bir alan olarak ortaya çıkıyor. Merkezi Çağrılar, Avrupa ölçeğinde sektörlere yön veren kurum ve kuruluşlarla ortaklık sağlaması, gerçekleştirilen projelerin sonuçlarının politikaya dönüşme olasılığının fazla olması ve sektörlerin geliştirilmesine katkı sunması bakımından büyük öneme sahip.

Erasmus+ Merkezi Çağrılar;

- Her yıl yayınlanan Erasmus+ Program rehberinde yer alan çağrılar,
- İhtiyaçlar doğrultusunda Yürütme Ajansı tarafından belirlenen konu ve kurallara göre çıkılan çağrılar ve
- Özel eylemler adı verilen Spor ve Jean Monnet desteklerini kapsıyor.

Erasmus+ Program rehberinde yer alan başlıca Merkezi Çağrılar şu şekilde belirtilebilir:

- Eğitim ve gençlik alanındaki sivil toplum kuruluşlarının gönüllü çalışmalar için başvurabileceği Geniş Ölçekli Avrupa Gönüllü Hizmeti;
- Üniversite öğrencilerinin Avrupa’da yüksek lisans yapmasına imkân sağlayan Erasmus Mundus Ortak Yüksek Lisans Dereceleri ve Erasmus+ Yüksek Lisans Kredileri;
- Yükseköğretim ve iş dünyası arasında köprü kurmayı hedefleyen Bilgi Ortaklıkları;
- Sektörlerin beceri ihtiyaçlarının tanımlanması ve bu sektörlere yönelik eğitim müfredatının tasarlanmasını amaçlayan Sektörel Beceri Ortaklıkları;
- Eğitim ve gençlik alanlarında faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşları için Sivil Toplum İşbirliği;
- Erasmus+ Programının uluslararasılaşması hedefi doğrultusunda Program ülkeleri dışındaki ülkelerin eğitim ve gençlik uygulamalarının geliştirilmesine yönelik Yükseköğretim ve Gençlik Alanlarında Kapasite Geliştirme projeleri;
- Özel eylemler arasında yer alan Spor Destekleri ve Jean Monnet faaliyetleri.

Erasmus+ Merkezi Çağrılar arasında gerek kapsamları gerekse yüksek bütçeleri ile Avrupa çapındaki iyi uygulamaların yerinde deneyimlenmesine imkân sağlayan Bilgi Ortaklıkları, Sektörel Beceri Ortaklıkları ve Spor Destekleri öne çıkıyor. Bilgi Ortaklıkları projeleri ile yükseköğretim, iş dünyası ve daha geniş sosyo-ekonomik çevrede yenilikçiliğin teşvik edilerek Avrupa’nın yenilikçilik kapasitesinin güçlendirilmesi hedefleniyor. Bu projelerde, yükseköğretim kurumları, küçük, orta veya büyük ölçekli şirketler, araştırma enstitüleri, yerel, bölgesel ya da ulusal düzeyde kamu kurumları, eğitim, staj ya da gençlik alanlarında aktif kuruluşlar yer alabiliyor.

Sektörel Beceri Ortaklıkları projeleriye, mesleki eğitim sistemlerinin geliştirilmesini ve belli bir ekonomik sektörde işgücü piyasasının duyduğu

sektörel beceri ihtiyaçlarına cevap verilebilirliğinin artırılmasını hedefleyen uluslararası projeler olarak tanımlanabilir. Mesleki eğitim veren kamu veya özel kuruluşlar, sektöre özel uzmanlığa sahip ve belirli bir sektör için sektörde temsilci olan kamu veya özel teşekküller, (Avrupa düzeyinde, ulusal veya bölgesel düzeyde), eğitim ve öğretim sistemlerinden sorumlu kamu kurumları veya özel kuruluşlar (ulusal, bölgesel ve yerel düzeyde) Sektörel Beceri Ortaklıkları için başvuru yapabiliyor.

Erasmus+ Spor Destekleri ise Avrupa çapında kurulan ortaklıklar ve yapılan spor etkinlikleri ile spora karşı farkındalığın artırılması ve sporun gelişiminin önündeki engellerin kaldırılmasını hedefliyor. Spor alanında faaliyet gösteren her türlü kurum kuruluş, spor kulübü, federasyon vb. Erasmus+ Spor Desteklerine başvuru yapabiliyor.

Erasmus+ Merkezi Çağrılar kapsamında kurum ve kuruluşlar, başvuru sahibi koordinatör kuruluş olmanın yanında projelere ortak olarak da katılabilirler. Türkiye dâhil olmak üzere Avrupa çapında projesi bulunan kurum ve kuruluşların proje bilgileri Avrupa Komisyonu tarafından geliştirilen Erasmus+ Proje Sonuçları Platformu’nda (*Erasmus+ Project Results Platform*) yer alıyor. Platform, faaliyetler bazında projelerin özetleri, koordinatör kuruluşun irtibat bilgileri ve ortak kurumların bilgilerine yer veriyor. Ayrıca, proje veya kuruluş bazında ayrıntılı aramanın yanında ülke, yıl veya konu bazında arama yapmak da mümkün.

Erasmus+ Merkezi Çağrılar için bilgi kaynakları:

Türkiye Ulusal Ajansı İnternet Sayfası
<http://www.ua.gov.tr/programlar/erasmus-program%C4%B1/merkezi-faaliyetler>

Yürütme Ajansı İnternet Sayfası
https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/actions_en

Erasmus+ Proje Sonuçları Platformu
<http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/projects/> ■

AB'de Sürdürülebilirlik Anlayışı: Białowieża Ormanı Üzerinden Bir Analiz

Doç. Dr. Çiğdem NAS
İKV Genel Sekreteri

Sanayileşme insanların daha iyi bir yaşam sürmesi için vazgeçilmez önemde; ancak bu süreçte çevreye verilen zarar dünyanın geleceğini tehdit edecek seviyeye erişti. Bu noktada AB, sürdürülebilir kalkınma stratejisini güçlendirmeyi hedefliyor.

İnsanlık bugün her zamankinden büyük bir çevre sorunu ile karşı karşıya. Hızlı sanayileşme, artan nüfus ve katlanan tüketim artık gezegenimizin sunduğu nimetlerin insanların bitmeyen iştahı için yeterli olmamaya başladığını gösteriyor. Öte yandan, Mahatma Gandhi'nin dediği gibi dünya herkesin ihtiyacına yetecek kadarını sağlıyor, fakat herkesin hırsına yetecek kadarını değil. Yani eğer gereksiz tüketimi durdurursak, yenilenebilir enerjilere yönelirsek, atıkları yeniden

dönüştürürsek ve doğanın sunduğu ormanları, denizleri, akarsuları tahrip etmezsek daha uzun yıllar bu dünyada yaşamaya devam edebiliriz.

Günümüzde teknolojinin bizlere sunduğu önemli bir fırsat da var. 18'inci yüzyıldan bu yana doğayı düşüncesizce tahrip eden ve özellikle 20'inci yüzyılın ikinci yarısında giderek hızlanarak küresel bir ölçek kazanan sanayileşme insanların daha iyi bir yaşam sürmesi için ve bugün bildiğimiz uygarlığın devamı için vazgeçilmez önemde. Bununla bir-

likte bugün “sanayileşme mi, çevre mi?” olarak tarif edebileceğimiz ikilemden bir çıkış yolu da mevcut. Yeşil teknolojiler bizlere sorumlu üretim ve tüketim ile bu açmazdan kurtulma fırsatını sunuyor. Teknolojiyi doğanın hizmetine sunabiliriz. Örneğin fosil yakıtları terk ederek, güneş ve rüzgâr gibi yenilenebilir enerjilere yönelebiliriz. Plastik kullanımını azaltarak, doğada dönüşür materyalleri tercih edebiliriz. Biyoçeşitliliği korumak ve soyu tükenmekte olan hayvanların avlanmasını engellemek için gerçek önlemler alabiliriz.

Burada şu noktayı da hatırlatmakta yarar var: Bireysel olarak bilinçli olmak ve tüketim, yerleşim, ısınma gibi ihtiyaçlarımızı karşılarken sorumlu davranmak elbette ki çevrenin korunması açısından önemli; ancak çevre-

nin korunması için asıl belirleyici olan devletlerin, belediyelerin, şehirlerin yani kamu otoritesinin alacağı kararlardır. Bu açıdan bakarsak, seçmenler olarak bizlerin de yönetimi mümkün olduğunca etkilemeye çalışmamız ve çevre bilincini tüm politikaların kalbine yerleştirmek için çaba sarf etmemiz etkili olacak.

Yapay zekâ ve robotik teknolojilerin hızla geliştiğini ve yakın bir gelecekte otomasyonun, sadece mavi yakalı değil birçok beyaz yakalının da işlerini elinden alma ihtimalinin güçlü olduğunu göz önünde bulundurursak, bugün alışık olduğumuz düzenin büyük bir dönüşümden geçeceğini de düşünebiliriz. 8 saatlik iş gününün, tam istihdamın ve emeğe dayalı işlerin tarihe karışacağı, bunun yanında, herkes için

temel bir gelir gibi fikirlerin tartışılacağı ve insanların daha yaratıcı işlere yönelmesinin önünün açılacağı bir yeni döneme gireceğiz. Ancak bu dönemde toplumsal düzenin temin edilmesi, yapısal işsizlik ile baş edilmesi ve bu yeni düzende insanların yeni teknolojilere uygun beceriler ile donatılması ve küresel iş gücü piyasasının gerektirdiği niteliklere sahip olması için, eğitim, sosyal güvenlik ve ekonomik sistemlerin yeniden gözden geçirilmesi şart. Bu çerçevede, kalkınma fikrinin yeniden düşünülmesi de gerekiyor.

Nüfusun hızla arttığı, gelişmekte olan ülkelerdeki gelir artışı ile birlikte tüketimin de katlandığı, buna karşılık üst ve alt gelir grupları arasındaki uçurumun giderek açıldığı bir dünyada çıkabilecek çatışmaları önlemek, yüzyılın vebası olan terörizm ile mücadele etmek ve ekonomik ve sosyal sistemleri yeni gerçekliklere uygun bir şekilde revize etmek için sürdürülebilir kalkınma felsefesi bizlere önemli ipuçları sunuyor. Sürdürülebilir kalkınmayı “gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yetisini tehlikeye atmadan, bugünün ihtiyaçlarını karşılayan kalkınma” olarak tanımlayabiliriz. Bu kavramın temelinde, özellikle yoksulların ve dezavantajlı grupların temel ihtiyaçlarının karşılanması önceliği ve bunun yanında çevrenin sunduğu kaynakların sınırlı olduğu anlayışı yatmaktadır. Tüm kamu politikalarının bu felsefe uyarınca tekrar gözden geçirilmesi ve adapte edilmesi insanlığın geleceği açısından da kritik önem taşıyor.

AB Bağlamında Sürdürülebilir Kalkınma ve Białowieża Ormanı Krizi

AB gibi genelde gelişmiş ve sanayileşmiş ülkelerden oluşan bir Birlikte çevre alanında temel endişelerin başında sürdürülebilirlik ve rekabet edebilirlik kavramları geliyor. Birçok gelişmekte olan ülkeye göre sanayileşmenin daha erken etkisi altına giren, insan yerleşimlerin yaygın ve eski olduğu, ▶▶

Sürdürülebilir kalkınmayı “gelecek nesillerin kendi ihtiyaçlarını karşılama yetisini tehlikeye atmadan, bugünün ihtiyaçlarını karşılayan kalkınma” olarak tanımlayabiliriz.

refah düzeyinin yüksek olduğu Avrupa’da çevre ve doğal kaynaklar uzun bir süredir aşırı kullanıma maruz kalıyor. Bu durum da çevrenin korunmasını varoluşsal bir mesele haline getirirken, çevre duyarlılığını artırıyor. Çevre kalitesinin bozulması meselesi karşısında atık yönetimi, enerji verimliliği ve yenilenebilir enerjilerin kullanımı AB’nin öncelikli tercihleri arasında yer alıyor. Bunun yanında, iklim değişikliğinin getirdiği karbon salınımlarını sınırlama ihtiyacı ve bununla ilgili oluşturulan uluslararası hedefler, AB’nin de karbon salınımlarını azaltma önceliğini politikalarının merkezine koyması sonucunu doğuruyor.

AB’nin sürdürülebilir kalkınma stratejisi, kaynakları etkin yönetebi-

len, ekonominin sosyal ve ekolojik inovasyon potansiyelini açığa çıkarabilen sürdürülebilir topluluklar oluşturma yoluyla yaşam kalitesinin sürekli olarak artırılması ve refah, çevre koruma ve sosyal uyumun güvence altına alınmasını hedefliyor. Bugüne dek, AB düzeyinde hava, su ve toprak kirliliğini azaltmaya yönelik birçok hukuki düzenleme yapıldı. Bu çalışmalar sonucunda, AB su kalitesi açısından oldukça ileri bir düzeye geldi ve AB’nin toplam yüzölçümünün yüzde 18’i doğal koruma alanı olarak belirlendi.

AB çevre politikasına 2020 yılına kadar ışık tutmak için oluşturulan Yedinci Çevre Eylem Planı, 2050 yılında gezegenin ekolojik kısıtları dahilinde iyi bir yaşam sunan, hiçbir şeyin harcan-

madığı, kaynakların sürdürülebilir bir şekilde yönetildiği, biyolojik çeşitliliğin korunduğu inovatif bir döngüsel ekonomi oluşturmayı amaçlamakta. Plan 3 temel hedef belirliyor ve bu hedeflere ulaşmak için 4 kolaylaştırıcı araç kullanılmasını öngörüyor.

Hedefler:

- AB'nin doğal sermayesini korumak, muhafaza etmek ve geliştirmek,
- AB'yi kaynakları etkin kullanan, yeşil ve rekabetçi bir düşük karbon ekonomisine dönüştürmek,
- AB vatandaşlarını çevreden doğabilecek baskılara ve sağlık risklerine karşı korumak.

Bu hedeflere ulaşılmasını sağlayacak araçlar:

- Mevzuatın daha iyi uygulanması,
- Bilgi tabanını geliştirmek suretiyle daha iyi enformasyon sağlanması,
- Çevre ve iklim politikası için daha çok ve daha akıllı yatırım,
- Çevresel gerekler ve mülhazaların diğer politikaları bütünüyle entegre edilmesi.

Öncelikli yatay amaçlar:

- AB'de şehirleri daha sürdürülebilir kılmak,
- AB'nin uluslararası çevre ve iklim sorunlarını daha etkili bir şekilde çözüme ulaştırmasına yardımcı olmak.

AB çevre ve sürdürülebilirlik alanında güçlü bir yasal ve idari çerçeve oluşturmasına ve geleceğe yönelik iddialı hedefler benimsemesine rağmen kendi içinde problemlerle karşılaşabiliyor. Birlik global düzeyde çevre konusunda lider olsa bile, çevre ve doğal kaynakların kullanımı konusunda sorunlar yaşıyor. Son olarak yaşanan bir kriz bu açıdan örnek oluşturabilir.

Konu Polonya ve Belarus sınırında yer alan 141 bin 885 hektarlık Białowieża Ormanı'nı ilgilendiriyor. Bitki ve hayvan türleri açısından son derece zengin olan orman, kıtanın en

büyük memelisi olan Avrupa bizonuna da ev sahipliği yapıyor. Yaklaşık on bin yıl önce tüm Avrupa'yı kaplayan ilkel ormanların son ve en geniş kalıntılarından olan bu orman, UNESCO tarafından dünya mirası listesine alınmış durumda. Ancak Białowieża ormanı bugünlerde ciddi bir tehlikeyle karşı karşıya. Polonya hükümeti, orman yangınları riskini azaltma ve bir zararlı türüyle mücadele etme gerekçesiyle ormanda ağaç kesimi gerçekleştiriyor. Mart 2016'dan beri ormanda yaklaşık 10 bin ağacın kesildiği belirtiliyor. 13 Temmuz 2017 tarihinde Avrupa Komisyonu, Polonya'nın bu kesimleri durdurması için konuyu Avrupa Adalet Divanı'na taşımış ve Divan, ağaç kesimlerinin durdurulması kararını vermişti. Buna karşılık Polonya Çevre Bakanı ağaç kesimlerini durdurmayacaklarını açıklamıştı.

Bu ay içinde Polonya Çevre Bakanı Jan Szyszko bizzat Avrupa Adalet Divanı'nda görülen duruşmaya katılarak Hükümetin pozisyonunu savundu. Olayın "büyük bir yanlış anlamadan kaynaklandığını" söyleyen Bakan, ağaç kesimlerinin bir çeşit kabuk böceği ile mücadele sebebiyle gerçekleştirildiğini belirtti. Çevre örgütleri ise bunun geçersiz bir mazeret olduğunu ve endüstrinin değerli eski oduna erişimini sağlamak için kullanıldığını belirtiyor.

Konu AB hukukunun uygulanması açısından olduğu kadar, çevre ve sürdürülebilirlik konusundaki AB ilkelere bir Üye Devlet tarafından ihlal edildiğini göstermesi açısından da bir örnek vaka oluşturuyor. Özellikle Polonya tarafından, Avrupa Adalet Divanı'nın davada nihai karar almaya kadar, ağaç kesimlerinin durdurulması talimatına uyulmaması bugüne kadar görülmemiş bir kriz anlamına geliyor. Polonya'nın karara uymayı reddetmesi AB hukukunda bir ilk oluşturduğu için, AB'nin nasıl bir tepki göstereceği de netlik kazanmış değil. İki seçenek olduğu söylenebilir. Avrupa Komisyonu, Polonya'ya karşı

ikinci bir ihlal prosedürü başlatabilir ya da Polonya'nın yararlandığı ve her yıl 21 milyar avroyu bulan yapısal fonları askıya alabilir. Bu olaya benzer bir örnek vaka 2001 yılında yaşanmıştı. Yunanistan, bir nehre zehirli atık akıtmaktan suçlu bulunmuş ve para cezasına çarptırılmıştı. Bu cezayı ödemeyeceğini açıklayan Yunanistan, Komisyonun bölgesel yardımları keseceğini açıklaması üzerine, cezayı ödemiş ve zehirli atık akışını durdurmuştu.

Avrupa Adalet Divanı konuyla ilgili nihai kararını henüz vermedi. Nihai karar eğer Polonya'nın AB hukukunu ihlal ettiği yönünde olursa, bu ülkeye kararın gereğini yerine getirmek için 6 aylık bir süre tanınacak. Eğer bu süre zarfında ağaç kesimleri devam ederse o zaman Hükümet karara uyana kadar toplam bir ceza veya günlük bir ceza ödemeye mahkûm olabilir. Bu cezanın asgari olarak 4,2 milyon avro tutarında olacağı ve Polonya'nın hem hukuku ihlal ettiği, hem de Divanın talimatına uymadığı sabit görülürse 8,5 milyon avroyu bulabileceği söyleniyor. Bugüne kadar bir AB Üyesi'nin çevre konusundaki mevzuatı ihlal ettiği için ödediği en yüksek ceza 2005 yılında Fransa tarafından balıkçılık kontrollerini yerine getirmemesi sebebiyle ödenen 20 milyon avro olmuştu.

Sonuç olarak, kriz Avrupa'nın en eski ve geniş ormanlarından birini ilgilendiriyor ve çevre koruma çabalarının klasik ikilemini yansıtıyor. Bir yanda ekonomik kaygılar ve kar amacıyla doğal kaynakların sömürülmesi ve metalaştırılması süreci, öteki yanda ise giderek azalan biyolojik çeşitlilik ve yeşil alanları koruma zorunluğu birbiriyle çelişiyor. Dünyamızın ve özellikle Avrupa gibi eski bir kıtanın doğayı koruma ve sürdürülebilirlik açısından gelmiş olduğu durumu göz önünde bulundurursak, bu ikilemde yol gösterici ilke, yerine koyamayacağımız değerleri ne pahasına olursa olsun korumak olmalı. ■

Stad Lëtzebuerg, Ville de Luxembourg, Stadt Luxemburg: Lüksemburg

Mehmet POYRAZLI
İKİV Basın Danışmanı,
AB Bilgi Merkezi Koordinatörü

Avrupa'nın kalbinde stratejik bir yere sahip Lüksemburg şehri, uluslararası kurumların bulunması ve uluslararası finans merkezine dönüşmesi nedeniyle çok kültürlü bir topluma ev sahipliği yapıyor.

Sembol Şehirler köşemizde bu ay sizlere Lüksemburg Büyük Dükalığı'nın başkenti olan Lüksemburg şehrini anlatacağız. Belçika ve Hollanda ile birlikte, Benelüks adı verilen ülkeler grubunu oluşturan Lüksemburg Büyük Dükalığı, AB'nin kurucu üye ülkelerinden

biri... Fransızca, Almanca ve Lüksemburgca olmak üzere 3 resmi dili bulunan Lüksemburg Büyük Dükalığı, Dünya Bankası verilerine göre kişi başına düşen 105 bin 882 dolar milli geliri ile Katar'ın ardından dünyada ikinci sırada yer alıyor. Parlamento temsil demokrasi ile birlikte

anayasal krallık ile yönetilen Lüksemburg Büyük Dükalığı'nın toplam nüfusu 2016 yılı verilerine göre 576 bin 249. 160 farklı ülkeden yabancının yaşadığı Lüksemburg şehrinin nüfusu ise 110 bin 499 (2016 verileri) ve kentte yaşayan yabancıların nüfusa oranı ise yüzde 70 civarında. Uluslararası kurumlara ev sahipliği yapması ve uluslararası finans merkezine dönüşmesi son yıllarda şehre göçü artırırken, çok kültürlü bir toplumun oluşmasına yol açtı.

10'uncu yüzyılda kurulan Lüksemburg şehri, Avrupa'nın kalbinde stratejik bir yere sahip. Brüksel'e 188 km, Köln'e 190 km ve Paris'e 289 km uzaklıkta yer alan kent, tarih boyunca defalarca el değiştirdi. Tarihi mahalle ve sur sistemleri ile kentin tarihsel değerleri, 1994 yılında UNESCO Dünya Miras Listesi'ne girerek koruma altına alındı.

İkinci Dünya Savaşı'nın hemen ardından tarafsızlık ilkesinden vazgeçen Lüksemburg, BM, NATO, Avrupa Konseyi ve Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğunun kurucu üyesi oldu. Dönemin Lüksemburg Dışişleri Bakanı Joseph Bech, 1952 yılında Paris'te gerçekleşen ve AKÇT merkezinin seçimine ilişkin toplantılar sırasında Lüksemburg şehrini yeni organizasyonun geçici çalışma merkezi olarak önerdiğini geçtiğimiz yazımızda belirtmiştik. O toplantıya katılan Dışişleri Bakanları, AKÇT'nin çalışmalarına başlamasına olanak sağlayacak bu teklifi geçici olarak kabul ettiler. Böylece Lüksemburg şehri, Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu'nun Yüksek Makamı'nın, Danışma Kurulu'nun ve Adalet Divanı'nın geçici merkezi oldu.

1965 yılında AKÇT, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğuna ait yürütme organlarının birleşmesine ilişkin imzalanan "Füzyon Antlaşması" ile AB kurumları Brüksel'de toplansa da antlaşmanın ekindeki kararda Lüksemburg da aynen Brüksel ve Strasburg gibi ortak kurumların geçici merkezi olarak adlandırıldı. Böylece bu kurumların adli ve mali makamlarının Lüksemburg'da mevcudiyetini sürdürmesi garanti altına alındı.

17 Şubat 1986 tarihinde Lüksemburg'da Avrupa Tek Senedi'nin imzalanması AB tarihi açısından şehrin tanıklık ettiği önemli olaylar arasında yer alıyor. 1 Temmuz 1987 tarihinde yürürlüğe giren Tek Senet ile Avrupa Topluluklarını kuran Antlaşmalar, ilk kez kapsamlı bir biçimde tadil edildi.

Avrupa Tek Senedi ile Roma Antlaşması'nda yer alan sosyal politika, ekonomik ve sosyal uyum, çevre gibi konular geliştirilip, yeni ortak politikalar belirlendi. Ayrıca, "işbirliği usulü" adı verilen bir sistem çerçevesinde AP'ye, Avrupa Komisyonunun yasa koyma önerilerini ikinci kez değerlendirmek suretiyle yasama sürecini daha yakından etkileme imkânı verildi. Yine Avrupa Tek Senedi ile daha önce oybirliğinin gerekli olduğu, Ortak Gümrük Tarifesi, hizmetler, sermayenin serbest dolaşımı, ortak ulaşım politikası gibi konularda kararların nitelikli çoğunluk oyu ile alınması kararlaştırıldı. Son olarak, üye ülkeler arasında "Avrupa Siyasi İşbirliği" aracılığı ile dış politikada işbirliği yapılması da Tek Senet ile karara bağlandı.

Başka bir önemli olay ise, 12-13 Aralık 1997 tarihlerinde gerçekleşen Lüksemburg Zirvesi'nde 11 aday ülke arasında bir sınıflandırma yapılması kararının alınmasıydı. Kopenhag siyasi kriterleri-

ni karşılayarak müzakerelere başlayan ülkeler (Çek Cumhuriyeti, Estonya, Macaristan, Polonya, Slovenya ve GKRY) "ilk dalga", siyasi kriterleri yerine getirmemiş ve henüz müzakereye hazır görünmeyen diğer ülkeler (Bulgaristan, Letonya, Litvanya, Romanya ve Slovakya) ise "ikinci dalga" ülkeleri olarak adlandırıldı.

Bugün hâlâ Avrupa Adalet Divanı, Avrupa Sayıştay ve Avrupa Yatırım Bankasının merkezi Lüksemburg'da yer alıyor. Ayrıca, Avrupa Parlamentosu Genel Sekreterliği'nin bazı bölümleri, Avrupa Komisyonunun bazı genel müdürlükleri ve dairelerinin de merkezi Lüksemburg'dadır. Bu kurumlarda çalışan personelin sayısının ise 9 binden fazla olması dikkat çekiyor.

Son olarak, küresel finans merkezi olarak da öne çıkan Lüksemburg şehri, dünyada ABD'nin ardından ikinci, AB'de ise birinci sırada yer almakta. AB içerisinde özel bankalar, sigorta şirketleri, finansal kuruluşlar ve fonların en fazla yer aldığı şehir olan Lüksemburg, yine AB'de finansal sektörün ülke ekonomisine en çok katkı yaptığı şehir konumunda. Öyle ki Brexit'in konuşulmaya başlanmasından itibaren, Londra'da yer alan finans kuruluşlarının Lüksemburg'a taşınması konusu birçok kez gündeme geldi ve konu güncelliğini hâlâ koruyor. ■

ABAD ve Entegrasyon: K&A Kararı

AB sınırları içinde yaşayan üçüncü ülke vatandaşlarının aile birleşimi taleplerine ilişkin son dönemde açılan çok sayıda dava, bu hassas konunun kamuoyunda daha fazla tartışılmasına da sebep oldu. AB mevzuatı ve ABAD'ın konuya yaklaşımını K&A Kararı ile ele alacağız.

Dr. Ozan TURHAN
İsviçre Fribourg Üniversitesi
Hukuk Fakültesi

Daha önceki yazılarımızda AB'nin en temel prensiplerinden biri olan "kişilerin serbest dolaşımı" ile ilgili ses getiren ABAD kararlarına yer geldiğince değinme fırsatımız olmuştu. AB üyesi devlet vatandaşlarına Birlik içersinde serbestçe seyahat edebilme, öğrenim görebilme, çalışma ve dilediği Üye Devlette belirli şartların varlığı halinde daimi olarak yaşayabilme gibi pek çok hak kategorisini içinde barındıran serbest dolaşım ilkesi ekonomik bir hak olmanın ötesinde, sosyal ve siyasal olarak

AB bütünleşme sürecine de muazzam bir katkı sağlıyor.

İşbu serbest dolaşım ilkesinin merkezinde doğal olarak AB vatandaşları yer alırken, kanun koyucu, AB vatandaşlarının aile bireyleri için de çeşitli düzenlemeleri yürürlüğe soktu. Zira serbest dolaşım hakkının (özellikle işçilerin serbest dolaşımı) etkin bir biçimde fiyiyatta uygulanabilmesi için kişiye aile hayatını da sağlıklı bir şekilde sürdürebilme güvencesinin sağlanması gerekiyor. Dolayısıyla kişilerin serbest dolaşımı ve göç ala-

nında en belirleyici konuların içerisinde kuşkusuz "aile birleşimi" hususu özel bir öneme sahip. AB vatandaşları ve onların aile bireylerinin yerleşme serbestisi ile ilgili olarak oldukça liberal bir sistem ön gören AB mevzuatı, konu AB sınırları içinde yaşayan üçüncü ülke vatandaşları (Üye Devletler ile vatandaşlık bağı bulunmayanlar) ve onların aile birleşimi husuları olduğunda görece daha katı bir sistem öngörüyor. AB'nin resmi istatistik kurumu EUROSTAT'ın en son verilerine göre, 1 Ocak 2016 tarihi itibarıyla AB sınırları içerisinde yaşayan üçüncü ülke vatandaşlarının sayısı 20 milyonun üzerinde. İşbu rakamın yıllar içerisinde artışına paralel olarak özellikle son dönemde AB sınırları içinde yaşayan üçüncü ülke vatandaşlarının aile birleşimi taleplerine ilişkin açılan çok sayıda dava, işbu hassas konunun kamuoyunda daha fazla tartışılmasına da sebep oldu. Dergimizin bu sayısında AB mevzuatının ve ABAD'ın konuya yaklaşımını ele alacağımız K&A Kararı'nı inceleyeceğiz¹.

Hollanda'da Entegrasyon Sınavı Şart

AB mevzuatının ilgili AB Yönergesi, sınırları içerisinde yasal olarak yaşayan üçüncü ülke vatandaşlarının, AB sınırları dışında bulunan aile üyeleri ile birleşme taleplerinin kabulüne ilişkin hukuki şartları düzenliyor ve Üye Devletlere, genel prensipler ile aykırılık teşkil etmemek kaydıyla ek yükümlülükler getirebilme yetkisi veriyor. Yönergenin vermiş olduğu bu yetkiye dayanarak Hollanda yetkili makamları, kendi topraklarında yaşayan üçüncü ülke vatandaşlarının aile birleşimi taleplerinin kabulünü, entegrasyon sınavından başarılı olma ön şartına bağladı. Başka bir ifadeyle, Hollanda'da yaşayan üçüncü ülke vatandaşının yanına taşınmak isteyen aile üyesinin, ilk önce bu sınavdan geçmesi gerekiyor. Sınav Hollandaca konuşma, okuduğunu anlama ve Hollanda kültürüne aşinalığı ölçen üç aşamalı bir testten meydana geliyor ve Hollanda'da yaşayan aile üyesi ile birleş-

mek isteyen kişinin bulunduğu ülkede yer alan Hollanda konsolosluklarında ve büyükelçilikte yapılıyor. Sınav hazırlık paketi ve sınav giriş ayrıca ücrete tabi olup, her bir başvuru aile üyesi için toplam ödenecek ücret yaklaşık olarak 450 avro gibi bir tutarı buluyor. Son olarak sınavdan başarılı olanlara, mevzuattaki diğer şartların da yerine getirilmesi koşuluyla ülkeye giriş izni veriliyor ve girişi takiben de ilgili makamlara başvurularak süreç sonlandırılıyor.

Azerbaycan vatandaşı olan K ve Nijerya vatandaşı A, Hollanda'da yaşayan eşlerine katılmak amacıyla buldukları ülkelerdeki Hollanda temsilciliklerine aile birleşimi için başvurur fakat her iki başvuru da fiziksel ve psikolojik bir takım sağlık sorunlarını öne sürmek suretiyle entegrasyon sınavına girmek için temsilciliklere gidemeyeceklerini belirtirler. Başvurucular, sağlık sorunları ile ilgili raporlarını da otoritelere iletirler. Her iki başvuru da, söz konusu sağlık sorunlarının sınav girmeye engel teşkil etmediği ve entegrasyon sınavının aile birleşimini düzenleyen ilgili AB yönergesine uygun olduğu; dolayısıyla bu sınav yapılmadan aile birleşimi hakkının verilmemesinin hukuka uygun olduğu gerekçeleri ile Hollanda makamları tarafından reddedilir. K ve A'nın iş bu kararı yargıya taşımaları üzerine davaya bakan Hollanda mahkemesi, entegrasyon sınavının AB hukukuna uygun olup olmadığı hususunda görüşünü bildirmesi için ABAD'a başvurur.

AB Mevzuatının Özüne Aykırı

Teknik hukuki detaylara girmeden kısaca özetleyecek olur isek, yaptığı inceleme sonrasında ABAD ilk olarak aile birleşimi kapsamında AB mevzuatının Üye Devletleri üçüncü ülke vatandaşı aile üyelerinin ülkeye girişlerine izin verirken, belirli entegrasyon kriterleri ve önlemleri getirebilmelerini engellemediğini belirtmişti. Bununla birlikte işbu hakkın Üye Devletler tarafından amacına uygun olarak kullanılması gerektiğini belirten ABAD, söz konusu entegrasyon testinin

amacının ilgili kişilerin ülkeye gelmeden önce topluma daha rahat uyum sağlayabilecek temel dil ve kültür bilgisine ulaşmalarını hedeflemesi gerektiğinin altını çiziyor. Dolayısıyla, ABAD'a göre, bu amacın ötesine geçen ve AB hukuku kapsamında aile birleşimine hak kazanan kişilerin bilinçli şekilde sistem dışına itilmesini amaçlayan ve sistematik olarak bu amaca hizmet eden bir entegrasyon sınavı, aile birleşimini düzenleyen AB mevzuatının özüne aykırılık teşkil ediyor. Ayrıca ABAD, söz konusu sınav yükümlülüğü getirilirken kişilerin yaş, eğitim durumu, okuryazarlığı, ekonomik ve sağlık durumlarının da ayrı ayrı göz önünde bulundurulması gerektiğine vurgu yapıyor. Zira yukarıda sayılan kişisel durumların varlığının, başvuruçunun sınav girmesini veya sınavı geçmesini etkili bir şekilde güçleştirdiği veya imkansız hale getirdiği durumlarda, söz konusu sınav yükümlülüğü, bir hak olarak düzenlenen aile birleşiminin fiiliyatta gerçekleşmesini ve bu hakkın etkin şekilde kullanılmasını ortadan kaldıracak.

Hollanda'nın uyguladığı entegrasyon sınav yükümlülüğünü ve sınav hazırlık, sınav kabul ücretlerinin miktarlarını da bu kapsamda değerlendiren ABAD, ilgili sınavın yukarıda bahsedilen durumları göz önünde bulundurmadığı, kişilerin özel bir takım durumlarını değerlendirmeye almadığına; dolayısı ile aile birleşimi hakkının fiiliyatta uygulanmasını oldukça güçleştirdiğine ve kimi ayırık durumlarında neredeyse imkansız hale getirdiğine hükmetti. Zira yukarıda da belirtildiği üzere aile birleşimini düzenleyen AB mevzuatının temel amacı, aynı zamanda bir insan hakkı olan aile bütünlüğünü sağlamak ve korumak. Dolayısıyla bu amaca hizmet etmek, kolaylaştırmak ve aile üyelerinin dahil olacağı topluma uyumunu hızlandırmaktan çok, işbu hakkın kullanılmasını engelleyebilecek ve/veya ortadan kaldıracabilecek Üye Devlet uygulamalarının, ne isim altında düzenlenirse düzenlensin AB hukukuna aykırılık teşkil edeceği ortada. ■

1 1 Minister van Buitenlandse Zaken v. K&A (C-153/14)

Türkiye-AB İlişkilerinin Geleceği?

M. Haluk NURAY
İKV Brüksel Temsilcisi

Küresel değişim dinamiklerini ve Türkiye'nin bu dinamikler içindeki yerini incelediğim önceki yazılarımdan sonra dergimizin bu sayısında Türkiye-AB ilişkilerinin 10 yıl içinde yaşadığı dönüşüme odaklanmak istiyorum.

Türkiye-AB ilişkilerinin geleceği üzerine, konuya uzun yıllarını vermiş, çok tecrübeli, nüanslara bile derinlemesine hâkim uzmanlardan, konuyu sadece gazete ve televizyon haberlerinden üstünkörü izleyen kendi halinde insanlara kadar çok geniş bir yelpazede birçok kişiyle konuşma fırsatım oluyor. Bunu yıllardır

yapıyorum. Onların bana ve doğrusunu isterseniz benim de onlara en fazla sorduğu soru Türkiye'nin AB'ye üye olup olamayacağı. Soru ya bu şekliyle doğrudan doğruya ya da yorumların hatta başka soruların arasına sıkıştırılıp değişik formatlarda soruluyor, ama meram belli.

Geçtiğimiz 10 yıl içinde duyduğum

soru biçimleri aslında ilişkilerin grafiğini de bire bir yansıtıyor. Örneğin 1995-1999 yılları arasında ve 2004-2008 yılları arasında üye olup olamayacağımızı değil, hangi tarihte üye olacağımızı birbirimize soruyorduk. Ama her şey o kadar çabuk değişiyor ki; 10 yıl önce üyelik tarihini konuşurken bugün neredeyse katılım sürecinin hangi tarihte kopacağını konuşur duruma geldik.

Biliyorsunuz, olaylar böyle olumsuz seyredince hemen bir sorumlu, bir suçlu, bir günah keçisi aranır. Bizde de öyle oluyor. Tarafların ikisi de işlerin bozulmasındaki sorumluluğun karşı tarafta olduğunu iddia ediyor ve üstelik argü-

manlarını dinleyince Nasreddin Hoca'nın harika fıkrasında olduğu gibi iki tarafa da hak veresiniz geliyor. Eliniz taşın altında değilse, seçmeninize hesap veremeyecekseniz, kararlarınızın sonuçlarına siyaseten katlanan siz olmayacaksınız dilediğinizce ahkâm kesebilirsiniz. Kendinizce o haklı, bu haksız diye tarafları etiketleyebilirsiniz. Ben öyle yapmayacağım. İki tarafın da yeterince kabahati olduğunu söyleyip gözden kaçan birkaç başka hususa dikkat çekeceğim.

Türkiye-AB İlişkileri Kopar mı?

Birincisi, konuştuğum hemen herkese hâkim olan bir görüş. Aslında gö-

rüşten ziyade, uzun yıllardır kendini tekrar eden olaylar dizisinin yarattığı bir otomatik refleks demek daha doğru. Bu görüşü(!) kısaca şöyle ifade edeyim: "Taraflar -kendileri pek bilincinde olmasa dahi- öyle güçlü bağlarla birbirlerine bağlı ve yine taraflar bu ilişkiye o kadar fazla siyasi, sosyal ve ekonomik yatırım yaptı ki kopmasına müsaade etmezler." Oysa değil dünya siyaset tarihine Avrupa'nın yakın tarihine kısaca bir göz atmak dahi, bazı dönemlerde toplumu etkisi altına alan bu tür genel kabullerin ne kadar kolay yıkılıp boşa çıktığını bize gösterir. Şunu altını çizerek tekrar etmek istiyorum: Eğer işleri düzeltmek için gayret göstermez, kollarımızı kavuşturup beklersek önümüzdeki yıl AB'ye üyelik hayal ve hedefimizin ortadan kalktığının resmen tescil edildiği yıl olabilir. Bu tehlike hiç olmadığı kadar yakın ve gerçek.

AB Nereye Gidiyor?

İkinci olarak dikkate getirmek istediğim husus AB'nin kendi geleceği ile ilgili. Bazıları, ilişkiler koparsa kopsun zaten yakında ortada AB diye bir şey kalmayacak diye düşünüyor olabilir. AB'nin giderek zayıfladığı, Birleşik Krallık'ın çıkışı (Brexit) sonrası durumunun daha da kötüye gideceği ve biz tam üyelik noktasına galince AB'nin -en azından bugün bildiğimiz haliyle- ortada olmayacağını öngören görüşlerin pek doğru olmadığı giderek daha iyi anlaşılıyor. AB'nin Brexit'i hatalarını yüzüne vuran bir ayna, çıkış sürecini de bu hatalarını düzeltmek için bir fırsat penceresi olarak gördüğü aşikâr. Gerçi yakın vadede bir ortak Avrupa kimliği ve bir Avrupa Birleşik Devletleri oluşturulamayacağı doğru; ancak AB'nin dünyadaki ikincil güçlerin sıkı bir birlikteliği şeklinde de olsa varlığını sürdüreceği kesin. Gücünün büyüklüğü ve uluslararası arena-daki etkinliği ise yapacağı hatalar ile ters orantılı olacak. Birliktelikten birliğe doğru yöneldikçe etki alanı ve etkileme gücü de artacaktır. ▶

AB'nin Brexit'i hatalarını yüzüne vuran bir ayna, çıkış sürecini de bu hatalarını düzeltmek için bir fırsat penceresi olarak gördüğü aşikâr.

Üçüncü olarak, son iki yazımda geniş biçimde değindiğim “dünyanın halleri” ile Türkiye-AB ilişkileri arasındaki bağlantıya değineceğim. Şurası kesin ki Türkiye-AB ilişkilerinin iyi olmasının olmazsa olmaz üç şartından birisi dünya hallerinin iyi olması¹. 2008'de başlayan, çok uzun süren ve gelişmiş dünyada en fazla AB'yi vuran bu son kriz olmasaydı Türkiye-AB ilişkileri de bugün çok farklı, çok daha iyi bir noktada olabilirdi diye düşünüyorum.

Kriz Batıyı sadece ekonomik ve finansal olarak değil siyaseten de vurdu. Halkların psikolojisi olumsuz etkilendi. Demokrasi çığı daha görünür hale geldi. Liderlik açığı ayyuka çıktı. Bugün AB ülkelerinde bir tek güçlü, irfan sahibi, dirayetli, uluslararası ağırlığı olan, sözü

dinlenir lider yok ki araya girip tarafları doğru çizgiye davet etsin, Türkiye ile Almanya arasında yaşanan gerginliğe son versin. Uzun süredir “AB'nin Konsey masasında, gerektiğinde ayağa kalkıp yüksek sesle Türkiye'nin hakkını koruyacak bir tek gerçek dostu yok” derdim. Dosttan vazgeçtim, vahim hatayı görüp doğru yolu gösterecek bir akıl kişi de yokmuş meğer!

“Doğululaşma”: Moda mı Gereksinim mi?

Dünyanın halleri demişken her şeyi etkileyen bir başka gelişmeden söz etmem şart. Bu olguyu “Doğululaşma” (*easternization*) olarak adlandırabiliriz. Gerçi bu kelime günlük konuşmalarda henüz çok fazla kullanılmıyor ama ya-

kında daha fazla duyulacaktır. Detaylara girmeden dünyanın ekonomik ve siyasal ağırlık merkezinin Asya'ya doğru kaymasının etkileri anlamında kullanılan bu kavram şimdi artık kurumları ve değerleri de kapsamaya başlamış durumda. Örneğin, sürekli ve hızlı kalkınma için "Batı'nın tanımladığı demokratik değerlerin" bir ölçüde askıya alınabileceği görüşü giderek yaygınlaşıyor; "güçlü liderlik" arayışları başlıyor. Temel özgürlüklerin kısıtlanmasına hoşgörüle bakanların sayısı artıyor. Çünkü Doğu'nun başarısının nedenleri arasında bunların da olduğuna inanılıyor. Nasıl ki bir zamanlar, bazı toplumlar bir "batılılaşma" sorunsalı yaşıyorsa yakında bazı ülkelerin bir "doğululaşma" dalgasına kapıldığını da görebiliriz. Çünkü Doğu'nun başarısının nedenleri arasında bunların da olduğuna inanılıyor. Türkiye'nin Osmanlı'dan beri devam eden "batılılaşma" serüvenini hatırlayın. Yakında bazı ülkeler "doğululaşma" serüveni yaşamaya başlarsa şaşırmanın. Bu iş bugünden yarına olmaz ama gidişat o yönde.

Dedik ya, dünya çok ilginç bir dönemden geçiyor. Hemen her ülke önemli değişimlerin ve dönüm noktalarının eşliğinde. Küreselleşme son 30 yılda tüketimi ve bilgiyi yaygınlaştırdı ama refahı ve istikrarı değil. Bu şartlar altında her ülke kendi sorunları ile boğuşuyor. Ulusal eğilimler yükseliyor. Sadece yönetimler değil halklar da bundan etkileniyor. Algılamalar karşılıklı olarak çarpıklaşıyor. Örneğin, AB'nin Türkiye'ye, Türkiye'nin de AB'ye ihtiyacı kalmadığına ilişkin algı yaygınlaşıyor.

Bizdeki AB algısının nasıl değiştiğini hepimiz kendi örneğimizden biliyoruz zaten. AB'nin (ve daha genel anlamıyla Batı'nın) Türkiye algısı son 10 yılda, değişik kesimler nezdinde nasıl değişti gelin şu tablo yardımıyla kâğıda döküp bakalım. Kutular içindeki cümlecikler Brüksel'de muhataplarımdan bizzat dinlediğim değerlendirmelerden aldığım notlara dayanıyor. Batı'da hâ-

Tablo: Avrupalıların Türkiye Algısının Dünü ve Bugünü

Hangi Kesim	10 yıl önce	Bugün
Düşünce kuruluşları / Fikir önderleri	Batı'nın güvenilir ve sadık müttefiki olan bir Avrupa ülkesi. Batı ittifakının tam içinde. Örnek alınan bir bölge gücü. Beklenen reformları hızla yerine getirmekte ve AB'ye yaklaşmakta.	Batı için, tamamen güvenemeyeceği ama güney doğusundaki sıcak savaş ve göçmen sorunu nedeniyle iş birliği yapması gereken bir Orta Doğu ülkesi. Batı ittifakının dış sınırlarında geziniyor.
AB'yi yöneten kurumlar	Üye olma özelliklerine yeterince sahip. Uzun vadede de olsa, gereğini yerine getirince içeride yeri var. İçeride samimi destekçileri, isteyenleri var ve sayıları giderek artıyor. Üyeliğinin AB'ye getireceği avantajlar var (savunma, güvenlik, genç işgücü, kültürler arası barış vb.) AB ülkelerinde yaşayan 5 milyona yakın vatandaşımız entegrasyon için bir zenginlik ve umut kaynağı. Hedef hayat ortaklığı.	Aday olmanın temel özelliklerini dahi hızla kaybediyor, AB'den uzaklaşıyor. Üye olabilmesi kısa ve orta vadede kesinlikle mümkün değil. Hiçbir samimi destekçisi yok. İlişkileri tamamen kesmenin maliyeti daha yüksek olacağı için, stratejik gerekçelerle yakın (yani AB'nin etki alanında) tutulmalı. AB ülkelerinde yaşayan 5 milyona yakın, bir bölümü uyum/asimilasyon sorunu yaşayan vatandaşımız kaygı sebebi. Hedef menfaat ortaklığı.
Medya, ekonomik ve sosyal kurum ve kuruluşlar	Hızlı reformlarla doğru yönde değişen parlak bir model ülke. Yatırım yapılabilir hatta mutlaka yapılmalı. Ekonomik ve sosyal alanlarda yükselişte. Mutlaka gidilmeli.	Başarıyı sürdürüyor. Reform hevesi sona erdi, ilerleme durdu hatta geriye kayış var. Model olma özelliğini giderek yitiriyor. Model alma konusunda da zaf yaşıyor ve kararsızlık gösteriyor.
Dış Politika	Batı ile birlikte hareket etme yüzdesi çok yüksek, çıkarlarımız büyük ölçüde örtüşüyor. Bölge gücü olma yolunda yumuşak gücünü kullanarak hızla ilerliyor. Etki alanını genişletiyor. Komşuları ile uzlaşmazlıklarını barışçıl olarak çözme yolunda başarılı. Bölgenin barış ve istikrar yaratıcısı ve dağıtıcısı olabilir.	AB ve ABD ile mevcut uyum bozuluyor. Çıkarların örtüşme alanı azalıyor, farklılıklar çoğalıyor. Rusya ile yakınlaşıyor ama Putin bu yakınlaşmayı kendisi açısından kullanacaktır. S400 füze sistemleri ve nükleer santral Batı'da kaygı yaratıyor. Enerjide Rusya'ya bağımlılık perçinleniyor. Tüm komşuları ile çatışıyor. Gerginlik üreticisi, tarafı ya da yaratıcısı.
Batı'nın başlıca kurumları ve etkin STK'lar	Kurumlar içinde giderek gücünü artırıyor, varlığı daha görünür hale geliyor, sözü dinleniyor (BM, Avrupa Konseyi). Küresel STK'larla arası iyi.	Kurumlar içinde hala yeri sağlam ama ağırlığı tartışılıyor (Avrupa Konseyi, OSCE, Venedik komisyonu). Küresel STK'ların bakışı olumsuzla dönüyor (Human Rights Watch, PEN).
İlkel yaklaşım	Koşulluluk (AB). Tüm alanlarda karşılıklı gayret ve güçlü iş birliği. Birlikte ilerleyelim, gereğini birlikte yapalım. Müzakere süreci ve müzakere çerçevesi işliyor. Her alanda iş birliği öngörülüyor. Mali yardımlar artarak devam etmeli. Kamunun alt yapı projeleri de desteklensin.	İlkel pragmatizm (AB) top Türkiye'nin sahasında, gereğini yaptığı ölçüde olumlu karşılık verelim. Tüm alanlarda değil sadece ortak menfaat alanlarında iş birliği. Fiilen durmuş olan katılım müzakereleri resmen de dondurulsun. Mali yardım azaltılsın, sivil topluma kullandırılınsın.

2008'de başlayan, çok uzun süren ve gelişmiş dünyada en fazla AB'yi vuran bu son kriz olmasaydı, Türkiye-AB ilişkileri de bugün çok farklı, çok daha iyi bir noktada olabilirdi diye düşünüyorum.

kim olduğunu gördüğüm görüşü nakletmem o görüşe hak verdiğim anlamına gelmez ama var olanı görmezden gelmek de o sorunun çözümüne yardım etmez.

Uzun vadede Türkiye-AB ilişkilerinin önündeki en büyük engel yukarıdaki tablo olacak gibi görünüyor. Üstelik bu tablonun AB ile sınırlı kalmadığını, AB başta olmak üzere Batı'nın tüm aktörlerine yayılacağını da unutmamalıyız. Ama bu tablo her şeyin sonu anlamına da gelmez. Çıkış vardır, çare vardır. Bu tablonun gösterdiği umutsuzluk ve kaygı ortamından çıkmanın çaresi geleceğe yönelik umut duygusu verecek, hepimize; yönetime, iş dünyasına, sivil topluma, sokaktaki adama, gencimize, yaşlımıza uzun vadeli perspektif ve hedef suna-

cak yeni bir AB vizyonu oluşturmaktan geçiyor. Toplumun tüm kesimlerinin katılımıyla oluşturulacak böylesine bir vizyonu herkes can-ı gönülden destekleyecektir. AB de destekleyecektir. Bu tablodaki algılamaları değiştirmek için -günün moda tabiriyle- algı operasyonları, propaganda kampanyaları falan düzenlemeye de gerek yok. Doğrusunu yapınca zaten algılar da kendiliğinden değişiyor. Unutmayalım ki tablonun orta sütunundaki olumlu manzarayı yaratan da bizdik. Daha önce yaptık, tekrar yapabiliriz. ■

¹ Diğer iki ön koşul ise Türkiye'de AB hedefini içselleştirerek, sonuçlarını ve maliyetini hesaplayarak arzu eden bir yönetimin, AB'de ise liberal, dışa açılmacı güçlerin iş başında olmasıdır.

İKV'DEN YENİ YAYIN

